

8/2013

Modernější a přesnější

S náčelníkem VP o tom,
co všechno přinese nový zákon

ARMÁDA ČESKÉ REPUBLIKY JE TADY UŽ DVACET LET

NOVĚ OTEVŘENÁ

REKRUTAČNÍ STŘEDISKA ČECHY MORAVA

CHCETE SE STÁT VOJÁKEM?

Profesní poradci rekručních středisek se sídlem v Praze a Brně nebo jejich pracovišť v dalších čtyřech městech, přivítají každého, kdo má zájem o uplatnění v ozbrojených silách ČR, studium na vojenských školách nebo zařazení do jednotky aktivní zálohy, a to bez ohledu na místo trvalého pobytu.

Rekruční střediska plně nahrazují dosavadní oddělení náboru krajských vojenských velitelství.

TĚŠÍME SE!

PRAHA	nám. Svobody 471	tel. 973 212 671
PO–ČT 8.00–18.00	PÁ 8.00–12.00	
Pardubice	Hůrka 1100	tel. 973 243 256
České Budějovice	Žižkova 37	tel. 973 321 465
PO a ST 8.00–17.00	ÚT a ČT 8.00–16.00	PÁ 8.00–12.00
BRNO	Štefánikova 53a	tel. 973 444 072
PO–ČT 8.00–18.00	PÁ 8.00–12.00	
Olomouc	třída 1. máje 1	tel. 973 406 444
Ostrava	Matičnická 2	tel. 973 488 111
PO a ST 8.00–17.00	ÚT a ČT 8.00–16.00	PÁ 8.00–12.00

in formace
www.kariera.army.cz
800 154 445

Vojenský ústřední archiv

DEN OTEVŘENÝCH DVEŘÍ

Praha 8 – Invalidovna
14. září 2013

Poslední den pořádaný
v Invalidovně

Vydává MO ČR
Odbor komunikace a propagace
Tychonova 1, 160 01 Praha 6
IČO 60162694
www.army.cz

Redakce
Rooseveltova 23, 161 05 Praha 6
Telefony: 973 215 553
973 215 786
Fax: 973 215 933
E-mail: areport@centrum.cz

Šéfredaktor: Jan Procházka
Grafická úprava: Andrea Bělohávková
Kresby: Jiří Král
Jazyková korektura: Jiřina Švarcová
Jana Menšíková
Foto na obálce: Vladimír Marek

V jednotkách ozbrojených sil rozšiřuje
OKP MO – produkční oddělení
Rooseveltova 23, 161 05 Praha 6
Olga Endlová, tel. 973 215 563

Tisk: EUROPRINT, a. s.

Číslo indexu: 45 011
ISSN 1211-801X
Evidenční číslo: MK ČR E 5254

Uzávěrka čísla: 13. 8. 2013
Toto číslo vyšlo dne: 19. 8. 2013

obsah

PERSONALISTIKA

Nastal souboj o židle...	2
Když slušnost není jen pojmem	6

TÉMA ROKU

Stalo se (v armádě) před dvaceti lety Srpen 1993	8

HOST

Nová výchozí pozice pro „modré“ Rozhovor s velitelem vzdušných sil AČR plk. gšt. Ing. Liborem Štefáníkem	10
Modernější a přesnější S náčelníkem VP brig. gen. Milanem Schulcem o novém zákoně	16

MY A NATO

Když Talon doplňuje Theodora	12

MISE

Český EOD tým patří mezi světovou špičku	14
Nabídnutá lékařská ruka	32

ARMÁDA A VEŘEJNOST

Mosty k domovu	18
Povodně 2013	22
Open Skies for Handicapped 2013	27

VÝCVIK

Zkušenosti získané na suchu i na vodě	20

VZDUŠNÉ SÍLY AČR

Reakce na možná ohrožení	28

ZDRAVOTNICTVÍ

Pravé neštovice – nalezen zbytek genomu	30

HISTORIE

Sport mu pomáhal i ve vězení	36

PAMÁTNÉ DNY RESORTU MINISTERSTVA OBRANY

Bitva o Británii	38

TECHNIKA A VÝZBROJ

Dopravní letoun Tu-154	43
Brokovnice Winchester 1300 Defender	45

Úhel pohledu vrchního praporčíka	5
Military English	41
Historické čestné názvy	48

Jaké byly VÝBĚRY PERSONÁLU a jaké budou?

NASTAL souboj o židle...

Konec loňského a začátek letošního roku byly pro řadu jednotek a útvarů Armády České republiky, a také pro samotné vojáky, ve znamení zásadních změn. Dlouho očekávaná a diskutovaná reorganizace české armády se stala realitou. Tento nezvratný a nutný proces s sebou přinesl nejen změny dislokační a organizační, ale jeho pevnou součástí, zvláště ve vztahu ke kariérnímu řádu, se staly i výběry VZP na nová systemizovaná místa. Jaké byly, co přinesly, včetně kladů a záporů, na to jsme se zeptali přímo předsedy stálé výběrové komise náčelníka GŠ AČR zástupce ředitele SOC MO brigádního generála Jaroslava Kankii a ředitele Agentury personalistiky AČR plukovníka Oty Rolence.

Směrnice náčelníka Generálního štábu AČR pro činnost výběrových komisí k řízení služebních kariér vojáků z povolání Armády České republiky – tak zní její oficiální název – byla vydána 29. října 2012. V souladu s ní byl nařízením náčelníka GŠ AČR ze dne 28. prosince 2012 vyhlášen výběr na 75 systemizovaných míst se stanovenou hodnotou plukovník a na základě dalšího nařízení (ze dne 1. března 2013) byl vyhlášen výběr na 482 systemizovaných míst se stanovenou hodnotou podplukovník a major u nově vytvářených sekcí GŠ a agentur. Suchou statistikou ještě doplní, že ke 4. dubnu se uskutečnilo 577 výběrů, do kterých se přihlásilo 2 461 uchazečů (číslo nevyjadřuje absolutní počet uchazečů, někteří se hlásili vícekrát).

„Je nezbytné si uvědomit, že výběry jsou jedním ze základních stavebních kamenů kariérního řádu,“ uvedl v úvodu našeho setkání generál Kankia a své vysvětlení ihned doplnil: „Celý proces je úzce navázán na značný pohyb vojáků v celé české armádě, který souvisí s organizačními změnami. Byly zrušeny některé útvary, byly zrušeny společné síly, síly podpory, došlo k zásadní reorganizaci samotného Generálního štábu. Postupně se vytvořily jednotlivé agentury. Na jedné straně došlo ke zrušení řady tabulkových míst a na druhé straně bylo současně mnoho nových míst u vznikajících útvarů vytvořeno. Naší snahou a cílem bylo nově vznikající tabulková místa transparentně obsazovat. Byl to obrovský administrativní nápor, tlačení jsme byli časem, ale je zřejmé, že jsme odstartovali proces, na který armáda dlouho čekala a na který si musí všichni vojáci, kteří uvažují a určité kariérnímu růstu, zvyknout. Systém jsme nastavili a spustili. Ano, i my jsme se učili a je nutné přiznat, že se vyskytly i některé problémy.“

Proces je tedy nastaven a výběry mají své první vítěze a - zde se vlastně nesluší říct poražené -

své kandidáty, kteří skončili na druhých a dalších místech, což ovšem neznamená, že jde o vojáky nepřipravené a nekvalifikované. Systém byl a je dvoukolový (výjimečně tříkolový, k tomu se v závěru dostaneme) a do výběrů se může přihlásit – splňuje-li základní kritéria – nebo být nominován každý příslušník armády. Snad ještě formální poznámka k celému systému. V prvním kole, kdy byl adept hodnocen podle podkladů ze spisu, byla bodová škála od jedné do pěti a členové komise se nemohli lišit ve svém hodnocení o více jak dva body (nastal-li takový případ, pak se komise musela k této části vrátit a dojít ke společnému dvoubodovému konsensu). Ve druhém kole pak byla škála ohodnocení již desetibodová; pravidlo maximálního dvoubodového rozdílu platilo však i zde.

Podle vyjádření generála Kankii, podpořeného i názorem plukovníka Rolence, se ukázalo, že základním dokumentem pro výběr lidí je pomocný osobní spis vojáka. „Rukama nám prošly tisíce dokumentů. Jednou z prvních zkušeností bylo, že jsme zjistili, že pomocné osobní spisy neobsahují všechno, že se z nich o kandidátovi vše nedozvíme. Nelze jednoznačně vyčíst některé získané třídosti, odbornosti: u ženistů například nepoznáme, zda dělají i trhačí práce, u letectva nám dvoumístná čísla vojenských odborností neříkají, zda jde o pilota vtulníku, dopravního letounu

či o pilota nadzvukového stroje. Ukázalo se také, a to byla zkušenost z prvního měsíce, že bude výhodnější mít jednu hlavní komisi. Další komise vznikly, až když se rozsah výběrů rozšířil na systemizovaná místa s hodnotou podplukovník a major.“

Ředitel Agentury personalistiky AČR ještě k problematice pomocných osobních spisů doplnil: „Tyto dokumenty doznaly určitých změn již v průběhu výběrů. Zjednodušil se systém zápisů a vedení. Ukázalo se, že ve spisech musí být vedeny i další informace a záznamy, zejména údaje o speciálních schopnostech a dovednostech. Připravujeme úpravu odborných personálních informací. Práce s informačním systémem je živá: stále se objevují nové vstupy, nové formy zvyšování kvalifikace, nové kurzy, typy škol, třídosti, specializace. Týká se to například i lékařů a jejich atestací. Vzhledem k tomu, že pomocný osobní spis má svá pravidla, připravujeme na základě

zkušeností z posledních výběrů nový dokument, který bude sloužit výhradně pro potřeby výběrových komisí.“

Snad ještě jeden poznatek generála Kankii ke spisům. „Ukázalo se, že s personálními dokumenty nedostatečně pracují samotní velitelé. Velitel vidí spis výjimečně. A to je chyba. Personalistika je služba pro velitele, on musí nebo by měl aktivněji vstupovat do procesu vedení spisu vojáka, sdělovat co chce, aby spis obsahoval.“

Osobní spisy jsou jistě citlivá oblast, ale ve vztahu k výběrům je zajímavější samotné stanovování základních kritérií pro tu či onu funkci. Proč? Inu, o výběrech kolovaly a kolují nejrůznější nepotvrzené informace – řekněme

o lobbingu za toho či onoho kandidáta, o kritériích šitých přímo na míru toho či onoho

plukovníka nebo majora, o nedostatečné informovanosti o výběrech, ale i o možné snaze velitelů nominovat některého „nepohodlného“ podřízeného na jiné místo, a tím se s ním v dobrém rozejít. Byly to fámy, nebo realita?

Generál Kankia i plukovník Rolence o těchto „zaručených informacích“ a nepotvrzených stížnostech také vědí. „Ano, řešili jsme pět oficiálních stížností: ve dvou případech jsme uznali, že se jednalo o formálně administrativní chybu komise, zbývající tři stěžovatelé po nahlédnutí do zápisu o práci výběrové komise uznali, že rozhodnutí bylo správné. Ale doplníme informace a uvedme některé věci na pravou míru. Kritéria pro komisi stanovuje statutární orgán, který chce místo obsadit. On je jejich garantem. Komise již pouze hodnotí a vybírá profesionály na základě daných a předložených požadavků. Ano, byly ojedinělé případy, kdy komise zjistila, že na různé funkce u jednoho zařízení byly téměř stejné požadavky. To byl absolutně špatný a zjednodušený přístup. Přiznejme, že jsme měli i dojem, že některá kritéria byla „šitá na obličej“. Zde komise zakročila a řekla jasně ne. Výběr pozastavila a kritéria byla přepracována. Ptáte se, zda někteří

velitelé se snažili nominovat, řekněme, neoblíbené kolegy? Žádná stížnost s tímto podtextem nebyla komisi předána. Spíše byly případy - ať při nominování, či přihlášení se - kdy jsme měli dojem, že armáda skutečně má univerzální vojáky. Rekordmanem byl voják, který se přihlásil do šestnácti výběrů a rozptýl odborností měl skutečně na hranici univerzálnosti. Komise proto již v průběhu vlastního výběru omezila možnost přihlásit se do tří řízení, ale respektovala maximálně pět pokusů.“

Nedá mi to a ptám se opět – a co lobbing? Nevolali vám a neradili stylem „toho zaručeně ber“, nebo naopak „toho vyřad“? Podle úsměvu generála Kankii lze tušit, že i v armádním prostředí takové snahy mohou být. „Má zkušenost po prvních týdnech byla zajímavá. Naučil jsem se tyto hlasy, ať již kladné či záporné, neposlouchat a oprostil jsem se od těchto informací. Kritéria byla dána, systém bodování také, a tak nebylo ani kam uhýbat jak při jednokolovém, tak při dvoukolovém výběru. Naopak, snažili jsme se, aby v případě konání druhého kola byl vždy přítomen statutární orgán. Nemohl do činnosti komise a průběhu výběru zasáhnout, ale viděl „v přímém přenosu“ výkony budoucích kolegů.“

Zkušenosti z téměř šesti set výběrů ovšem také potvrzují, že část problémů jde i za jeho samotnými účastníky. Ne každý voják mnohdy pochopil, že „jde do tuhého“ a že již neplatí „neboj, já ti to místo slíbím“. Byly případy, kdy začalo platit ono staré rčení „sliby chyby“, převedeno do oblasti výběrů a obsazování uvolněných či nově vytvářených míst – nepřihlásil ses, nemůžeš s místem počítat. „Někteří vojáci se někdy hlásili až ve chvíli, když zjistili, že místo opravdu nemají jisté,“ říká k této situaci plukovník Rolence. „To se potvrdilo zvláště ve druhé části výběrů, když se začala obsazovat místa pro podplukovníky a majory. Někteří opravdu žili v přesvědčení, že místo mají předurčené. To byl také jeden z důvodů, proč komise striktně nedodržovala termín uzavěrky podání přihlášek a hodnotila i přihlášky, které dostala na stůl až v den zahájení výběru. Abych situaci nebagatelizoval. Víme, že informovanost o výběrech nebyla dokonalá. Vzniká proto nový systém. V tomto kontextu si musíme uvědomit, že první etapa – od prosince do dubna – se konala v době obrovského množství organizačních změn a obrovského počtu výběrů. Byli jsme limitováni zákonnými lhůtami z hlediska pohovorů, ukončení závazků, výpovědí a dalších aspektů.“

Určitý časový tlak pro práci potvrdil i předseda stálé komise: „Byli jsme skutečně limitováni a vzniklá situace by se již neměla opakovat.“

V jednom období se sešlo mnoho faktorů a z toho pramenily i dílčí problémy, nedostatky a nedorozumění. Je nutné, aby další výběry byly plánovány s dostatečným časovým předstihem. Systém výběrů je nastaven a snahou všech je, aby byl objektivní a objektivnost zaručovala možnost kontroly práce komisí každým účastníkem. Všechny zápisy a záznamy komisí jsou k dispozici, každý uchazeč má právo a možnost do zápisů nahlédnout. Závěry komise znal i takzvaný statutární orgán. Ve valné většině rozhodnutí komise respektoval. My jsme jim ale nebránili v možnosti jiného výběru. Naopak je to jeho právo, ale muselo být písemně zdůvodněné, proč byl vybrán adept z druhého či třetího místa. Vždy došlo k dohodě s předsedou komise. Byl-li rozdíl dvou tří bodů mezi kandidáty, tak je logické, že nikdo právo vybrat si svůj tým statutárním orgánům neodpíral a že došlo k dohodě.“

Zajímavostí, a to nikoli bez výpovědní hodnoty, je také zjištění, že zatímco o nabízená místa spíše s kontrolní činností byl značný zájem a do výběrů se hlásilo více jak deset uchazečů, tak o místa s vysokou odpovědností a nutným vysokým pracovním nasazením byl zájem výrazně nižší. „Tvrď práce a odpovědnost zřejmě nepřitahují zájem mnoha adeptů,“ zhodnotil tuto zkušenost generál Kankia a dodal: „Alespoň víme, jaké platové třídy kde stanoví.“

Ukazuje se, že ne všem zájemcům a zúčastněným bylo a je jasné, proč je někde jedno kolo, jinde dvě a v jednom případě jsou dokonce tři kola. „Dvoukolové řízení jsme jednoznačně dělali v případech, kdy se statutární orgán nebyl po prvním kole schopen rozhodnout,“ upřesnil systém předseda stálé komise a doplnil: „Obecně platí, že druhá kola se konala na ta místa, která se uvolnila přirozeným odchodem, tedy například do důchodu, do zálohy nebo vysláním na zahraniční pracoviště. Tato zásada bude platit i do budoucna při běžném režimu obsazování systemizovaných míst. Vaše čtenáře jistě bude zajímat i ono tříkolové klání. Uskutečnilo se jediné, a to při obsazování místa velitele posádky Praha. Kandidáti museli ve třetím kole prokázat schopnost velet čestné jednotce při slavnostních událostech za přítomnosti nejvyšších státních činitelů, domácích i zahraničních, navíc pod tlakem médií a diváků. Simulace byla dokonalá – včetně tribuny, hostů a diváků.“

Co tedy ukázaly výběry personálu? Podle názoru generála Kankii a také plukovníka Rolence se potvrdila správnost zvolené cesty. Není objektivnějšího způsobu (v civilním prostředí zcela běžného) při výběru kandidáta na danou funkci. „Devadesát pět procent směrnic k výběrům vyhovuje,“ konstatoval v závěru plukovník Rolenc. „Samozřejmě jsou věci, o kterých budeme diskutovat, například kde a na jakých stupních mají být stálé komise nebo jak proškolit jejich členy a sekretáře. Vše s jediným cílem – zajistit transparentnost výběrů a jejich objektivitu.“

Podle diskutovaných návrhů budou komise fungovat již na stupních brigád a leteckých základen. „Tyto komise by měly vybírat v budoucnosti vojáky již od funkcí a míst spojených s hodností kapitán, případně nadporučík,“ objasňuje záměr generál Kankia a na jeho vysvětlení dodává: „Nebude to hned, budeme jednat o této variantě, kam až budou výběry ‚dosahovat‘. Jsem přesvědčen, že zcela jistě bychom měli začínat již na základních funkcích od štábu praporu. Hovoříme-li však o výběrech, pak je nezbytné také zmínit, že z časových důvodů byla zatím z tohoto procesu výmuta místa spojená s praporčíckými hodnostmi. V budoucnu by i zde, zvláště u hodností nadpraporčíků a štábních praporčíků, měl být uplatněn systém výběru.“

Snad ještě jedna vsuvka před závěrem. Komise zjistila, a osobní spisy toho byly přímým důkazem, že v mnoha případech žadatelům nechybí vzdělání, jazyková vybavenost, absolvování různých kurzů a školení, ale problémem se stává nedostatečná velitelská, štábní a odborná praxe u vojsk, zvláště ta základní – na stupni rota, prapor a brigáda. „Lidé s odpovídající praxí a vzděláním musí mít zelenou,“ říká předseda stálé komise.

Úvahy o tom, jak pokračovat v tomto diskutovaném procesu, generál Kankia směřuje i jiným směrem, a to k samotným uchazečům o nabízená místa. „Přestože v úvodu zaznělo, že výběry jsou základním stavebním kamenem kariérního řádu, je naprostou nutností, abychom si uvědomili jednu zásadní okolnost. Všichni po kariérním řádu voláme, všichni ho chceme, ale každý si musí zhodnotit, co pro splnění kariérních podmínek udělal. Souhlasím, že vše nelze ovlivnit, lze ale ovlivnit jazykové znalosti, odborné znalosti, stupeň dosaženého vzdělání, účast v misích, to vše jsou body, které mohou při výběru rozhodovat. Jsem přesvědčen, že ne všichni začínou výběry chápat jako jediný způsob posunu na jiné místo. Jsem ale současně přesvědčen,“ uzavírá společnou debatu o výběrech předseda stálé komise brigádní generál Jaroslav Kankia, „že se všichni začnou starat o svoji kariéru a o dosažené vzdělání a že se velitelé budou muset začít konečně více starat o své podřízené.“

Připravil: Jan Procházka

Slovo náčelníka Generálního štábu AČR

Není nic divného na tom, když nové postupy, zvláště pokud citelně ovlivňují naši kariéru, případně setrvání v armádě či odchod z ní, vnímáme s nedůvěrou a podezíravostí. Zvláště když životní zkušenosti každého z nás nabízejí množství příkladů, kdy i ta nejlepší a nejprogresivnější myšlenka se pod tlakem našeho specifického českého prostředí nakonec obrátila v „nechtěné dítě“.

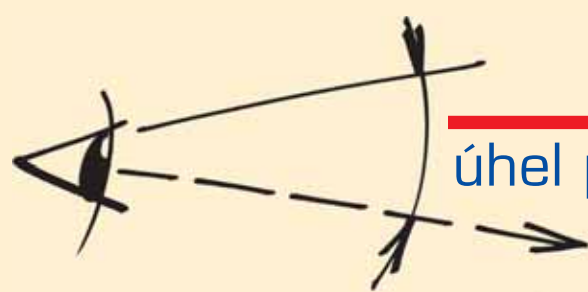
Byl jsem si toho plně vědom, když jsem se rozhodoval, jak přistoupit k obsazování vedoucích míst v nové nebo reorganizované struktuře armády. Stav přípravy novely zákona č. 221 o vojácích z povolání dává po dlouhé době velmi reálnou naději, že se po letech pouhého povídání o kariérním řádu konečně dostáváme k jeho zavedení do života. Pokud zároveň s tím probíhá nejrozsáhlejší organizační změna posledních let, neuměl jsem si představit, že by výběr do vedoucích funkcí měl probíhat postaru, tedy podle individuálního a nutně subjektivního posouzení velitelů a náčelníků.

Obecně schválený postup nebo směrnice pro výběr personálu (vojáků i občanů) do vyšších funkcí v resortu MO neexistovaly a v době, kdy bylo nutné s výběry začít, neexistovala ani vůle společně a rychle připravit celoresortní normu. Rozhodl jsem proto o přípravě prozatímní armádní směrnice. Významnou roli zde sehrál inspektor AČR genmjr. František Maleninský, který tak zúročil své zkušenosti z realizace mnoha výběrových řízení pro vojáky i občany v NATO. Směrnice pro výběr tak není náhodnou volbou z adresáře „Pokus – chyba“, ale je lety a mnoha státy ověřeným postupem. A přestože jako nic na světě není ani ona ideální, představovala velmi slušný základ pro provedení náročného výběru na vedoucí funkce v nové struktuře armády na základě obecně uznávaných a respektovaných kvalitativních kritérií.

Celý systém výběru je založen na několika základních pilířích. Mezi nimi jsou především jasná a objektivně měřitelná kritéria, transparentnost a veřejná kontrola. Zastávím se u veřejné kontroly. Ta se musí projevit nejen směrem k normě samotné, tedy k aktuálnosti a správnosti kritérií a ke způsobu jejich hodnocení, ale v průběhu výběru musí být zárukou toho, že komise a nakonec i statutární orgán, který přijímá rozhodnutí, postupují v souladu se schválenými pravidly. Pokud veřejná kontrola selže, pokud na ni rezignujeme nebo ji zaměníme za anonymní stěžování na sociálních sítích, případně po hospodách, pak si sami vyrobíme argumenty, na jejichž základě po nějakém čase odsoudíme výběry s úšklebkem „my jsme říkali, že to stejně nebude fungovat“.

Jsem přesvědčený o tom, že moderní armáda potřebuje jasná pravidla pro kariérní růst, která dají šanci všem schopným a tvrdě pracujícím na vlastním zlepšování dosáhnout vyšších funkcí a přispět tak k tomu, že celá armáda bude schopná a kvalitní. To však není možné bez dobře a objektivně fungujícího systému výběru. A ten následně bude pouze tak dobrý, jak dobrým ho uděláme. Ne NGŠ, inspektor komise, personalista nebo velitel, ale my všichni, kterých se kariérní růst týká. Podporou výběru jako správného principu a důslednou, adresnou a neanonymní veřejnou kontrolou, která umožní napravovat chyby a průběžně vylepšovat systém.

úhel pohledu vrchního praporčíka

„Podívejte se, každý velitel musí mít kázeň. Bez kázně nelze zvítězit.“

Nositel Řádu Bílého lva a účastník bojů na východní frontě brig. gen. Alexandr Beer

Profesionalita a vojenská kázeň

Je obecně známou skutečností, že základním rozdílem mezi konskripčními a profesionálními ozbrojenými silami (OS) je stupeň osobní profese vojáka, kteří OS tvoří. V profesionálních OS slouží pouze vojáci, kteří převzali dobrovolný závazek k této službě. Proto se u profesionálních vojáků zcela automaticky předpokládá vysoká úroveň vnitřní ukázněnosti a schopnosti překonávat všechny těžkosti vojenské služby. Zkrátka, voják profesionálních OS je přirozeně vnímán jako stoprocentní profesionál. V nejlepších OS NATO je vysoká profesionalita vojáků základním kamenem, na kterém jsou OS vystavěny. Nízká nebo průměrná profesionalita nejsou akceptovatelným standardem. Rád bych na tomto místě konstatoval, že tomu tak je i v OS ČR, i když reálná situace tomu v mnoha případech neodpovídá. Dnes, po 8 letech, která uplynula od plné profesionalizace OS ČR, bychom si měli nalít čistého vína a zahájit seriózní diskusi o tom, proč je tak běžné nedodržovat základní ustanovení vojenských předpisů a nařízení, které upravují vojenskou kázeň, vzhled, vystupování a chování vojáků. Proč se stává, že někteří řadoví vojáci na tom nevidí nic špatného a jejich velitelé jim to tiše tolerují? Takový stav je v OS nežádoucí a podporuje průměrnost nebo podprůměrnost v oblasti vojenské kázně. Tedy v té oblasti, která je jedním z nejvýznamnějších indikátorů profesionality našich vojáků a velitelů.

Nejsou to přehledy udělených kázeňských odměn a trestů, které by ukazovaly na skutečnou situaci. Za ideálního stavu by tomu tak být mělo, ovšem každodenní realita OS ČR mne (a nejenom mne) neustále přesvědčuje o tom, že mezi námi existují vojáci (všech hodnostních sborů a složek OS), kteří nechápou pojem profesionalita a mají osobní problém s tím, co se u vojáka po celá staletí považuje za samozřejmost a čemu se říká vojenská kázeň. Dospěli jsme do doby, kdy příliš mnoho vojáků zná svá práva, ale jejich základní povinnosti jim toho moc neříkají. Zcela běžné se setkávám s tím, že si někteří vojáci selektivně vybírají povinnosti, které plnit chtějí, a ty, které přehlížejí a plnit nehodlají. Co je na tom nejhorší, to je skutečnost, že jim to jejich velitelé umožňují. Nejčastěji se nízká úroveň profesionality

projevuje v oblasti nošení vojenského stejnozkrój, dodržování pravidel pro správný osobní vzhled, dodržování vojenské zdvořilosti mezi vojáky, vzdávání pocty, znalosti základů pořadového vystupování a plnění povinností nadřízeného nebo hodnostně vyššího. Stejně jako mnozí kolegové, i já si kladu zcela legitimní otázku, zda se takoví vojáci můžou nazývat profesionály, když nedodržují ani ta základní pravidla? Odpověď je jasná. Zkrátka nemůžou a podle mého názoru takoví vojáci nemají v OS co dělat.

V čem může být příčina? Samozřejmě, někdo by se mohl odvolávat na to, že vojáci jsou odrazem společnosti a jako takoví jsou nositeli hodnot a postojů, které jsou v naší civilní společnosti běžné. To je relevantní názor. Každý voják si však musí uvědomit, že OS jsou ozbrojenou složkou výkonné moci státu a uplatňují se v nich jiné nároky na kvalitu hodnot a postojů než v civilní společnosti. Proto mají OS poměrně kvalitně propracovaný systém přípravy nových vojáků, kdy se vojenští nováčci učí, co by mělo být profesionálními vojáky obecně chápáno jako správné a přirozené. Děláme tedy chybu v průběhu přípravy vojáků na jejich vojenskou kariéru? Z vlastní zkušenosti můžu konstatovat, že neděláme. Každý voják je o profesionálním chování a zejména vojenské kázni náležitě a dostatečně poučen v průběhu základní přípravy u VeV-VA. Kde je tedy chyba? Chyba je v celkovém prostředí OS, které je permissivní při tolerování a přehlížení nízkých standardů. Jsou to pohodlnost, osobní vazby, nechuť čelit svým podřízeným nebo jenom nedostatek odvahy dostát svým povinnostem, které způsobují problémy. Přímou se nabízí vazba na problém mnohem hlubší povahy. Nutné si musíme položit otázku, zda vybíráme zejména na vedoucí systemizovaná místa takové vojáky, kteří mají dostatečnou osobní profesionalitu s optimálním mixem osobních vlastností a uznávaných morálních zásad. Jejich odpovídající kombinace je totiž nezbytným předpokladem pro působení v pozicích, kde se vyžaduje stoprocentní vedení podřízených a hodnostně nižších.

Pokud budeme chtít tuto neuspokojivou situaci řešit, musíme se zaměřit jak na řadové vojáky, kteří nevykonávají správně a důkladně své

povinnosti, tak i na velitele všech stupňů (s akcentem na ty nejnižší). Ti mají být garantem vysoké profesionality svých podřízených. Jsou to právě nejnižší velitelé, kteří tvoří klíčový personál, jenž ve všech moderních profesionálních OS NATO hraje stěžejní roli jako nositel standardu profesionálního vzhledu, chování a vystupování.

Jestliže chceme, aby byly OS ČR tvořeny skutečnými komplexními profesionály a byly tak vnímány i navenek, pak je načase začít se dívat na vojenského profesionála ze všech úhlů pohledu. Je nezbytné přestat vyzdvihovat pouze odbornou připravenost a technickou zdatnost nad morální a osobní vlastnosti. Tato rovina problému nesmí být ani na okamžik přehlížena. To se principiálně týká zejména velitelů všech stupňů, kteří mají být morální veličinou a osobním příkladem pro podřízené a hodnostně nižší a mají být zárukou vysoké úrovně vojenské kázně. Zde vidím velký prostor ke zlepšení procesu řízení kariér a provádění výběrů vojáků pro obsazení systemizovaných míst velitelů. Mimo to se naše pozornost musí zaměřit na systém výchovy a kariérního vzdělávání vojáků všech kategorií. Musí se soustředit na kvalitativní a všestranný růst vojenského profesionála, s důrazem na doposud opomíjené oblasti, jako jsou leadership nebo etika vojenského profesionála a vnitřní kultura OS.

Rád bych všem příslušníkům OS ČR připomněl, že profese vojáka, vysoké morální standardy a vojenská kázeň jsou od sebe neoddělitelné. Jednou se každý z nás zavázal k tomu, že bude svědomitým vojákem – tedy profesionálem ve své profesi vojáka – a tak by se podle toho měl chovat. Bez ohledu na hodnost nebo postavení máme všichni povinnost udržovat si vysokou úroveň vojenské kázně a profesionality obecně. Vysoká úroveň vojenské kázně každého vojáka je hlavním vnějším znakem profesionality OS a jedním z hlavních kritérií, podle kterých veřejnost a partneři vojáky hodnotí. To by měl mít na paměti každý voják, který se rozhodne jednat neprofesionálně. Doporučuji každému vojákovi, aby nepodceňoval tuto oblast profesního života, nevymlouval se na probíhající změny, nedostatek výstrojních součástek, závadové chování jiných vojáků nebo na další domnělé důvody a aby jednal a vystupoval vždy profesionálně. Udržováním vysoké vojenské kázně každý voják prokazuje, jaké hodnoty vlastně uznává a sdílí. Prokazuje také respekt svým nadřízeným a hodnostně vyšším, ozbrojeným silám a vlastně i sám sobě.

Vrchní praporčík AČR
štábní praporčík Petr Seifert

Dne 9. září 2013 se na základě rozhodnutí náčelníka Generálního štábu AČR generálporučíka Petra Pavla uskutečnilo vyhodnocení první etapy výběru osob, kterého se zúčastní velitelé a pracovníci personální služby od stupně brigáda.

V rozhovoru s plukovníkem Pavlem Vobůrkou představujeme nově vytvořenou Agenturu plánování a rozvoje lidských zdrojů

Když slušnost není jen pojmem

Počátkem dubna letošního roku vznikla jako nová složka sekce personální MO Agentura plánování a rozvoje lidských zdrojů. Ve své působnosti má zejména řízení služebních kariér vojáků z povolání zařazených na systemizovaných místech v přímo podřízených vojenských útvech a zařízeních Ministerstva obrany (mimo GŠ AČR a jemu přímo podřízené útvary a zařízení) a zabezpečení personální práce s občanskými zaměstnanci na systemizovaných místech Ministerstva obrany včetně Generálního štábu AČR. Jejího ředitele plukovníka Pavla Vobůrku jsme požádali o následující rozhovor.

Jaké další úkoly vaše agentura plní?

Komplexně zabezpečuje jazykové vzdělávací aktivity v tuzemsku a v zahraničí. Zajišťuje také služební akce spojené s reprezentací Armády České republiky, především akce plánované pro ministra obrany, náčelníka Generálního štábu a náměstky ministra obrany, jinými slovy převzala působnost zrušeného Školiciho a vzdělávacího střediska MO. Ve své působnosti má také Vojenský umělecký soubor Ondráš. Agentura má tři odbory, a to odbor plánování a rozvoje lidských zdrojů se sídlem v budově MO-A v Praze, odbor podpory a odbor jazykové přípravy, které jsou dislokované v posádce Chocerady. Odbor jazykové přípravy ale dnem 1. září 2013 přechází do podřízenosti Centra jazykové přípravy Univerzity obrany v Brně.

V jaké fázi výstavby jste v současné době, kdy předpokládáte, že bude vaše složka pracovat naplno?

Agentura pracuje naplno již od prvního dne svého vzniku, tedy jak jsem uvedl od 1. dubna tohoto roku, a to díky tomu, že je sestavena ze zkušeného personálu zrušeného Ředitelství personální podpory a Školiciho a vzdělávacího střediska Ministerstva obrany.

Na internetových stránkách Komorního Hrádku je napsáno, že v současné době probíhá přeměna tohoto Školiciho a vzdělávacího střediska právě na Agenturu plánování a rozvoje lidských zdrojů. Znamená to, že jazyková příprava v Komorním Hrádku definitivně končí?

Internetové stránky, kde bude agentura blíže představena, jsou v současné době ve výstavbě.

Jazyková příprava na státním zámku v Komorním Hrádku (Choceradech) i po reorganizaci zůstává; jedná se o unikátní a ojedinělé pracoviště v oblasti jazykového vzdělávání resortu Ministerstva obrany. Fakticky se pro zaměstnance resortu Ministerstva obrany vyslané na jazykové kurzy do tohoto zařízení nic nemění.

Jaké úkoly bude tedy Komorní Hrádek jako jeden z vašich odborů nově plnit?

Odbor podpory poskytuje ve státním zámku Komorní Hrádek odpovídající zázemí pro pořádání školení, kurzů, jednání na nejvyšší úrovni i pro společenské a kulturní akce zaměstnanců resortu Ministerstva obrany. Zámek má velmi výhodnou polohu, dobrou dostupnost, ale též technické a sportovní zázemí, vybavení i úroveň poskytovaných služeb v oblasti stravování a ubytování. Odbor podpory logisticky a technicky zabezpečuje také pražský odbor řízení lidských zdrojů a nově bude od září 2013 plnit i úkoly podpory pilotního projektu realizace předškolního zařízení Ministerstva obrany. Pro agenturu i odbor podpory jsou to nové výzvy.

Jak by měl postupovat příslušník resortu, který má zájem o jazykovou přípravu či jiné zvýšení kvalifikace?

Postupy jsou stanovené rozkazy ministra obrany č. 1/2007 a č. 9/2008 Věstníku. K problematice výběru zaměstnanců resortu MO do jazykových škol v tuzemsku a v zahraničí je připravován nový systém zabezpečení tohoto výběru a realizace jazykového vzdělávání. Mezi jeho nejdůležitější aspekty patří nové formy jazykového vzdělávání, například zavedení kombinovaných kurzů nového

typu. Ale vybrané kurzy mají i dílčí změny týkající se například snížení vstupních požadavků. Dále se jedná o zlepšení existujících procesů, tedy o zrychlení informačního toku, vytvoření jednotné formy dokladů apod. Mělo by také dojít ke zvýšení efektivity investic do rozvoje lidských zdrojů, s níž souvisí i změna způsobu financování, odstranění nadbytečné administrativy postupným zrušením doposud používaných požadavkových listů, nastavení výběrových kritérií. Usilujeme o to, aby tento systém byl vnímán jako férový.

Jaký je smysl těchto nových opatření?

Snahou je systémově řešit nejenom postupné splnění stanovených jazykových požadavků kladených na zaměstnance resortu Ministerstva obrany, ale také udržování jejich dosažené úrovně jazykových znalostí. Jsme přesvědčeni, že tato opatření budou přijata velmi pozitivně. V této souvislosti bych rád zmínil, že pro přístup k informacím týkajícím se zabezpečení jazykových kurzů bude vytvořena složka v ŠIS, informace budou

průběžně aktualizovány a spravovány pověřeným pracovníkem agentury.

Zmínil jste se, že v působnosti agentury bude realizace pilotního projektu předškolního zařízení Ministerstva obrany, tj. zcela nová služba. O co vlastně půjde?

Tento projekt vychází z vládního programového dokumentu „Priority a postupy vlády při prosazování rovných příležitostí pro ženy a muže“, který klade značný důraz na oblast sladění pracovního, soukromého a rodinného života. Zároveň také ukládá povinnost organizacím usilovat o rozšíření možností péče o děti předškolního věku pro své zaměstnankyně a zaměstnance. Vedení resortu obrany vnímá současné problémy s umístováním dětí svých zaměstnanců velmi intenzivně, a proto má zájem vybudovat a provozovat vlastní zařízení péče o předškolní děti. Nad tímto projektem převzal záštitu ministr obrany. Za tímto účelem zřídil pracovní skupinu, která po posouzení právních, ekonomických a personálních aspektů připravila návrhy řešení. V současné době probíhá výběr vhodného prostoru pro umístění tohoto zařízení. Věci jdou dle mého názoru správným směrem.

Jak budete tuto službu realizovat? Bude se zřizování předškolních zařízení týkat i jiných posádek než jenom pražské?

Pilotní projekt bude probíhat v délce cca 6 měsíců od data uvedení zařízení do provozu, a to

v posádce Praha. Po uplynutí zkušebního provozu dojde k vyhodnocení kladů a záporů. V případě úspěšnosti, ve kterou osobně věřím, bude náměstkyně ministra obrany pro personalistiku navrhnout další opatření, mezi nimiž může být rozšíření této služby nejen kapacitně, ale rovněž pro další vojenské útvary a zařízení resortu Ministerstva obrany, jakož i zpracování Koncepce péče o děti předškolního věku pro zaměstnance resortu MO.

Vaše agentura má přímo v názvu, že se bude starat o rozvoj lidských zdrojů. Jakými konkrétními kroky hodláte toto zadání naplňovat?

Domnívám se, že zde došlo k posunu ze standardního chápání personalistiky, jak jsme ji znali doposud, do roviny, kdy je nezbytné, abychom se dlouhodobě a strategicky věnovali profesnímu rozvoji zaměstnanců resortu Ministerstva obrany. Toto je úkol naší agentury, jak ji vidí vrcholový management resortu. S tímto úkolem se velení agentury plně ztotožňuje. Nahradit zaměstnance je složité, zkušenosti zaměstnanci a zaměstnanci s manažerskými a specializovanými dovednostmi a schopnostmi jsou nesporně devizou. Jsem přesvědčen, že v současné době již nikdo nepochybuje o tom, že úspěšnost organizací závisí na lidech. V oblasti rozvoje lidských zdrojů a jejich profesního vzdělávání včetně jazykového se budeme snažit, na základě znalostí prostředí, hledat

inovační přístupy a metody, facilitovat zavádění změn a nových postupů do praxe a usilovat o zvyšování potenciálu zaměstnanců, samozřejmě při posuzování potřeb ozbrojených sil a resortu Ministerstva obrany. Agentura má však v názvu také plánování lidských zdrojů, kdy se zabývá analyzováním mezer mezi definovaným cílovým stavem a stavem současným. Takto získané poznatky pak předává sekci personální MO k dalšímu využití.

Jaké jsou hlavní zásady vaší agentury v oblasti personální práce?

Především rovný přístup ke všem kategoriím personálu, slušnost a otevřenost v jednání. Mezi zásady, které jsme povinni aplikovat v rámci řízení ve věcech služebního poměru a které jsou upraveny jak v zákoně o vojácích z povolání (již zmíněná zásada rovného zacházení), tak i ve správním řádu, patří zásada zákonnosti (legality), hospodárnosti řízení, materiální pravdy, služby veřejnosti (což je zdvořilost a vstřícnost), rychlosti a hospodárnosti, spolupráce a součinnosti. Nemohu opomenout zásady pracovního práva, jako je již uvedená zásada rovného zacházení, nebo zásada zákazu diskriminace a zneužití práv. Myslím si, že jich není málo.

Mnozí lidé mají představu, že se jedná převážně o administrativní práci. Jaká je realita?

Nemýlí se, pokud pojem administrativa chápou jako synonymum pro správní činnosti, v našem případě zaměřené na vydávání příslušných rozhodnutí, anebo pro činnosti, jako jsou například evidence, statistika nebo předávání či podávání informací z oblasti výkonu personalistiky. V rámci správních činností jsme vázáni zásadou písemnosti, kdy požadujeme po účastnících řízení, služebních a velitelských orgánech (nadřízených účastníka řízení) řádně odůvodněné písemné vyjádření, pořizujeme protokoly, záznamy, jakož i důkazní prostředky, zakládáme je včetně podání a vyhotovujeme písemná rozhodnutí a další písemnosti, které se vztahují k dané věci. Musím ale poznamenat, že naše práce není pouze o administrativě, ale zjednodušeně řečeno je to práce s lidmi a pro lidi.

Personální práce se v posledních dvou desetiletích proměnila doslova ve vědeckou činnost, jejíž úspěšnost je rozhodujícím faktorem pro kvalitu dané firmy či organizace. Jak je na tom v tomto směru resort Ministerstva obrany?

Nemohu srovnávat úspěšnost resortu Ministerstva obrany s jinými ministerstvy, co se týká práce se zaměstnanci. V současné době probíhá reorganizace, která se dotkla prakticky všech složek resortu. Rapidně vzrostlo množství i náročnost plnění úkolů práce s lidskými zdroji, tzn. úkolů, které jsou vyžadovány jak od orgánů výkonu personalistiky, tak i od služebních a velitelských orgánů. Největší nápor je ale kladen na samotné zaměstnance, a to především pokud se týče jejich uplatnění a působení v nových strukturách. Není to jednoduché období. Hodně práce bylo vykonáno a hodně je jí ještě před námi.

Text: Vladimír Marek
Foto: Radko Janata

STALO SE (V ARMÁDĚ) PŘED DVACETI LETY

Srpen 1993

Od vzniku Armády České republiky uplynulo v letošním roce dvacet let. Při této příležitosti jsme se rozhodli připravit seriál, kterým se vracíme do doby před dvěma desetiletími. V každém čísle budeme přinášet nejvýznamnější události a nejdůležitější okamžiky, kterými v jednotlivých měsících roku 1993 žila naše armáda.

V měsíci srpnu byla stále aktuální změna na postu náčelníka Generálního štábu AČR. Funkci již více než měsíc vykonával generálmajor Jiří Nekvasil. Generálplukovník Karel Pezl ale stále ještě zůstal v aktivní službě. Působil na místě poradce ministra obrany. S jeho odchodem do důchodu se počítalo k 30. září 1993. Od počátku července došlo na tomto nejvyšším armádním postu k určitým organizačním úpravám. Náčelník Generálního štábu nebyl už od tohoto data, jako doposud, automaticky náměstkem ministra obrany.

Kolem výměny náčelníka Generálního štábu a probíhajících mimořádných hodnocení se rozpoutala v branném a bezpečnostním výboru Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR diskuse mezi ministrem obrany ČR Antonínem Baudyšem a poslanci V. Šumanem a T. Fejřarem. „Nedá se říci, že by se jednalo o nějaký zásadní spor,“ uvedl k tomu Antonín Baudyš. „Předseda a místopředseda výboru vyjadřovali určité pochybnosti nad tím, zda mimořádné hodnocení proběhne tak, jak by bylo potřeba. Upozorňovali především na určité špatné načasování tohoto hodnocení. Domnívají se, že by se mělo začít rozvíjet až od doby, kdy byl ustanoven nový náčelník Generálního štábu. To je připomínka správná. Nutno však říci, že v době, kdy se o tomto rozhodovalo, jsem ještě nevěděl, že generál Pezl bude chtít odejít z funkce k 1. červenci 1993. Samozřejmě vím, že probíhající mimořádné hodnocení není ideální a že vyřeší jen základní věci v rámci ministerstva a Generálního štábu. Dále se vedla diskuse o tom, zda má být Generální štáb součástí Ministerstva obrany. Domnívám se, že ano, protože není možné, aby

došlo k odříznutí armády s celým jejím vedením od orgánů státní správy.“

Rozdílnost názorů na celou tuto záležitost byla natolik závažná, že ministr obrany na jeden den dokonce pozastavil mimořádné hodnocení. „Předpokládám, že to do jisté míry souvisí se závěry našeho branného a bezpečnostního výboru. K jejich obnovení údajně došlo proto, že v některých složkách Ministerstva obrany by přerušení zřejmě vedlo k pozastavení systémových změn, jejichž předpokladem je jmenování příslušných nových velitelů,“ řekl k tomuto problému předseda branného a bezpečnostního výboru Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR Vladimír Šuman.

Personální změny pokračovaly i na těch nejvyšších místech. Zástupci náčelníka Generálního štábu se stali dosavadní náčelník Hlavní operační správy plukovník gšt. Pavel Jandáček a dosavadní náčelník Hlavní správy pozemního vojska generálporučík Karel Holub. Došlo rovněž k obsazení míst inspektorů druhů vojsk. Inspektorem pozemního vojska byl ustanoven dosavadní náčelník Správy mechanizovaného a tankového vojska plukovník Karel Kuba a inspektorem letectva a PVO dosavadní zástupce velitele letectva a PVO plukovník gšt. Pavel Štrůbl. Inspektorem logistiky byl jmenován generálmajor Miroslav Kostelka a ředitelem Hlavního úřadu vojenského zpravodajství podplukovník gšt. Petr Lužný. Generálové Jan Musil a František Váňa se od 1. srpna 1993 stali zástupci náměstků ministra obrany. Do funkce

velitele Vojenské policie nastoupil generálmajor Jiří Šrámek. Funkce náčelníka zpravodajského odboru GŠ AČR se ujal generálmajor Radovan Procházka. O tom, že personální proces byl v této době již v plném proudu, svědčila mimo jiné následující skutečnost. Od počátku ledna do 15. července odešlo z armády 1 858 důstojníků, z toho bylo 1 243 vyšších důstojníků v hodnostech majora až plukovníka.

„Prakticky už měsíc dělám pohovory na základě rozkazu ministra č. 23 o mimořádném hodnocení vojáků z povolání. Se všemi hlavními funkcionáři, které jsem si chtěl vybrat jako své spolupracovníky, jsem už pohovory provedl. Dá se říci, že tady na Generálním štábu nezůstal z původních hlavních funkcionářů nikdo. Z těch, kteří byli na nějaké řídicí funkci, zůstal jen generál Holub, a to proto, abych zachoval kontinuitu toho, co se zatím udělalo. Nebude zde jediný obor, který by nedoznal personální změny. Chtěl bych také dokončit mimořádné hodnocení a celou vahou své funkce dosáhnout toho, aby byla provedena důsledně a na jejích základech pak byli lidé ustanovováni tak, aby byli přínosem pro armádu. Aby se nejednalo o druhé atestace. První nic nevyřešily,“ vysvětlil nový náčelník Generálního štábu generálmajor Jiří Nekvasil. „Když jsem při nástupu do funkce žádal dva roky klidu, nemyslel jsem to tak, že nebudeme nic dělat. Požadoval jsem klid v tom, že nikdo nebude zpochybňovat, proč jsme na funkcích. Buď se mi podaří stanovené úkoly splnit, a tím se moje ustavení do funkce potvrdí, anebo se mi to nepodaří, a pak je na ministrově, aby řekl: Konec! Odejdi! Ještě jsem pořádně nezačal a už spousta lidí moje ustavení do funkce zpochybňuje. Ptá se, proč právě Nekvasil? Zeptejte se ale těch, kteří mne znají, s nimiž jsem dělal. Nemám se za co stydět, nikdy jsem nikomu neublížil. Všechny středy jsem si v plánu vyhradil na výjezdy k vojskům. Ve funkci náčelníka Generálního štábu jsem navštívil již několik vojenských útvarů. Zatím nejlepší dojem mám z 21. pluku v Žatci.“

Do období zahájení realizace se dostala nová koncepce výstavby Armády České republiky. Její hlavní úkoly byly rozděleny do deseti oblastí. Vedle počtů a struktury sil AČR se jednalo

o systém a styl řízení a velení, informatizaci armády, organizační strukturu a dislokaci, personální práci, sociální zabezpečení, přípravu příslušníků armády, modernizaci výzbroje, ekonomické zabezpečení armády, logistiku a financování výdajů armády.

Do závěrečné fáze se posunul také nový systém přípravy vojenských profesionálů, se kterým se na Vysoké vojenské škole pozemního vojska ve Vyškově počítalo od začátku nadcházejícího školního roku, tedy od září 1993. Nově by měli posluchači tohoto zařízení absolvovat speciální vojenskou přípravu, kterou tvořil speciální komplexní střelecký výcvik, horolezecký, potápěčský a výsadkový výcvik, sebeobrana a boj zblízka. Pro střeleckou přípravu bylo vyčleněno osmdesát hodin, sebeobranu padesát šest hodin, horolezecký výcvik čtyřicet dva hodin, potápěčskou přípravu dvacet osm hodin a výsadkovou přípravu třicet hodin.

V srpnu 1993 skončilo testování ověřovací tísíkové série nových čepicových odznaků. Tento odznak vycházel z prvorepublikové tradice. Tvořila ho podložka ve tvaru půdorysu vojenské pevnosti a zkřížené meče. Na podložce byl připevněn velký státní znak. Barevné odlišení zůstávalo stejné jako do té doby. Tedy generálové a důstojníci zlatavé zbarvení a praporčíci stříbrné. Mořený znak byl určený pro mužstvo a poddůstojníky. Velikost odznaku byla zvolena tak, aby byl použitelný na dosavadních čepicích a lodičkách. Výroba nových odznaků se v létě 1993 rozeběhla na plné obrátky s tím, že do konce roku by je měl mít již každý voják.

Ústřední vojenská hudba AČR se ve francouzském Saumuru účastnila Mezinárodního festivalu vojenských dechových orchestrů, na kterém bylo zastoupeno na tisíc hudebníků ze třinácti zemí. V této velké konkurenci byla odbornou kritikou hodnocena jako nejlepší. „Reprezentujete nejen naši armádu, ale i českou hudební kulturu,“ řekl český velvyslanec ve Francii Jaroslav Šedivý, který se tohoto festivalu osobně účastnil.

Text: Vladimír Marek
Foto: archiv redakce

Hledáme zajímavé fotografie a příběhy z vojenského života od roku 1993

ČTENÁŘSKÁ SOUTĚŽ

Ředitel Kabinetu ministra obrany ve spolupráci s redakcí časopisu A report vyhláší při příležitosti 20. výročí vzniku Armády České republiky čtenářskou soutěž v kategoriích:

FOTOGRAFIE

- samostatná fotografie
- fotoreportáž (5 až 7 fotografií)

PSANÁ TVORBA

- příběh, medailon (rozsah do třech rukopisných stran – 5 400 znaků včetně mezer)

Vítězové jednotlivých kategorií budou vyhlášeni a oceněni u příležitosti Dne veteránů 11. listopadu 2013.

Příspěvky s označením SOUTĚŽ zasílejte na internetovou adresu redakce areport@centrum.cz do 15. října 2013. V případě, že budete posílat původní fotografie, minimální rozměr by měl být 10×15 cm (korespondenční adresa redakce časopisu A report, Rooseveltova 23, 161 05 Praha 6), u digitálních fotografií minimální velikost 500 kb.

Nezapomeňte uvést jméno, příjmení, kontaktní adresu a telefonní spojení. Nejzajímavější příspěvky budou otištěny v listopadovém a prosincovém vydání časopisu A report.

Rozhovor s velitelem vzdušných sil Armády České republiky
plukovníkem gšt. Ing. Liborem Štefáníkem

Nová výchozí pozice pro „modré“

Po téměř třiceti letech služby stojí devětačtyřicetiletý plukovník gšt. Libor Štefáník nejvýše u „modrých“. Jeho předešlou praxi je nemožné označit za obecnou. Byl pilotem taktického průzkumu a poté jako hotovostní stíhač sloužil v integrovaném systému protivzdušné obrany NATO. Tři roky působil na aliančním velitelství v německém Ramsteinu a dvanáct měsíců jako poradce náčelníka štábu afghánských vzdušných sil v Kábulu. Studoval na válečné škole ve Spojených státech amerických. Šest let velel základně letectva Sedlec, Vícenice u Náměště nad Oslavou. Bezmála tisícísedmsetkrát vzletl do vzduchu s vojenským letounem. Od prvního červnového dne je velitelem vzdušných sil Armády České republiky.

Proč právě vy zastáváte vrcholnou pozici ve vzdušných silách Armády České republiky?

Beru to jako další profesní stupeň ve své praxi. Nebylo to z týdne na týden. Nejprve jsem byl velením vzdušných sil pověřen, a to v době, kdy se generál Jiří Verner připravoval na zahraniční pracoviště. Skutečnost, že jsem byl následně na funkci ustanoven, je samozřejmě příjemná, ale to důležité je, že celé vzdušné síly v nové struktuře stojí před úkoly, které musíme splnit.

Můžete být konkrétnější?

Klíčová je stabilizace a udržení schopnosti vzdušných sil Armády ČR jako celku po zásadní reorganizaci. Změn je celá řada a my je musíme v poměrně krátkém čase zdárně zvládnout – počínaje zrušením dvou leteckých základen a vytvořením 22. základny vrtulníkového letectva Sedlec, Vícenice u Náměště nad Oslavou a konče zformováním a efektivním fungováním samostatného Velitelství vzdušných sil na Generálním štábu Armády České republiky v Praze.

Co užitečného vám poradil váš předchůdce, brigádní generál Jiří Verner?

Mezi námi proběhlo nespočet konzultací. Chci navázat na vše pozitivní, čeho se ve vzdušných silách podařilo dosáhnout. Nicméně moje pozice je odlišná. Praha není Olomouc a Generální štáb nejsou společné síly. Tady jsou vzdušné síly přímo v dění resortních událostí, bezprostředně a v každém okamžiku. Věřím, že nám nově vytvořená struktura lépe umožní podílet se na dalším rozvoji vzdušných sil. Řečeno jinak, pravděpodobnost, že se dlouho odkládané záležitosti razantně posunou dopředu, se značně zvyšuje. Osobně v tom udělám maximum možného.

Poodhalíte nám zákulisí formování samostatného velitelství vzdušných sil AČR?

O postech na Velitelství vzdušných sil se rozhodovalo cestou výběru osob. Mojí snahou bylo přivést do Prahy ty nejlepší profesionály. Každý z nich předem věděl, že to nebude snadná mise

– jak z osobního, tak i z profesního hlediska. Při nevelikém počtu lidí tady není takzvaná zastupitelnost a to klade na každého jednotlivce zvýšené nároky. Sedmapadesát příslušníků velitelství je organizačně začleněno do velení, osobního štábu, inspektorátu bezpečnosti letů, odboru bojové přípravy, odboru plánování a řízení a odboru podpory.

Ne každý voják se s vervou na Generální štáb hrne. Na čem stála vaše motivace?

S řadou příslušníků našeho velitelství se osobně a dlouhodobě znám. Nejedna z nich mi řekl, že chce společně se mnou pro vzdušné síly něco pozitivního udělat. Přicházejí na pozice, ze kterých lze stávající stav ovlivnit. To byl jeden typ motivace. Ten druhý souvisel s profesní změnou. Ti, kteří jsou k sobě upřímní, dobře vědí, že příliš dlouhý čas ve funkci je kontraproduktivní. Takzvaný tah na branku rok od roku více či méně slábne. Mohu to potvrdit z vlastní zkušenosti. Po šesti letech ve funkci velitele letecké základny jsem už nemohl nabídnout tolik, co zprvopočátku.

Převzal jste do podřízenosti sedm organizačních celků, konkrétně 21. základnu taktického letectva Čáslav, 22. základnu letectva Sedlec, Vícenice u Náměště nad Oslavou, 23. základnu vrtulníkového letectva Přerov, 24. základnu dopravního letectva Praha-Kbely, 25. protiletadlovou raketovou brigádu Strakonice, 26. brigádu velení, řízení a průzkumu Stará Boleslav a Správu letiště Pardubice. V jakém jsou stavu?

Při přípravě na vstup do NATO a v prvních letech našeho členství jsme udělali obrovský kus práce. Rychle a plnohodnotně jsme se zapojili do dílčích aktivit NATO a v tomto trendu pokračujeme, ať už je to formou aliančních cvičení, nebo nasazením v zahraničních operacích v krizových oblastech. Máme stále vysoký kredit, nicméně omezené finanční prostředky posledních let nám nedovolují zvyšovat naše operační schopnosti tempem, jaké bychom si představovali.

Při přebírání útvarů vzdušných sil z podřízenosti společných sil jste měl možnost oslovit více než čtyři a půl tisíce svých podřízených. Na co jste ve svých vystoupeních kladl důraz?

Na progres. Za žádných okolností nesmíme ztratit unikátní schopnosti vzdušných sil. Ty musíme neustále rozšiřovat. Příklad? U taktického letectva je třeba rozvíjet schopnost vedení obranné a útočné bojové činnosti ve vzdušném prostoru ČR i mimo něj zjišťováním, identifikací a ničtím vzdušných i pozemních cílů ve dne i v noci, za všech povětrnostních podmínek, s možností utajovaného spojení odolného proti rušení a datových přenosů kompatibilních v rámci NATO, dále rozvíjet schopnost doplňování paliva za letu nebo plnění úkolů s předem určenými leteckými návodčími. A takto bych mohl pokračovat i u dalších druhů vojenského letectva. Víím, že situace je složitá, ale záleží na nastavení priorit a samozřejmě také na vyčleněných finančních prostředcích.

Kde vzít jistotu, že profesionálové a občanští zaměstnanci budou mít po tolika zvratech důvěru ve vaše vize?

To je těžká otázka a já na jistotu nemám všelék. Nicméně vize rozvoje vzdušných sil je konzistentní již řadu let, bohužel z důvodu finančních restrikcí dochází ke zrušení některých projektů či k posunu jejich realizace. Není to tedy otázka důvěry ve vizi. Společám na to, že ve vzdušných silách zůstali profesionálové, kteří udělají vše pro to, aby tuto vizi pomohli naplnit. V tom vidím velice silný potenciál, na kterém lze dál stavět. Důležitým motivačním faktorem je, že pracujeme s moderní technikou, cvičíme se zahraničními partnery, získáváme zkušenosti z misí. To nemůže nabídnout žádný jiný zaměstnavatel. Perspektiva tady každopádně je. Člověk se však musí rozhodnout sám.

Entuziasmus je však jedna věc a bezpečnost letového provozu druhá. Co vy na to?

Souhlasím. Ta hranice je ale do značné míry individuální. V této souvislosti se budeme

zaměřovat na mladé piloty, kteří na daném typu letounu s výcvikem začínají. Jejich minimální nálet by měl být zhruba osmdesát letových hodin za rok. Odborná veřejnost však ví, že o bezpečnosti letového provozu nerozhoduje pouze počet nalétaných hodin, ale také sebekázeň létajícího personálu, včetně striktního dodržování stanovených postupů. Především nedisciplinovanost je předpokladem k leteckým nehodám.

Následně bychom vás požádali o popis současného a cílového stavu v jednotlivých druzích vojenského letectva. Souhlasíte?

Ano. Začal bych taktickým letectvem, které je vyzbrojeno dvanácti jednomístnými a dvěma dvoumístnými bojovými letouny JAS-39 Gripen a dále devatenácti stroji L-159 ALCA a pěti letouny L-159T1. Tady je pro nás klíčovou otázkou prodloužení pronájmu Gripenů. Když se tak stane, přistoupíme k výcviku dalších schopností. Zmíním úder v pozemní cíle přesně naváděnou municí ve dne i v noci za omezených povětrnostních podmínek ve spolupráci s leteckými návodčími. První nácviky v přímé letecké podpoře pozemních jednotek letouny JAS-39C Gripen se již uskutečnily. Ke zvýšení bojových možností letounů Gripen a ALCA je nezbytné pořídit systém nočního vidění (Night Vision Goggles – NVG) a střelecké kontejnery (Laser PODs). Hovořím-li o výcviku, nelze zapomenout na L-39ZA. Stávající čtyři stroje přelétou ve druhé polovině tohoto roku ze základny Sedlec, Vícenice u Náměště nad Oslavou do Čáslavi, kde vznikne od 1. ledna 2014 smíšená výcviková letka strojů L-159T1 a L-39ZA. Mimořádně, technické a provozní parametry cvičných letounů L-39ZA chceme udržet minimálně do konce roku 2018. Pozitivní je, že se v průběhu letošního roku zvýší počet L-159T1 z pěti na šest letounů kompenzací za transportní stroj C-295M CASA. Plánujeme, že Gripeny, konkrétně taktický roj nadzvukových letounů, příští rok vyšleme do mise Island Air Policing k zabezpečení aliančního integrovaného systému protivzdušné obrany nad spojeneckým územím.

Co lze říct k vrtulníkovému letectvu?

O vytvoření 22. základny vrtulníkového letectva Sedlec, Vícenice u Náměště nad Oslavou jsem již hovořil. V současné době je na základně sedmáct bitevních vrtulníků Mi-24/35 s tím, že do budoucna plánujeme provoz dvanácti ve smíšené letce společně s vrtulníky Mi-171, a šestnáct transportních strojů Mi-171S v různých stupních modernizace. Není tajemstvím, že se počítá s postupným útlumem pětáctiček. V této souvislosti je třeba zdůraznit, že Mi-24/35 je jedinou platformou, která zabezpečuje výcvik předem určených leteckých návodčích v noci. Rovněž významným úkolem je účast mentorů z pětáctiček na přípravě příslušníků afghánských vzdušných sil v jednotce AAT (Air Advisory Team); s jejich nasazením v Kábulu počítáme i po roce 2014.

Dříve než ukončíme provoz typu Mi-24/35, musí mít vrtulníkové letectvo adekvátní náhradu. I když to tak na první pohled nevypadá, útlum provozu typu Mi-24/35 souvisí i s další modernizací bitevníku L-159 ALCA, která umožní převzetí výcviku leteckých návodčích a podporu pozemních jednotek v noci.

Co se týče výcviku posádek vrtulníků Mi-171S, budeme dál pracovat na zvyšování operačních schopností pro podporu speciálních operací a na připravenosti nasazení dopravních vrtulníků pro podporu operací.

Dopravní letectvo plní širokou škálu úkolů, od přepravy profesionálů Armády ČR a materiálu v tuzemsku i zahraničí přes zabezpečení přepravy ústavních a vládních činitelů až po vzdušný zdravotnický odsun raněných. Má k tomu odpovídající kapacity?

Na kvalifikovanost profesionálů kbelské základny se můžeme spolehnout. Lety plní v souladu se standardy Mezinárodní organizace pro civilní letectví (ICAO), jakož i standardy NATO. Vojenské taktické lety VFR/IFR vykonávají za všech meteorologických podmínek, ve dne i v noci a za využití příslušných systémů. K plnění cílových schopností však permanentně potřebují provozuschopnou

leteckou techniku. Vzhledem k vysoké intenzitě úkolů to není jednoduchá záležitost. Například u letounu CL-601 Challenger je v řešení generální oprava motorů, Jak-40 mají omezenou technickou životnost do roku 2014/2015, na flotile provozovaných vrtulníků W-3A Sokol je téměř dolétán re-surs třech tisíc hodin. Tento typ nám zabezpečuje leteckou záchrannou službu a leteckou službu pátrání a záchrany, a proto počítáme s generální opravou dvou strojů. Jde o dočasné řešení, než bude rozhodnuto o novém typu pro leteckou záchranku. S předpokládaným útlumem provozu vrtulníků Mi-24/35 a W-3A Sokol pracujeme na specifikaci strojů, které by je nahradily. Preferujeme multifunkčnost, aby nový typ vrtulníku byl v případě potřeby schopný vést bojovou činnost nebo byl velice rychle připraven pomáhat například při živelných pohromách. Tomuto směru dáváme značnou prioritu.

Do doby, než získáme adekvátní náhradu za již zmiňované letouny Jak-40 a Challenger, nebudeme tyto typy ukvapeně vyřazovat z provozu. Jako o perspektivních lze hovořit o strojích C-295M CASA, pokračovat budou nadále i typy L-410 a salonní Mi-8.

Do organizační struktury vzdušných sil Armády České republiky jsou zařazeny také 25. protiletadlová raketová brigáda a 26. brigáda velení, řízení a průzkumu. Jaké jsou jejich nadcházející úkoly?

Obě brigády přecházejí v rámci reorganizace od 1. ledna 2014 na pluky. U pozemní PVO nechci zacházet z pochopitelných důvodů do detailů. Obecně lze říct, že činíme konkrétní kroky, aby se jejich jednotky i nadále sofistikovaným způsobem podílely na vybudování a udržení vzdušné nadvlády, na vzdušném průzkumu a na podpoře úkolových uskupení pozemních sil. K tomu je již realizována, případně se připravuje řada opatření. V této souvislosti se chci zmínit o zabezpečení ochrany vzdušného prostoru. V současné době jsou provozovány morálně a technicky zastaralé, fyzicky opotřebované a energeticky náročné radiolokační ruské výrobky. Celkem se jedná o dvaadvacet souprav radiolokační výzbroje, které jsou dislokovány na radiolokačních rotách a plní úkoly v nepřetržitém provozu. Jsem proto rád, že se postupně realizuje rozšíření páterní radiolokační sítě NATO zapojením dvou nových 3D stacionárních radiolokátorů FADR (Fixed Air Defense Radar) na území České republiky.

Příslušníci Správy letiště Pardubice by nám neodpustili, kdybychom se vás nezeptali na jejich nejbližší osud. Co k tomu reknete?

Na pardubickém letišti budeme i nadále udržovat a rozvíjet schopnosti k zabezpečení smíšeného leteckého provozu při plnění smluvních závazků Ministerstva obrany České republiky. Praxe nám ukazuje, že je to oboustranně výhodné. Jedním z dílčích opatření proto bylo navýšení počtu příslušníků Správy letiště, konkrétně v oblasti řízení letového provozu. Letiště Pardubice není však jenom Správa letiště a Centrum leteckého výcviku, je to i důležité záložní letiště pro celé vzdušné síly. Svůj nesporný význam má i pro brigádu logistické podpory. Jeho provoz je tedy v zájmu Armády ČR.

Text: Pavel Lang
Foto: Jan Kouba

Do výbroje Armády České republiky se díky americkému daru zařadily pyrotechnické roboty Talon

Když Talon doplňuje Theodora

Během našich cest do Afghánistánu jsme byli často svědky toho, že čeští pyrotechnici pracovali s roboty Talon. Měli je zapůjčené od amerických kolegů a nemohli si je v afghánských podmínkách vynachválit. Často se zmiňovali o tom, že právě jimi by bylo dobré doplnit vybavení EOD jednotek.

Toto přání se stalo skutkem v úterý 30. července 2013. Velvyslanec USA v ČR Norman Eisen v rámci amerického grantového programu Security Assistance předal 15. ženijní brigádě materiál v hodnotě 3,2 milionu dolarů. Součástí dodávky bylo 8 souprav již zmíněných robotů EOD Talon, 12 souprav pro noční vidění, 4 ochranné pyrotechnické obleky EOD-9, 4 spektrometry pro určování chemických látek používaných při výrobě podomácku vyráběných výbušnin, 8 souprav speciálního nemagnetického nářadí pro EOD speciality a 48 ks detektorů kovu.

Dodávky od americké strany jsou jedním z významných mimorozpočtových zdrojů resortu obrany. K nejdůležitějším programům zahraniční pomoci USA spojencům patří Foreign Military Financing (FMF) a Foreign Military Sales (FMS).

„Sešli jsme se zde, abychom završili dvouletou úspěšnou spolupráci. Tento nástup je důkazem, že se Česká republika stala v NATO jednou z vedoucích zemí v oblasti pyrotechnických operací,” řekl při této příležitosti americký velvyslanec.

Pomáhal i po zřícení dvojčat

Robot EOD Talon byl vyvinut americkou firmou Foster-Miller. Jde o jeden z nejrychleji pracujících pyrotechnických robotů, který je schopen nasazení na sněhu, ve vodě a v poušti na písku. V případě potřeby se dokáže pohybovat i po schodech a působit v kontaminovaných oblastech. Jeho akční rádius je až tisíc metrů.

Poprvé byl nasazen v Bosně v roce 2000. Velice se osvědčil jak v Iráku, tak i v Afghánistánu. Do povědomí veřejnosti vešel především po 11. září 2001, kdy se právě tyto roboty podílely na prohledávání trosk Světového obchodního centra v New Yorku. Byly zde nasazeny bez jediného elektronického selhání po dobu pětadvaceti dnů.

Šířka robota je 57,2 cm, délka 86,4 cm a výška se složeným ramenem 42,7 cm. S nataženým dosahuje výšky až 130 centimetrů. Rameno má tři stupně volnosti a je schopné manipulovat s předmětem o váze od 13 do 34 kilogramů (podle

délky vysunutí). Robot je vybaven soustavou několika kamer, jedna z nich se schopna pracovat i v systému infrared, což umožňuje i bez použití osvětlení noční vidění. Je vybaven také univerzálními kleštěmi, do kterých je možné umístit celou řadu dalších nástrojů, jako je například řezač drátů, vrtačka či speciální přístroje na odstranění zeminy.

Váha zařízení je závislá na druhu a počtu komponentů, kterými robot disponuje, a také na druhu baterií, jimiž je vybaven. Výrobce uvádí jeho hmotnost od 52 do 71 kilogramů (váha průzkumné verze je jen 27 kilogramů). Je to jen zlomek hmotnosti našimi pyrotechniky doposud používaného robota tEODor, ta s manipulátorem a bateriemi dosahuje 360 kilogramů.

Vzájemně se doplňují

„Každý z těchto robotů je určen na jinou práci a na jiný druh operací. Právě pro podmínky, které byly v Afghánistánu, se velice hodil Talon. Předností byla jeho mobilita a váha. Nezabere také tolik prostoru, ať již při skladování, či přepravě,” vysvětluje rotmistr Miroslav T. „V Afghánistánu jsme ho používali prakticky k veškeré pyrotechnické činnosti, se kterou jsme se tam setkali. A to od položení nálože až po rozkrývání terénu. Dal se využít pro manipulaci s podezřelým předmětem, jeho přemístění, průzkum místa. Neobešli jsme se bez něj ani po skočení akce. Při její analýze jsme ho vyžívali jako optický prostředek.”

Také velitel roty EOD 15. ženijní brigády kapitán Martin Turek zdůrazňuje, že díky americkému daru se rozšířila škála úkolů, které je jeho jednotka schopna plnit. „Tím, že jsme od americké strany získali tyto roboty, se samozřejmě zvýšily naše schopnosti a rozšířila se nám možnost nasazení. Jsou situace, pro které potřebujeme menší roboty, se kterými se snadněji manipuluje. Nyní díky těmto dvěma zařízením pokrýváme celou škálu prací,” vysvětluje kapitán Turek. „Každý z těchto robotů je určen pro rozdílné použití. Předností Talonu spočívají v tom, že je odolný v poušti a v náročných klimatických podmínkách. Používá se spíše na takovou tu ofenzivnější práci. Pokud ale budete řešit například přepad na letišti či v nějaké zástavbě, kde bude potřeba jemnější práce, zvolíte si tEODor.”

Robot tEODor měli naši pyrotechnici čtyři roky nasazený v Kábulu na letišti. Jeho obrovskou výhodou bylo, že si s sebou mohl nést i širokou škálu vybavení, nejrůznější nůžky, rozbrusky, akušroubováky atd. Prostě všechno, co by mohl potřebovat. Byl schopen si poradit s těžkými překážkami, které mu stály v cestě. Uměl řezat plech, vrtat otvory ve zdi, rozbit okno a odtáhnout vozidlo. Pro dva pyrotechniky bylo ale nemožné ho operativně sundat z korby vozidla.

Jako nosič zbraní

Talon může nést až devadesát kilogramů užitečného zatížení. Dosahuje rychlosti 6,6 kilometru za hodinu. Pro nepřetržitou délku činnosti robota jsou rozhodující baterie, kterými je vybaven. Pokud má lithio-iontové baterie, je možné ho držet bez jakéhokoliv dobíjení až sedm dní v pohotovostním režimu. Při plném nasazení by měl vydržet až osm hodin. Pokud je vybaven jen standardními olověnými bateriemi, je to výrazně méně. „Reálná délka činnosti robota je závislá na celé řadě faktorů. Nejde přitom jen o druh baterie, důležitá je i kvalita jejich nabití. Svou roli sehrává samozřejmě teplota, ve které musí pracovat. V našich podmínkách je v průměru schopen bez dalšího dobíjení zhruba tříhodinového nasazení,” říká rotmistr Miroslav T.

Robot Talon je schopen plnit nejen pyrotechnické úkoly, ale může se z něho stát nosič celé řady pěchotních zbraní, které dokáže na dálku ovládat operátor. V roce 2007 byly tyto roboty nasazeny v Iráku jako nosiče lehkých kulometů M249, kterými je vyzbrojena americká armáda. Mohou ale také sloužit jako nosiče útočných pušek M16, kulometů M240, čtyřicetimilimetrových granátometů, případně odstřelovacích pušek M82 Barrett ráže 12,7 mm.

„Díky tomuto daru budeme schopni v plném rozsahu připravovat naše vojáky v domácích podmínkách ještě předtím, než budou nasazeni do operací,” dodal na závěr první zástupce náčelníka Generálního štábu AČR generálmajor Miroslav Žižka.

Text a foto: Vladimír Marek

Český EOD tým patří mezi světovou špičku

Mezi těmi, kdo 8. května letošního roku obdrželi vysoká resortní vyznamenání z rukou ministra obrany Vlastimila Picka, byli i příslušníci rot EOD 151. ženijního praporu 15. ženijní brigády. Záslužný kříž ministra obrany I. stupně přebíral kapitán Martin Turek, velitel roty EOD (Explosive Ordnance Disposal). „Jedná se o ocenění práce celé jednotky, která působí v Afghánistánu dlouhodobě,“ vysvětlil kapitán Turek. Odřad EOD je součástí každé rotace PRT Lógar (ISAF) od roku 2008.

Historie významných úspěchů českého odřadu EOD se ovšem začala psát již v letech 2004–2007, kdy působil v Afghánistánu na mezinárodním letišti v Kábulu KAIA. Odřad zabezpečoval pyrotechnickou podporu jednotek pro případ výskytu improvizovaného výbušného zařízení IED (Improvised Explosive Device) či letecké havárie. Současně plnil úkoly spojené s odminováním letišť. V okolí byla spousta především sovětské munice, protože se zde v minulosti nacházela právě základna sovětských vojsk. Během let se jí zlikvidovalo několik set kusů.

V roce 2005 došlo k nálezů pultunové ruské letecké pumy přímo u hlavní ranveje. Její likvidace byla o to složitější, že se jednalo o letiště v běžném provozu a nesmělo dojít k žádné škodě na infrastruktuře. „Výbušné zařízení se zpravidla vozilo na několik kilometrů vzdálené demoliční místo. V případě ztuhlých stop koroze či pokud hrozilo nebezpečí mechanického poškození, likvidovalo se přímo na místě,“ vzpomíná praporčík Milan Vrzáň, který byl tehdy velitelem EOD týmu. „Nalezená puma byla tak zrezivělá,

že nebylo možné vyjmout zapalovač.“ Po čtrnácti dnech přípravy akce, na které spolupracovalo přes sto lidí z více než dvaceti zemí, oddělili zapalovač od hlavní nálože kontrolovaným výbuchem. Pumu tak vlastně rozřezali na dvě části a nálož byla odvezena k bezpečné likvidaci. „Celé místo muselo být navíc zabezpečeno a vyprázdněno. Vybudovaly se i ochranné valy. Hrozilo zde nebezpečí tlakové vlny v případě výbuchu či dolet střepin, který by byl až jeden a půl kilometru.“

Záslužný kříž nebyl prvním oceněním, které tito vojáci obdrželi. Dne 28. února 2013 předal zástupce náčelníka Generálního štábu – ředitel Společného operačního centra Ministerstva obrany generálmajor Aleš Opata jedenácti příslušníkům rot EOD 151. ženijního praporu Odznak za bojový kontakt. Tento odznak byl zřízen v roce 2011 rozkazem ministra obrany a ředitel SOC MO jej uděluje vojákům, kteří byli v přímém bojovém střetu s protivníkem, a to sami ohroženi, zranění, případně zachraňovali spolubojovníka nebo plnili další úkoly, a tím se vystavovali nebezpečí přímého ohrožení svého života.

„Při společných výjezdech k řešení IED incidentů a později i při Route Clearance Patrol (RCP) jsme byli napadáni bojovníky Tálibánu,“ vysvětlil nadporučík Robert Niesyt. „Dostávali jsme se do reálného kontaktu s nepřítelem, nešlo jen o dvě rány vystřelené do vzduchu. Naši vojáci vždy prokázali, že jsou dobře vycvičení, a pod palbou často pomáhali koalici jednotkám a prokazovali osobní statečnost. Například vozidlo týmu Radka Mazúra bylo zasaženo IED a současně došlo k napadení kolony střelbou z ručních zbraní, ale střelec i ze zasaženého vozidla ihned opětovně střelbu. Někteří naši vojáci pak obdrželi americkou verzi Odznaku za bojový kontakt,“ dodal kapitán Turek. Podobnou zkušenost mají všichni ocenění vojáci. Nasazení v Afghánistánu se účastnili již několikrát a úkoly plnili společně s jednotkami EOD americké armády. Jedním z úkolů bylo zvýšení bezpečnosti v prostoru, kde působil český provinční rekonstrukční tým.

Na jedné z tras pro RCP, kdy tým EOD zajišťoval i doprovod konvoje, došlo k nastřelení sednutých členů patroly. „Střelbu jsme opětovali až do přiletu vrtulníků, které poskytovaly krytí a monitorovaly prostředí. Po zmírnění palby jsme pokračovali v prohledávání komunikací, a to i během stále přítomné, ne již tolik intenzivní palbě protivníka,“ vzpomínal jeden z oceněných příslušníků, rotmistr Michal Mairych. „Je to zvláštní pocit. V tu chvíli si ale člověk hlídá perimetr a pracuje úplně automaticky. I díky drilům v přípravě získáte návyky na podobné situace a myšlenky na nebezpečí nebo obavy přijdou až později,“ doplnil k tomu rotmistr Ladislav Valenta.

JEDEN Z 11 VOJÁKŮ OCEŇENÝCH ODZNAKEM ZA BOJOVÝ KONTAKT

MINE ROLLER, VOZIDLO POUŽÍVANÉ PŘI RCP

Celou dobu působení v Afghánistánu jednotky EOD odváděly práci na vysoké úrovni; jejich příslušníci byli často vyzdvíženi a oceněni také koalici jednotkami, mimo jiné titulem Hero of the Week (Hrdina týdne) a Hero of the Battle Space (Hrdina bojového prostoru). Jako první ocenění získal v roce 2011 rotmistr Václav Auterský, v polovině roku 2012 byl jeho dalším nositelem rotmistr Karel Václavík a na začátku letošního roku byl titulem poctěn rotmistr Pavel Ernst. Titul Hero of the Week uděluje velitel brigády na návrh velitelů kontingentů v provincii Lógar a Wardak. Rotmistr Ernst jej převzal z rukou velitele kontingentu plukovníka Josefa Kopeckého. „Zpravidla tento titul získávají těžce ranění, případně padlí vojáci US Army, takže to pro mě bylo zcela nečekané.“ Hrdinou týdne se stal nejen za vynikající odvedenou práci při zneškodnění několika nástražných systémů v provincii a za půlroční vzájemnou spolupráci, ale také za vlastní nález a zneškodnění RCIED (Remotely Controlled Improvised Explosive Device), tedy dálkově ovládaného improvizovaného výbušného zařízení, a to jen díky použití vlastní intuice, analýze terénu a využití detektoru kovů. „Vozidla HUSKY se speciálním radarem na prohledávání trase nic nenašla, ale mimo cestu byly viditelné indicie, které naznačovaly, že by zde IED mohlo být umístěno.“ Podobné zkušenosti mají i předchozí dva držitelé titulu Hrdina týdne. Rotmistr Václavík s týmem navíc pomáhali zraněnému příslušníkovi koalici jednotky a přitom sami museli opětovat palbu. „Příslušníci rot EOD 151. ženijního praporu vždy prokazovali velkou profesionalitu, odvahu, statečnost a odhodlání,“ připojil se podplukovník Zdeněk Hejpetr, náčelník odboru technické a informační podpory 15. ženijní brigády. Čtvrtý titul Hrdina týdne získal na jaře letošního roku rotmistr Petr Godeša.

České týmy EOD při svém působení v Afghánistánu používají techniku AČR, ale pracují také s technikou americké armády. A právě některé druhy této techniky, například osm ženijních robotů Talon, přístroje nočního vidění a další EOD materiál, příslušníci 15. ženijní brigády převzali koncem července bezplatně od US Army, a to v rámci jejich programů FYI 1206 a FMF (Foreign Military Financing). Více se o tomto daru českým pyrotechnikům dočtete na straně 12 až 13.

*Zpracovala: kpt. Miroslava Štenclová
Foto: autorka, Olga Haladová a archiv příslušníků jednotek EOD 15. ženijní brigády*

IMPROVIZOVANÉ VÝBUŠNÉ ZAŘÍZENÍ

ČÁST 107MM RAKETY

S náčelníkem Vojenské policie brigádním generálem Milanem Schulcem o tom, co všechno přinese nový zákon

Modernější a přesnější

Vojenskou policii po více než dvaceti letech čeká přijetí nového zákona. O rozhovor na toto téma jsme požádali jejího náčelníka brigádního generála Milana Schulce.

Vojenská policie doposud bez problémů fungovala na základě zákona z roku 1992. Proč nyní potřebujete novou právní normu?

Potřebujeme ji z několika důvodů. Předně za těch dvacet let došlo v resortu ke změně aplikační praxe. Právě na ni je nutné reagovat jakousi úpravou stávajícího zákona o Vojenské policii. Kromě toho musíme reagovat na schválenou Obrannou strategii České republiky, na Bílou knihu o obraně, na změny organizační struktury a počty resortu pro roky 2013 až 2015. Na základě tohoto zákona také dochází ke zpřesnění a v některých případech dokonce i k částečnému rozšíření působnosti Vojenské policie. Co se tedy týče naší věcné anebo osobní působnosti, nový zákon je modernější. Když jsme v minulosti prováděli některé úkony ne podle zákona o Vojenské policii, ale podle jiných právních norem, mohly vznikat určité pochybnosti. Jako příklad mohu zmínit kontrolu civilních osob na dopravní komunikaci ve vojenském výcvikovém prostoru.

Již delší dobu se diskutuje o tom, zda Vojenskou policii, anebo alespoň její část,

nepřevést do podřízenosti Generálního štábu. Jednou z podmínek tohoto kroku mělo být údajně přijetí nového zákona o Vojenské policii. Je tomu skutečně tak?

Takováto diskuse skutečně probíhala, a to jak v resortu, tak i na úrovni výboru pro obranu Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR. Pokud se ptáte na můj osobní názor, myslím si, že formálně správné je, aby Vojenská policie zůstala podřízená přímo ministroví obrany. A to z prostého důvodu. Podle zákona o Vojenské policii má tato složka celoresortní působnost. Nicméně nový zákon je postaven tak, že v paragrafu 7 je možnost změny organizační podřízenosti. Na návrh náčelníka Vojenské policie ji schvaluje ministr obrany a projednává výbor pro obranu Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR. Znamená to, že v současné době zůstane Vojenská policie jako jeden organizační celek, nebude se ani částečně podřízovat Generálnímu štábu. Bude nadále zařazena pod ministrem obrany. Nicméně ten nový zákon umožňuje v tomto směru určitou variabilitu. Pokud by se některý z budoucích ministrů obrany rozhodl v tomto směru pro změnu, po projednání ve výboru pro obranu PSP ČR je ji

Jak jsem již zmínil, o případném rozdělení by rozhodoval ministr obrany. Zodpovědnost za policejní ochranu ozbrojených sil zůstává náčelníkovi Vojenské policie. Ten by v tomto případě tedy byl i nadále nadřízeným všech vojenských policistů.

Co dalšího tedy nový zákon přináší, v čem se liší od toho dosavadního?

Je to především v definování postavení Vojenské policie. Ta má být napříště součástí Ministerstva obrany. Rovněž se navrhuje, že vojenským policistou může být nejen voják z povolání zařazený ve Vojenské policii, ale také voják v záloze povoláný na vojenské cvičení. Dochází také k zpřesnění místní, osobní a věcné působnosti Vojenské policie. Osobní působnost se doposud vztahovala jen na osoby, které páchají trestnou činnost. Nově se z pohledu právní jistoty doplňuje, že jde také o osoby, které jsou podezřelé, že spáchaly trestnou činnost a přestupky v minulosti. V návaznosti na osobní a věcnou působnost se zpřesňují a definují některá stávající oprávnění. Jde například o nové oprávnění k držení a používání nebezpečných látek a věcí, o oprávnění při dohledu nad bezpečností provozu vozidel, o oblast práce s informacemi a osobními údaji, o zpřesnění oprávnění požadovat vysvětlení, o oprávnění požadovat prokázání totožnosti, o zajištění bezpečnosti chráněného objektu a o zajišťování bezpečnosti chráněných osob. Nově se definují oprávnění k získávání poznatků o trestné činnosti a zcela nová je také úprava použití zbraně.

Schválení nového zákona o Vojenské policii prošlo Poslaneckou sněmovnou Parlamentu ČR, nyní ho čeká ještě schválení Senátem a prezidentem ČR. Kdy předpokládáte, že byste se podle něho mohli začít řídit?

To můžeme jen odhadovat. Senát má na projednání třicet dní. Pak přijde na řadu prezident. Odhadujeme tedy, že by to mohlo být někdy na přelomu roku 2013 a 2014. Nejpozději v prvním čtvrtletí příštího roku.

Tento termín vám vyhovuje?

Určitě. Reorganizace nebyla přímo vázána na přijetí nového zákona. Tu uskutečňujeme k 1. 10. letošního roku. Když nový zákon začne platit do půl roku od jejího skončení, bude všechno v pořádku.

Vojenskou policii čekají určité organizační změny. Kterých konkrétních součástí se bude týkat snižování systemizovaných míst?

Tato reorganizační opatření jsme se snažili udělat tak, aby výkonné prvky Vojenské policie zůstaly zachovány. Snažili jsme se přeargumentovat velitelskou strukturu. Nadále budeme působit na základě územního principu. V Čechách však již nebudou tři teritoriální velitelství, ale pouze dvě. Zrušili jsme totiž teritoriální velitelství ve Staré Boleslavi. Ovšem ne celé, zrušili jsme jeho štáb a výkonné prvky jsme přeargumentovali a dali do podřízenosti teritoriálnímu velitelství Čechy, které bude sídlit v Táboře. Kromě něho budeme mít ještě teritoriální velitelství Praha, které v sobě zahrnuje i ochrannou službu, a teritoriální velitelství Morava se sídlem v Olomouci.

Sehrálá určitou roli při rozhodování o tom, které teritoriální velitelství bude zrušeno, i skutečnost, že ve Staré Boleslavi zaniká Velitelství podpory?

Přímá vazba mezi naším teritoriálním velitelstvím a Velitelstvím podpory nebyla. Zjednodušeně ale řečeno, rozmístění pracovišť Vojenské policie kopíruje dislokaci základních součástí AČR. Snažili jsme se tedy o to, aby v naší nové organizační struktuře byl tento aspekt respektován.

Zvládne Vojenská policie plnění všech svých úkolů i v nových, nižších počtech?

Zvládne. Snižování zatím nebylo tak podstatné, že bychom museli sahát na omezování nějakých našich schopností a částečně je utlumovat, případně rušit. Myslím si, že těch zhruba tisíc osob je na hraně toho, co je Vojenská policie povinná plnit ze zákona. Další podstatné snížení počtů by ale zřejmě již bylo na úkor schopností, které Vojenská policie plní.

Do této doby se mohl stát vojenským policistou pouze voják z povolání, nově jím bude moci být i voják v záloze. Co si slibujete od tohoto opatření?

Vojenská policie má již tradičně jednotky aktivní zálohy velice čínnorodé. Ti lidé mají velký zájem o spolupráci. Máme také stabilní personální složení záložních jednotek. S ohledem na novou koncepci aktivní zálohy jsme jejich strukturu přeargumentovali z územního principu a vytvořili jsme jednu rotu aktivní zálohy Vojenské policie, o kterou se bude starat olomoucké velitelství. Do budoucna počítáme s mnohem aktivnějším zapojením této jednotky do přímých policejních výkonů na území České republiky.

Při reorganizaci policejních subjektů bývá často kladena otázka na možné ovlivnění nezávislého postavení policejního orgánu. Jak je tomu u Vojenské policie?

Žádná organizační změna provedená dle znění nového zákona o Vojenské policii nebude mít vliv

Nový zákon definuje i místní působnost Vojenské policie. Kromě území České republiky se jedná i o místa plnění úkolů našich ozbrojených sil v zahraničí. V misích mohli ale být vaši příslušníci nasazeni i v minulosti. V čem tedy dochází ke změně?

Doposud jsme v těchto misích mohli působit pouze na základě jiných zákonů. Nyní budeme mít tuto pravomoc přímo zakotvenou v zákoně o Vojenské policii. Budeme moci v zahraničních operacích nejen prověřovat, ale i vyšetřovat podezření, že byl spáchán trestný čin. Činnost Vojenské policie bude tedy v těchto případech efektivnější. Pokud by se doposud v těchto misích něco vážného stalo, musela by tam vyjždět Policie České republiky. Tato změna nám umožní poskytovat kompletní servis.

na nezávislé postavení pověřeného policejního orgánu. Jeho činnost je po zahájení úkonů trestního řízení ve smyslu trestního řádu navíc dozorována přímo státním zástupcem.

Budou mít kroky, kterými nyní Vojenská policie prochází, za následek i snížení hodnoty především u důstojnických funkcí?

Tento proces nesouvisí s přijetím nového zákona. Případné snižování hodnoty důstojnického sboru vyplývá až z přijetí nového zákona o vojácích z povolání č. 221 a z následného katalogu a dalších norem, které bude schvalovat vláda. Průběžně spolupracujeme se sekci personální a počkáme si na to, jaká bude výsledná podoba.

Text a foto: Vladimír Marek

Ženisté z bechyňského a olomouckého praporu provedli výstavbu pěti náhradních přemostění ve Středočeském kraji

Mosty k domovu

Z průzkumů zaměřených na důvěryhodnost Armáda České republiky mít obavy nemusí. Naopak. Statistické údaje ji v očích veřejnosti již dlouhodobě radí na přední místa. Důvody, proč tomu tak je, nejsou vojenským tajemstvím. Resort obrany totiž dokáže podat pomocnou ruku vždy, když je třeba.

Nedávným důkazem nezištné pomoci vojáků Armády České republiky obyvatelstvu je odstranění následků v povodněmi postižených oblastech. V období do 31. července 2013 bylo k dalším pracím po ničivé živelní pohromě vyčleněno do jednoho sta profesionálů s potřebnou technikou. „Armáda již odvedla v povodněmi postižených oblastech obrovské množství práce a její pomoc je stále potřebná. Cílem nařízení vlády České republiky, jehož návrh jsem předložil, je řešit situaci vzniklou v důsledku škod způsobených povodněmi na dopravní infrastrukturu“, uvedl ministr obrany Vlastimil Písek.

Následně byli profesionálové z 15. ženijní brigády, konkrétně ze 151. ženijního praporu Bechyně a 153. ženijního praporu Olomouc, nasazeni na výstavbu pěti náhradních přemostění ve Středočeském kraji. Ve skutečnosti se jednalo o mostní provizoria v lokalitách Nový Knín (mostová souprava MS – 24 m), Chlum u Sedlčan (těžká mostová souprava TMS – 15 m), Červený Hrádek (MS – 24 m), Zadní Třebáň (MS – 18 m) a Velké Čičovice (MS – 15 m). Pro úplnost je třeba říct, že svým dílem přispívali ke splnění úkolu také vojáci ze 14. brigády logistické podpory

s velitelstvím v Pardubicích, kteří ze soběslavského skladu státních hmotných rezerv přepravovali mostové soupravy (MS) a těžké mostové soupravy (TMS) na místa určení, a také příslušníci katedry ženijních technologií Univerzity obrany v Brně a Vojenského geografického a hydrometeorologického úřadu v Dobrušce.

Stručná charakteristika náhradních přemostění je následující: Mostová souprava je normovaný skládací ocelový most se dvěma příhradovými hlavními nosníky a dolní mostovkou. Slouží pouze pro jednosměrný provoz s maximálním zatížením šedesát tun a šířkou vozovky čtyři metry. Z materiálu soupravy je nejvhodnější postavit most o jednom mostním poli s rozpětím 21 metrů (únosnost 60 t), s rozpětím 24 m (50 t) nebo s rozpětím 27 m (40 t).

Materiál těžké mostové soupravy je určen ke stavbě mostů z ocelových příhradových konstrukcí. Tyto mosty jsou navrženy pouze pro jeden jízdní pruh s dolní mostovkou. Z materiálu soupravy je nejvhodnější postavit most o jednom mostním poli. Varianty použití konstrukce mostu jsou následující – jednopatrový dvoustěnný nosník s rozpětím do 27 metrů (únosnost do 36 t),

dvoupatrový dvoustěnný nosník s rozpětím do 42 m (do 40 t) nebo dvoupatrový dvoustěnný zesílený nosník s rozpětím 54 m (do 40 t). Základní montážní prvek je příhrada o délce tři metrů, kde se liniovou montáží montuje zároveň pravý i levý nosník a mostovka. Montáž lze provádět na výsuvné dráze a pomocí výsuvného krakorce jsou jednotlivé části vysouvány do překážky.

Základem každého náhradního přemostění je projektová dokumentace. Ačkoliv se již při jejím zpracování potýkali odborníci z katedry ženijních technologií Univerzity obrany s nejednou zvláštností, poškozený mostek na kraji rybníka v Chlumu u Sedlčan představoval další unikum. „Jelikož po něm jezdí těžká zemědělská technika, rozhodli jsme se pro stavbu těžké mostové soupravy s únosností čtyřiceti tun,“ říká vedoucí projektčního týmu plukovník Pavel Maňas a dodává, že realizace navrženého díla byla poměrně komplikovaná. „Extrémně málo místa bylo příčinou velice stísněných podmínek k práci. To si vyžádalo atypický způsob stavby mostního provizoria. Za standardní situace se mostní díly posouvají po kolejové dráze na protější břeh. Tady to nešlo, a tudíž se stavělo přímo nad poškozenou konstrukcí původního mostu. Jakákoliv manipulace zde byla značně náročná.“

Je nabíledni, že před vlastní stavbou náhradních přemostění se provádějí takzvané přípravné práce. Ty zahrnují jak geodetické zaměření, tak i terénní úpravy obou břehů, včetně jejich zpevnění panely, respektive šterkem.

Nadporučík Petr König s odřadem třiatřiceti příslušníků bechyňského ženijního praporu opět potvrdil svoje profesní mistrovství a ve stanoveném termínu těžkou mostovou soupravu v Chlumu u Sedlčan postavili. „Získali jsme další cenné zkušenosti a hlavně jsme pomohli místním obyvatelům, kterým tato událost značně komplikovala život v obci. Nerozhodovala naše rychlost, ale preciznost při stavbě,“ konstatuje profesionál ze 151. ženijního praporu.

Ani při jedné stavbě mostu nejde o nahodilý proces. Vše je při montáži této velké skládačky takzvaně řízené. „K mostu!“ zaznívá rozkaz stavební skupině. „Odbrzdit!“ pokračuje velitel mostu v pokynech a jeho podřízení mu na to kolektivně a nahlas odpovídají: „Odbřžděno!“ Velitel se pohledem ujíždí, že je vše tak, jak má být, a zavelí: „Most

na vodu suň!“ Další díl mostové soupravy se zvolna zasouvá do ocelové konstrukce. Montáž je vcelku rychlá a jednoduchá. Za standardních podmínek ji lze zvládnout v jednom, nanejvýš ve dvou dnech. Záleží na délce přemostění a na množství přípravných a dokončovacích prací po položení mostu. U těžké mostové soupravy se zpravidla jedná o dobu tři až pěti dnů.

O pár kilometrů dál, v Červeném Hrádku u Sedlčan, se již velitel stavby nadporučík Petr Skřivánek se svými třiceti kolegy připravuje na předání mostové soupravy uživateli. Nejen zátěžová zkouška, ale i technologie provedených prací splňují předepsané náležitosti. Klíčové však je, že dílo vojáků výrazně obnovilo průjezdnost touto oblastí. „Už se těšíme na další dvě stavby, a to ve Velkých Čičovicích a v Zadní Třebáni. Určitě to zvládneme v termínu. Přijďte se přesvědčit sami,“ říká npor. Skřivánek a vydává pokyny k přesunu. Přesvědčili jsme se, že svoje slovo beze zbytku dodrželi. Důležitě mostové provizorium ve Velkých Čičovicích předali v sobotu 27. července a v Zadní Třebáni v úterý 30. července 2013. Samozřejmě že ke vši spokojenosti uživatelů.

První mostní provizorium postavili armádní ženisté v obci Nový Knín vedle původního mostu poškozeného povodní. Jeho celková délka byla čtyřicet metrů a skládal se z osmi dílů. Nejdříve bylo třeba most sestavit na dráze, poté vysunout přes říčku Kocábu a pak posunout a natočit na definitivní místo. Manipulovat s jednotlivými díly se přitom muselo souběžně na obou březích říčky. „Nejsložitější na celé stavbě bylo právě otočení mostu a pak jeho uložení a srovnání s břehy,“ konstatoval nadporučík Josef Janowiak ze 153. ženijního praporu Olomouc, pod jehož vedením vojáci most stavěli.

„Byla to jedna z nejobtížnějších staveb náhradních přemostění, se kterou jsem se ve své praxi setkal,“ dodal plukovník Pavel Maňas a zavzpomínal na další profesní úskalí, se kterým se setkal na řece Kamenici mezi skalními masivy v Hřensku v roce 2010. Tam největší specifikum spočívalo v tom, že se most stavěl šikmo a používalo se protizávaží, aby ho udrželi v bezpečné stabilitě.

Text: Pavel Lang
Foto: Jan Kouba

5th International NATO/PfP Senior NCO Camp Split

ZKUŠENOSTI získané na suchu i na vodě

Léto a Chorvatsko, to je spojení velice známé většině obyvatel České republiky, jelikož Chorvatsko je nejoblíbenějším zahraničním místem, kde Češi tráví svoji dovolenou. V následujícím článku vám přinášíme reportáž z překrásného přístavu Split a jeho okolí, kde se ve dnech 11. až 20. června konala akce, jíž se zúčastnil i příslušník AČR. Nejednalo se však o dovolenkový pobyt, ale o reprezentaci našeho poddůstojnického a praporčického sboru na mezinárodním soustředění pro zástupce těchto sborů v rámci zemí Severoatlantické aliance a zemí účastnících se programu Partnerství pro mír.

V posledních deseti letech ušel náš profesionální poddůstojnický a praporčický sbor notný kus cesty. O všechny aspekty jeho vývoje, problémy, plány do budoucna a další zkušenosti týkající se těchto sborů se odjel podělit se svými zahraničními kolegy příslušník Armády České republiky, bývalý dlouholetý instruktor základní přípravy a nyní starší pracovník štábu oddělení koncepcí a zevšeobecňování zkušeností odboru doktrín Velitelství výcviku – Vojenské akademie ve Vyškově praporčík Jaromír Šalplachta. Letos se konal již pátý ročník této mezinárodní akce, kterou pořádají ozbrojené síly Chorvatské republiky, a to pod záštitou vrchního praporčíka (Command Sergeant Major – CSM) Davora Peteka. Ten zde byl přítomen několik dní, ať už v roli přednášejícího, či jako člen některého z týmů při teambuildingových aktivitách. Setkání bylo určeno výhradně pro zkušené poddůstojníky a praporčíky (NCOs – Non-Commissioned Officers) v rozpětí hodnosti dle označení NATO OR-6 až OR-9 (v české armádě nadrotmistr až štábní praporčík), a to s cílem

především potvrdit a posílit spolupráci NCO sborů mezi armádami členských států NATO a PfP, rozvíjet vzájemné porozumění a podpořit další vývoj NCO sborů zúčastněných zemí, prohloubit znalosti účastníků týkající se záležitostí NCO sborů a v neposlední řadě je seznámit s historickým a kulturním dědictvím pořadatelské země prostřednictvím odděleného kulturního programu. Dějištěm a hlavním základnou soustředění byla posádka Split, respektive hlavní chorvatská námořní základna Lora (nedaleko fotbalového stadionu týmu Hajduk Split, který byl založen v roce 1911 chorvatskými studenty ve známé pražské pivnici U Fleků). Na podobné akce má podle vyjádření Nikoly Belase (OR-8) chorvatská strana vyčleněno každoročně zhruba dvacet míst pro mezinárodní účastníky. Letos se s ohledem na snižující se rozpočty všech armád v závislosti na vleklé ekonomické krizi, která sužuje většinu evropských států, tento počet nepodařil naplnit. I přesto se akce zúčastnilo třináct poddůstojníků a praporčíků ze sedmi různých zemí. Připočteme-

li však k tomuto číslu i členy organizačního týmu, kteří se do všech aktivit zapojili, pak se počet účastníků rázem zvýšil na plánovaných dvacet, takže akce neztratila na své kvalitě, ba naopak.

Je nezbytné zdůraznit, že páteří přípravného programu byly jednak série přednášek zaměřených na výměnu zkušeností mezi představiteli NCO sborů účastnických států a jednak teambuildingové aktivity, které se odehrávaly buď v blízkém okolí námořní základny Lora, nebo v okruhu do sta kilometrů od přístavního města Split.

Výměna zkušeností

Již v instrukcích pro účastníky soustředění byl uveden požadavek, aby si alespoň jeden zástupce z každé země připravil zhruba třicetiminutovou prezentaci. Téma této prezentace bylo jasně dáno: „Ozbrojené síly, NCO systém a vzdělávání v rámci tohoto systému“. Podle vyjádření praporčíka Šalplachty to bylo „velice atraktivní téma“, protože jako pracovník oddělení koncepcí a zevšeobecňování zkušeností, které má v AČR na starosti proces ZPVZ neboli Lessons Learned, tyto informace sbírá, třídí a archivuje v různých databázích. Dále sbírá rovněž informace přímo z výcviku kariérových kurzů, které se konají ve VeV-VA Vyškov a taktéž se účastní některých shromáždění vedoucích a vrchních praporčíků. „V rámci svých povinností jsem také v kontaktu s vrchním praporčíkem Armády České republiky a vrchním praporčíkem Velitelství společných sil. Velkou pomůckou pro mě byl i článek Stříbrná armáda, publikovaný v letošním A reportu, v číslech tři a čtyři, kde byl velice přesně zmapován současný stav našeho poddůstojnického

a praporčického sboru a také podrobně popsány některé slasti a strasti, které ho posledních deset let provází. Články se staly dobrým základem prezentace doplněné o základní informace o ozbrojených silách České republiky,” poznamenal praporčík Šalplachta.

Čeho se týkaly přednášky ostatních účastníků tohoto kurzu? Nutno říci, že zde byl velký rozdíl

mezi přednáškami zástupců zemí bývalého východního bloku a kupříkladu zástupců amerických ozbrojených složek, jako byli Američané OR-8 Timothy Hall (US NAVY) nebo OR-7 Jeffrey Houston (US Marine Corps), protože u nich systémem velících seržantů funguje již několik desetiletí. Na rozdíl od těchto dvou složek, kde již pouze vylepšují to, co je osvědčené, v zemích, kde

je tento systém posledních několik let zaváděn (např. v ozbrojených silách Chorvatské republiky od roku 1995), se potýkáme s obdobnými problémy. Podle jednoho z organizátorů již pátého setkání zástupců poddůstojníků a praporčíků, OR-8 Hrvoje Krajačiče, je v současné době největším problémem neustálá restrukturalizace ozbrojených složek Chorvatské republiky. Funguje zde už sice nějakou dobu kariérní řád, avšak z ekonomických důvodů muselo opustit armádu, letectvo či námořnictvo nemálo zkušených poddůstojníků či praporčíků, jejichž výcvik, získané zkušenosti a vědomosti znamenaly v konečné fázi nemalý odliv finančních prostředků. „Je velice těžké udržovat či nastartovat v této době jakýkoliv kariérní řád, když na jedné straně nechceme dopustit, aby nám armáda nezestárla, a zároveň nechceme přijít o ty nejzkušenější a znovu drazé investovat do výcviku nových profesionálů,” uvedl k tématu v jedné ze svých přednášek Hrvoje Krajačič.

Vzácní hosté

Jelikož záměrem setkání bylo i zvýšit úroveň znalostí v rámci NCO sborů, pozvali organizátoři na přednášky několik vzácných hostů z různých stupňů, velitelství a zařízení struktur NATO. Cílem jejich úvodních slov bylo zvýšit přehled o možnostech vzdělávání a dalšího vývoje NCO sborů v rámci struktur Aliance. Jedním z nejvýznamnějších hostů byl Senior Enlisted Leader (vrchní praporčík) aliančního velitelství společných sil v Brunssumu (NATO Allied Joint Force Command Brunssum) Chief Warrant Officer Dave Preeper z Kanady. Ten své vystoupení zaměřil na vývoj NCO sborů v rámci struktur NATO v posledních několika letech a také na jejich budoucnost, která je obsažena v dokumentu zahrnujícím tuto problematiku (NATO NCO Bi-SC Strategy and Guidelines). Dalšími vzácnými hosty, kteří obohatili účastníky soustředění o cenné informace, byli například velící seržant národního podpůrného prvku pro Balkán (US Balkans National Support Element) OR-9 Douglas Conaway z USA a nebo zástupce školy NATO (NATO School Oberammergau) OR-8 Francois Felkar z Francie, který zde představil možnosti studia v různých typech kurzů pořádaných v tomto zařízení. Zajímavostí bylo, že někteří z těchto hostů dobře znali bývalé vrchní praporčíky AČR, štábního praporčíka Ludka Kolesu a nadpraporčíka Miroslava Švadlenu, a samozřejmě také nynějšího vrchního praporčíka AČR štábního praporčíka Petra Seiferta. Všechny přednášky, doplněné o další prezentace především zástupců různých druhů vojsk ozbrojených sil Chorvatské republiky, se konaly hlavně v dopoledních hodinách. Odpolední hodiny, zvláště ve druhé fázi soustředění, byly naplněny různorodými teambuildingovými aktivitami. Jejich hlavním účelem bylo naučit skupinu vzájemně se neznajících účastníků z různých zemí spolupracovat na společném úkolu v jednom jazyce, stejně tak jako je tomu na spojenectvích velitelství či v mezinárodních zahraničních operacích.

Základní námořnický výcvik

Každý nový příslušník chorvatského námořnictva musí projít základním námořnickým výcvikem. Jeho zkrácená forma byla připravena

i pro účastníky setkání. Hlavním cílem bylo naučit je základní námořnické pojmy a dovednosti a také prověřit jejich plavecké schopnosti, protože výcvik na moři je teprve čekal.

Každý se například musel naučit vázat základní uzly a správně používat záchranné pomůcky. Vše pak završil test, při kterém bylo nezbytné doplovat na určitou vzdálenost pro tonoucího a bezpečně ho dopravit až ke břehu. Většina zúčastněných s úkolem neměla žádný problém. O skvělé atmosféře svědčí i vyjádření nejstaršího účastníka soustředění Pedro Donaira (OR-9) ze Španělska, který v žertu prohlásil: „Sice umím plavat, ale nejsem si jist, zda se tonoucí nebude muset rychle vzpamatovat a na zpáteční cestu mě dopravit sám.“ S vypětím všech sil pak svého o polovinu mladšího kolegu z Černé Hory OR-7 Predraga Savičeviče za aplausu ostatních dopravil bezpečně zpátky na břeh. Úkol byl splněn, lze vyrazit na moře. Součástí výcviku totiž byla i společná jízda na základní výcvikové dvanáctiveslici po stanoveném okruhu, která dostatečně prověřila koordinaci a týmovou spolupráci všech zúčastněných.

Střelby z ručních zbraní

Co by to bylo za setkání vojáků, aby si nemohli zastřílet. Tuto myšlenku pojali za svou i organizátoři soustředění. Připravili proto jednodenní akci na horské střelnici v blízkosti města Knin, které se nachází zhruba 80 kilometrů od Splitu. V průběhu střelby si účastníci mohli vyzkoušet střelbu z nových ručních chorvatských zbraní, tedy z pistole HS 2000, útočné pušky VHS a dále také z dobře známé útočné pušky AK-47. Všichni postupně absolvovali různé typy cvičení střelby, ať už z místa, či za pohybu. Na střelbu z AK-47 se ale nejvíce těšili dva zástupci ozbrojených složek USA, již zmíněný Timothy Hall a Jeffrey Houston. Tvrdili, že nikdy nepohrdnou možností vyzkoušet si střelbu ze zbraní, z nichž na ně střílí jejich protivníci nejčastěji. Je nutné ovšem podotknout, že při střelbě z této zbraně nedosahovali zdaleka takových výsledků jako vojáci ze zemí bývalého východního bloku, kteří tyto zbraně ve svých armádách pravidelně používali nebo používají. Po ukončení střelby si účastníci setkání prohlédli pevnost Knin, která nejednou sehrála v dávno minulé i novodobé historii Chorvatska důležitou roli.

Rafting na řece Cetina

Cílem této lehe adrenalinové plavby bylo upevnit vzájemnou důvěru členů týmu při společném překonávání peřejí na řece. Jak se po zdolání peřeji a vysušení ukázalo, rafting se setkal s ohlaselem a nejen z účastníků by přivítal další sjezd divoké vody. Část řeky Cetiny vybraná organizátory kempu pro sjezd na raftu se nachází asi 25 kilometrů jihovýchodním směrem od Splitu. Na vojáky zde čekal zhruba čtyřhodinový sjezd na raftu přes místa se zdánlivě klidnou vodou až po takové úseky, kde z důvodu bezpečnosti musela posádka opustit plavidlo a přesunout se kus cesty po břehu. Jedním z takových míst byl i splav nacházející se zhruba ve třech čtvrtinách celého úseku trasy. Zajímavostí tohoto místa bylo, že posádka, která chtěla pokračovat v plavbě, musela pustit raft ze splavu, kde ho zachytil zkušený instruktor.

Ale jak dál? Jedinou možností byla zatopená jeskyně. Plavat ve vodě, která měla teplotu deset stupňů, s baterkou nad hlavou, to je zážitek, na který se nezapomíná. Nikdo z přítomných neměl s překonáním této překážky problém a všichni se postupně vrhli do ledové vody. Ta byla nakonec při čtyřicetistupňových teplotách, které zde panovaly v tomto období, příjemným osvěžením. Zážitkem pro mezinárodní posádky tří raftů byl i závěr sjezdu divoké řeky Cetiny. Kdo chtěl, mohl si vyzkoušet skok ze zhruba osmimetrového skalního útesu do průzračné vody místní řeky.

Pochod po ostrově Čiovo

Poslední akcí, uspořádanou pro účastníky patého setkání zástupců poddůstojníků a praporčíků den před jeho slavnostním ukončením, byl společný pochod po ostrově Čiovo. Ten je s pobřežím spojen jediným mostem nacházejícím se v překrásném starobylém městě Trogir. Na ostrov se však tým nedostal autem po silnici. Pořadatelé si na poslední akci připravili pro účastníky zvláštní překvapení. Tím byl převoz celého týmu na start trasy výsadkovým plavidlem chorvatského námořnictva Typ 22. Způsob dopravy překvapil nejen samotné vojáky; ještě více byli udiveni turisté odpočívající na jedné z místních pláží, když najednou nedaleko nich přistálo přídí přímo na břeh vojenské plavidlo a z otvírající se rampy přidě vyskákalo během okamžiku na břeh dvacet „turistů“ ve sportovním oblečení a s batůžky na zádech. Cílem pochodu byl klášter Gospa od Prizidnice, místní oblíbené poutní místo, vzdálené od startu

zhruba pět kilometrů. Záměrem pořadatelů nebylo tedy v tomto případě zdolávání fyzických limitů, ale spíše společný krátký výšlap týmu, při němž si ještě den před odjezdem mohli všichni sdělit své zážitky a poznatky.

Tohle však byl popis jen těch nejzajímavějších akcí a přednášek, které účastníci setkání absolvovali během deseti dnů. Kromě toho si ještě celý tým stihl prohlédnout leteckou techniku na základně v Zadaru, všechny typy plavidel flotily chorvatského námořnictva na základně Lora i vojenské a námořní muzeum v Splitu. Vyzkoušeli si také jízdu na kajaku po moři, výsadek ze člunů speciálních jednotek chorvatského námořnictva a inspirovali se spoustou zajímavých týmových cvičení.

Celá akce byla zakončena slavnostním předáním certifikátů o absolvování „5th International NATO/PfP Senior NCO Camp Split“ z rukou vrchního praporčíka ozbrojených sil Chorvatské republiky. Všichni se shodli na tom, že se jednalo o velice zdařilou akci, ze které si odnášejí kromě spousty nevšedních zážitků i nepřeberné množství informací, jež mohou využít ve svých ozbrojených složkách. Ze setkání pod záštitou chorvatských kolegů však také vyplynula jedna výzva – kdo bude dalším organizátorem podobné akce? Bude jím například Česká republika a její armáda? Náš poddůstojnický a praporčícký sbor dosáhl v posledních letech takové úrovně, že by jistě svým zahraničním kolegům měl při zorganizování takové akce co nabídnout.

Ve spolupráci s redakcí časopisu A report připravil praporčík Jaromír Šalplachta, odbor doktrín, Vyškov

POVODNĚ 2013

Měsíc po povodních na mnoha místech již nepoznáme, že byla zaplavena vodou. Většina nejhorších škod již byla odstraněna nebo se na jejich odstranění bude ještě nějaký čas usilovně pracovat. Devastujícím příznakem této živelní pohromy byla vysoká hladina vodních toků – například na Labi až na necelých jedenáct metrů –, uzavřené silnice, zatopené domy, vypnuté přívody elektřiny a plynu. Tisíce lidí musely být evakuovány ze svých domovů. Na poskytování pomoci při povodních a odstraňování jejich následků se v rámci integrovaného záchranného systému (dále jen IZS) podílely i vyčleněné síly a prostředky Armády České republiky. Obecným hodnocením je konstatování nejvyšších představitelů státu a veřejnosti, že úkoly armáda splnila na výbornou.

Armáda České republiky se počínaje dnem 2. června 2013 aktivně zapojila do řešení následků povodní na území České republiky v rámci plnění záchranných a likvidačních prací v postižených oblastech a plnění úkolů Policie České republiky. Skupina rozvinutého Společného operačního centra MO (dále jen Sk R SOC MO) byla aktivována dne 2. června 2013 v 11.00.

Vývoj situace

Na základě vývoje meteorologické situace nad územím České republiky a postižení velké části území Čech povodněmi rozhodla vláda ČR svým nařízením č. 139/2013 o povolání vojáků AČR k záchranným a likvidačním pracím od 2. 6. do 28. 6. 2013 v celkovém počtu do 2 000 vojáků. Dne 2. 6. 2013 v 8.00 byla k řešení nasazována síla a prostředků základních a ostatních složek IZS vyhlášena ústřední koordinace. V postižených krajích vláda ČR vyhlásila nouzový stav. Dne 5. června 2013 rozhodla vláda ČR svým nařízením č. 143/2013 o povolání 60 vojáků Hradní stráže k záchranným pracím a k likvidaci následků pohromy při povodních v období do 28. června 2013.

Dne 12. června 2013 rozhodla vláda ČR svým nařízením č. 145/2013 o povolání nejvýše 80 vojáků v aktivní záloze (AZ), aby v rámci výjimečného vojenského cvičení plnili úkoly spojené s povodněmi na území ČR, tj. podíleli se na záchranných pracích souvisejících s krizovou situací ohrožující životy, zdraví, životní prostředí nebo značné majetkové hodnoty občanů v postižených oblastech. Nařízením č. 146/2013 vláda ČR rovněž rozhodla o povolání 300 vojáků v činné službě k plnění úkolů Policie České republiky v období do 31. července 2013. Tímto AČR zahájila plnění úkolů záchranných prací a eliminaci následků povodní v souladu s ustanovením § 14 odst. 1 písm. c) a d) zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

V důsledku nepříznivého vývoje povodňové situace bylo dne 2. června 2013 v 16.30 na základě rozhodnutí ministra obrany svoláno jednání Krizového štábu MO (KŠ MO). Krizový štáb, řízený ministrem obrany Vlastimilem Pickem, zde projednával a posuzoval možnosti nasazení sil a prostředků AČR k řešení situace na území krajů postižených povodněmi. Dále vzal také na vědomí

informaci o závěrech z jednání ÚKŠ a Ústřední povodňové komise a informaci o přijatých opatřeních spojených s nasazením AČR v rámci povodní 2013. Zároveň uložil NGŠ AČR realizovat nařízení vlády a o přijatých opatřeních informovat ministra obrany.

Operační úkol

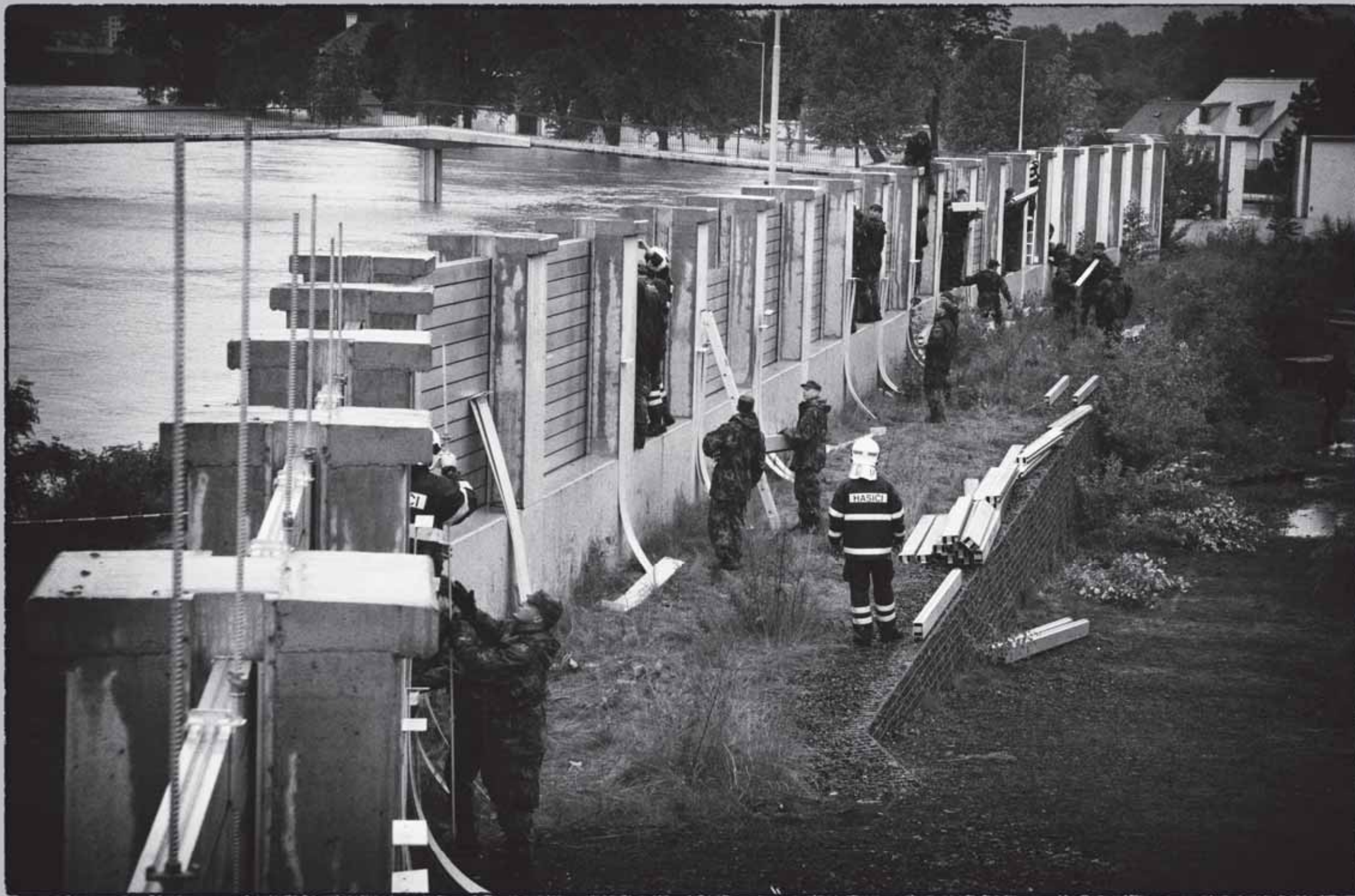
Hotovostním silám a prostředkům AČR byl armádním velením vydán úkol vytvořit úkolová uskupení a v součinnosti s IZS provádět záchranné práce a poskytovat nezbytnou pomoc obyvatelstvu v oblastech postižených povodněmi. Následně bylo stanoveno, aby jednotky AČR na základě požadavků orgánů státní správy a samosprávy v určeném čase odstraňovaly následky způsobené povodněmi s cílem zajistit obnovení podmínek pro fungování infrastruktury a návrat k normálnímu životu v postižených oblastech.

Způsob plnění úkolu

K zabezpečení plnění úkolů byla na základě nařízení ZNGŠ – Ř SOC MO vytvořena úkolová uskupení SEVER (oblast severních Čech – 500 vojáků), JIH (oblast jižních Čech – 500 vojáků), PRAHA (pro potřeby hl. města Prahy – 300 vojáků), úkolové uskupení ženíjního zabezpečení a úkolové uskupení vzdušné evakuace (obě pro celé území Čech), operační záloha ZNGŠ – Ř SOC MO (Hradní stráž, Posádkové velitelství Praha a jednotka od 25. plrb o celkovém počtu 135 vojáků) a dále vyčleněno 300 vojáků pro úkolové uskupení POLICIE pro teritorium hl. města Prahy, středních a severních Čech. K plnění úkolů likvidačních prací bylo dále povoláno na výjimečné vojenské cvičení 44 vojáků aktivní zálohy, kteří byli začleněni do ÚU SEVER. Pro úkoly záchranných a likvidačních prací bylo připraveno celkem 1 950 vojáků v činné službě a vojáků v aktivní záloze, včetně zabezpečujících štábů a dalších 300 vojáků k plnění úkolů

POVODNĚ 2013

Policie ČR. Aktivita příslušníků jednotek AČR spolu s aktivními zálohami při odstraňování následků povodní byla na vysoké úrovni, přestože v období jejich nasazení panovaly v prostoru nasazení velmi nepříznivé klimatické podmínky.

Nasazování sil a prostředků AČR bylo zabezpečeno centrálně v rámci částečně rozvinutého Společného operačního centra MO formou společné plánovací skupiny. Všechna úkolová uskupení byla již před nasazením předána pod operační řízení ZNGŠ – Ř SOC MO. K plnění operačního úkolu byly z úrovně ZNGŠ – Ř SOC MO vydány operační rozkazy (OPORD) pro záchranné a likvidační práce a další OPORD k plnění úkolů Policie ČR. Na základě požadavků OPIS GR HZS (zaslání požadavků k nasazení AČR) byly vydávány jednotlivé dílčí rozkazy k nasazení jednotek úkolových uskupení. Celkem bylo vydáno více než sto dílčích rozkazů. Koordinace v místě nasazení byla řešena v součinnosti s HZS, starosty obcí a měst a s příslušnými krajskými ředitelstvími Policie ČR.

Komplexní zabezpečení jednotek a jejich střídání bylo zajišťováno operačními velitelskými a vysílajícími útvary. Společné operační centrum MO poskytlo na povodně finanční zálohu ve výši osmi milionů korun, včetně zajištění rozpočtových opatření. Doprovod vojenské techniky po komunikacích do prostoru plnění operačního úkolu byl uskutečňován v součinnosti s Vojenskou policií. Při realizaci plánované činnosti a plnění úkolů SOC MO spolupracovalo i s dalšími složkami mimo AČR, zejména s VLRZ – DAP, které zajišťovalo bezproblémové stravování pro nasazené jednotky v prostoru hl. města Prahy, nebo s Úřadem služeb a Armádní servisní organizací při poskytnutí ubytování vojákům na vojenských ubytovnách v prostorech nasazení. Celkem AČR plnila úkoly v 75 obcích a vystřídala 10 587 vojáků a 2 209 kusů techniky. V rámci záchranných prací byla provedena vzdušná evakuace tří občanů.

Při likvidačních pracích příslušníci armády plnili úkoly související zejména se vzdušným monitoringem situace, s výstavbou a následnou demontáží protipovodňových zábran na území hlavního města Prahy a likvidovali následky povodní v postižených územích. Armáda poskytovala pomoc obcím a občanům, zabezpečovala přepravu humanitární pomoci, provizorní ubytování pro zasahující složky a evakované osoby, upravovala komunikace, demolovala zničené objekty, budovala provizorní přemostění a podílela se na výstavbě mostů a asanačních pracích především na Císařském ostrově v Praze.

Velení a spojení

Přestože se první nasazení sil a prostředků AČR odehrálo dne 2. června 2013, tj. v neděli, bylo přes náročné a složité podmínky dosažitelnosti úspěšně povoláno potřebné množství profesionálních vojáků ve stanoveném čase.

Vytvoření úkolových uskupení a jejich předání pod přímé velení a řízení SOC MO byly efektivní a vedly k výraznému zrychlení informačních toků při řízení operační činnosti. Pro velení a spojení bylo využíváno ve velké míře především spojení telefonického. Předávané informace co do formy a obsahu plně postačovaly k velení a řízení jednotek při plnění úkolů.

Kladně lze hodnotit vytvoření řídicích a rekognoskačních skupin na úrovni brigády a praporu, které zabezpečovaly účinné velení a řízení nasazených sil a prostředků. Tím se oddělila agenda

zpracovávaná operačním dozorcím od agendy povodňové (krizové). Před nasazením jednotek a odřadů byly s dostatečným předstihem vyslány rekognoskační skupiny (ve složení: velitel odřadu, příslušník logistiky a důstojník operačního oddělení) do prostoru nasazení k provedení všech nutných dohodů s ohledem na charakter nastávající činnosti a vlastní nasazení vojsk.

Na základě zkušeností ze zahraničních operací byl po dobu nasazení sil a prostředků AČR v souvislosti s povodňovou situací naveden centralizovaný funkční systém velení a řízení a decentralizovaný způsob plnění stanovených úkolů, například při dekontaminaci dětských hřišť nebo sportovišť, s důrazem na udržování úzké součinnosti se všemi zainteresovanými složkami a činiteli.

V rámci nasazení jednotek AČR docházelo velmi často ke kontaktu s médií, což kladlo vysoké nároky na správné pochopení rozsahu informací, interpretaci konkrétního kontextu a hodnocení důležitosti jejich vlivu při poskytování těchto informací vojákům nasazenými v prostorech zasažených povodněmi a záplavami. Zde je nutno vyzvednout úlohu tiskového oddělení GŠ AČR a vysoce ocenit jeho mediální činnost, včetně koordinace poskytování informací. Vystoupení velitelů odřadů a jednotlivých vojáků před médii bylo vysoce profesionální.

Připravilo: SOC MO
Foto: Mervyn Sterneck

Co ukázaly povodně...

Armáda České republiky v krizové situaci plně prokázala, že je schopna se na řešení problematiky povodní plnohodnotně podílet. Spolupráce a součinnost se všemi složkami IZS, KVV a s představiteli místní správy a samosprávy v místě nasazení je všemi vojáky a veliteli zúčastněnými na nasazení hodnocena jako vysoce profesionální.

Vojenští profesionálové 4. brn, 7. mb, 15. žb, 14. blog, 31. brhbo, Posádkového velitelství Praha, Hradní stráž, Vojenské policie a dalších jednotek AČR, ale i příslušníci aktivní zálohy, ve spolupráci se složkami integrovaného záchranného systému prokázali odbornou připravenost, profesionální přístup, vynikající disciplínu a vysoké morální kvality. Obyvatelstvem byla činnost příslušníků ozbrojených sil ČR při záchranných pracích vnímána velmi pozitivně. Za to, že odvedli v rámci pomoci obcím a obyvatelům v oblastech postižených povodněmi pořádný kus práce – včetně dobré reprezentace Armády České republiky na veřejnosti – a zvládli úkoly vynikajícím způsobem, chci všem poděkovat.

Armáda České republiky se prezentovala na jedinečné akci určené pro naše handicapované spoluobčany

Open Skies for Handicapped 2013

Snad každý z nás snil někdy o tom, že se proletí v letadle, uvidí svět z ptačí perspektivy a zažije ten zvláštní a opojný strach z létání. Pro většinu z nás to v dnešní době je dostupná záležitost, ne však pro postižené lidi. A právě odnést si zážitek z vyhlídkového letu je smyslem akce Open Skies for Handicapped, kterou v letošním roce již pošesté pořádala akciová společnost Letecké služby Hradec Králové na královéhradeckém letišti.

Akce proběhla tak jako v minulých letech pod záštitou ministra obrany České republiky a ve spolupráci s náčelníkem Generálního štábu Armády ČR a olomouckým Velitelstvím společných sil. Na logistické podpoře tohoto dne, který je primárně určený pro naše handicapované spoluobčany a pro všechny návštěvníky zdarma, se podílela Nemocniční základna Hradec Králové. Letadla i s profesionálním létajícím personálem poskytla 24. základna dopravního letectva Praha-Kbely. Bez jejich každoroční podpory by nebylo možné tuto akci uskutečnit. Letos měli handicapovaní možnost se prolétnout v transportním stroji CASA C-295M či v dopravním letounu L-410 Turbolet, jejichž prostřednictvím se uskutečňovaly vyhlídkové lety do okolí Hradce Králové. Akce se konala také díky štědrým sponzorským darům hejtmána Královéhradeckého kraje Bc. Lubomíra France a primátora města Hradec Králové MUDr. Zdeňka Finka.

O tuto unikátní akci, která je jedinečná nejen v České republice, ale i v celé střední Evropě, byl stejně jako v uplynulých pěti letech velký zájem a zúčastnilo se jí okolo tří tisíc lidí. V již zmíněných armádních letounech si let s nadšením užilo zhruba šest stovek dětí i dospělých s pohybovým či jiným postižením.

I když vynést handicapované lidi do oblaků bylo hlavním myšlenkou celé akce, nechyběl ani bohatý doprovodný program. Díky Martě Bergmanové, která jej zajišťovala, mohli návštěvníci shlédnout ukázkou bojového umění

teakwondo, seskok profesionálních parašutistů nebo výstavu vojenské a letecké techniky. K vidění zde byly také modely letadel, které předvedli modeláři LMK Falemo, nebo psi dohledávací a ornitologové, kteří vysvětlovali činnost dravých ptáků na letišti. Dále se na akci prezentovali zástupci autoškoly Jaroslava Blehy z Hradce Králové, kteří zdravotně postiženým umožnili vyzkoušet si zážitek z řízení auta. Tuto zkušenost oceňují nejvíce zrakově postižení, kteří od pana Blehy odcházejí s velkým nadšením a širokými úsměvy na rtech. Diváci se mohli potěšit také leteckou akrobacií Martina Šonky, který je pilotem světové série Red Bull Air Race i členem reprezentace České republiky v letecké akrobacii kategorie Unlimited a vojenským pilotem bojového letounu JAS-39 Gripen. Velký potlesk sklídl také motokaskadér Petr Vik.

Z celé řady prezentací Armády ČR na veřejnosti patří Open Skies for Handicapped k akcím, kdy si všichni zúčastnění uvědomují jejich smyslnost a prospěšnost. Podstatou je vzájemné sdílení nejen myšlenek a slov, ale i společně strávený čas. A to zvláště tehdy, když po celý den potkáváte na hradeckém letišti jen rozzářené tváře návštěvníků a slyšíte nadšený výskot nejen handicapovaných dětí z prožitých zážitků. Svědčí o tom také spousta pozitivních reakcí a dopisů od návštěvníků.

Open Skies for Handicapped se zúčastnil i zástupce ředitele Krajského vojenského velitelství Hradec Králové pplk. Miloslav Báča, jenž byl

prostřednictvím Kabinetu ministra obrany požádán o oficiální zastoupení ministra obrany na této akci.

Samotná akce vzešla od několika výjimečných lidí. Pod názvem „Létání bez bariér“ vznikla na letišti ve Skutči. Vzhledem k větším možnostem a potenciálu královéhradeckého letiště však Letecké služby Hradec Králové jako jeho provozovatel vstoupily do jednání s Armádou ČR a díky ochotě všech jejích složek se mohlo otevřít nebe nad východními Čechami pro všechny postižené se zájmem o vyhlídkový let. Vzdušné síly Armády ČR na tuto akci zpočátku poskytly dopravní letoun An-26 a vrtulník Mi-17, následně pak letouny CASA C-295M a L-410 Turbolet.

Za všechny návštěvníky tedy patří velké poděkování Armádě České republiky, Leteckým službám Hradec Králové a všem pořadatelům, organizátorům a sponzorům, bez jejichž odhodlání a ochoty pomoci by handicapovaní spoluobčané nemohli okusit krásu adrenalinového prožitku.

Text: praporčíce Libuše Beránková
Foto: Luboš Lorinc

Vojskové zkoušky systému pasivní ochrany transportních letounů CASA C-295M skončily s výsledkem vyhovující

Reakce na možná OHROŽENÍ

Konec dobrý, všechno dobré! Tak komentovali vrcholní představitelé Ministerstva obrany a Generálního štábu Armády České republiky zdařilé výsledky opakovaných vojenských zkoušek systému pasivní ochrany na transportních letounech CASA C-295M z výzbroje 24. základny dopravního letectva Praha-Kbely.

„Missile, missile, missile,” ozývá se kapitánovi transportního letounu CASA C-295M ve sluchátkách. Systém pasivní ochrany tak začal detekovat, respektive reagovat na ohrožení protiletadlovou

řízenou střelou. „Na displeji, který je umístěn v kokpitu, se zobrazí poloha a varianta daného ohrožení, které se blíží k letounu. Pilot na situaci reaguje použitím klamných cílů a letovým

SENZOR VAROVNÉHO SYSTÉMU PROTI RAKETÁM

VÝMETNICE KLAMNÝCH CÍLŮ (UMÍSTĚNÍ POD VÝŠKOVKOU)

manévrem,” říká podplukovník Milan Laniak, kapitán letounu C-295M, a dodává, že systém pasivní ochrany bude aktivován na dvou strojích CASA.

Ohrožení raketou je detekováno systémem nesoucím název Missile Warning System (MWS). Výstražné zobrazení však upozorňuje ještě na další dva druhy ohrožení, a to v případě, že je letoun ozařovaný laserem (Laser Warning System – LWS) nebo z pozemního či palubního radiolokátoru (Radar Warning Receiver – RWR). Pro zajímavost, systém MWS byl ověřován v loňském roce s použitím klamných cílů na polygonu Donna Nook ve Velké Británii. Simulace proběhly bez závad.

Za velkého zájmu sdělovacích prostředků se v pondělí 15. července uskutečnila tisková konference k výsledkům vojenských zkoušek systému pasivní ochrany letounů CASA. Na ní ministr obrany České republiky Vlastimil Písek oznámil, že zkoušky systému pasivní ochrany byly ukončeny s výsledkem vyhovující. „Jsem velmi rád, že mohu oznámit uzavření jedné dlouhé a komplikované

kapitoly našich vzdušných sil. Armáda České republiky již má ve své výzbroji plně funkční transportní letouny schopné plnit plné spektrum úkolů doma i v zahraničí,” konstatoval ministr obrany a dodal, že opakované zkoušky systému pasivní ochrany byly ukončeny závěrečným protokolem dne 12. července 2013.

Nejdůležitější část systému, který slouží k ochraně letounu v nebezpečných oblastech, a to reakce na ohrožení raketou naváděnou na zdroj tepla, byla funkční již od června loňského roku. Minulý týden ukončené vojenské zkoušky potvrdily, že spolehlivě a v souladu s technickou specifikací pracují už i zbylé součásti systému pasivní ochrany. Jedná se vysoce sofistikovaný systém, navíc u letounů vzdušných sil Armády ČR de facto specifický. „Na tomto typu letadla nebyla zatím takováto specifikace systému vlastní ochrany nikým realizována. Takzvané doladit a vyladit případné nedostatky není záležitostí dnů, nýbrž měsíců,” říká generální ředitel akciové společnosti Omnipol Michal Hon.

DISPLEJ UMÍSTĚNÝ V PILOTNÍ KABINĚ K ZOBRAZENÍ MOŽNÝCH HROZB OD SYSTÉMU DAS (RWR,MWS,LWS), JAKOŽ I INDIKACE AKTUÁLNÍHO MNOŽSTVÍ KLAMNÝCH CÍLŮ VE VÝMETNICÍCH

Podle smlouvy měl být systém pasivní ochrany funkční do 31. července 2011. Za dvouleté zpoždění náleží resortu obrany kompenzace. Jde zejména o smluvní pokutu ve výši zhruba 20 milionů korun. „Z této částky jsou pořizovány náhradní díly. K současnému dni máme vyčerpanou zhruba jednu třetinu. Klíčový je však návrat dvou dvoumístných podzvukových bitevníků L-159 ALCA ze Španělska. Ty nám významně pomohou ve výcviku létajícího personálu vzdušných sil Armády ČR,” konstatoval ředitel Národního úřadu pro vyzbrojování Ministerstva obrany brigádní generál Pavel Bulant a dodal, že delší lhůta k převzetí zakázky byla podmíněna striktním stanoviskem resortu obrany nepřevzít systém, který by vykazoval sebemenší chybu.

„Vždy jsme říkali, že vypovězení smlouvy na letouny CASA považujeme za nejkrásnější řešení. Podobně možná integrace systému pasivní ochrany od jiného dodavatele by byla časově náročná a s nejistým výsledkem,” zdůraznil ministr obrany V. Písek.

To, že se trpělivost zákazníka s dodávkou velice sofistikovaného systému vyplatila, potvrdil i náčelník Generálního štábu Armády České republiky generálporučík Petr Pavel. „Stroje CASA do dnešního dne spolehlivě a s nízkými provozními náklady nalétaly bezmála tři tisíce osm set letových hodin v tuzemsku i v zahraničí. Bez problémů nám plní transportní úkoly. Je tedy evidentní, že účel, pro který byly nakoupeny, plní. To, že již máme v provozu poslední zlomek funkčnosti stroje, nám umožní jeho nasazení i v oblastech, kde jsou pravděpodobně jisté druhy ohrožení, a to jak řízenou raketou, tak při ozařování letounu radarem nebo laserovým paprskem,” řekl na tiskové konferenci a poděkoval za několikaměsíční úsilí zainteresovaných odborníků, díky nimž se podařilo vleký problém vyřešit.

Text: Pavel Lang
Foto: Jan Kouba

Další posun ve schopnostech specialistů Vojenského zdravotního ústavu identifikovat biologická rizika

PRAVÉ NEŠTOVICE

– nalezen zbytek genomu

Přestože už jsou v problematice ochrany proti biologickým zbráním resortní špičkou, neustále pracují na tom, aby se jejich profesní kredit zvyšoval. Řeč je o příslušnících odboru epidemiologie, mikrobiologie a biologické ochrany Vojenského zdravotního ústavu, kteří před nedávnem dokončili unikátní projekt související s identifikací patogenu jednoho z vysoce rizikových onemocnění.

V prvopočátku to byla žádost pracovníků pražského Národního muzea o výpomoc, avšak na konci jedinečný důkaz o další kvalitaci vědeckovýzkumných specialistů Vojenského zdravotního ústavu (VZÚ). „Obrátili se na nás pracovníci antropologického oddělení Národního muzea Praha, zda bychom neprovedli kontrolu některých vzorků z jejich historických sbírek. V realu se jednalo o preparáty lidských tkání, které slouží k výukovým účelům a jsou uloženy ve skleněných nádobách s různými konzervačními roztoky. Jejich odhadované stáří se pohybuje okolo jednoho sta let,” říká RNDr. Petr Pajer, Ph.D., a upřesňuje zadání: „Některé jejich vzorky jsou označeny jako prudce nakažlivé akutní onemocnění pravých neštovic, a tudíž zde vznikla jistá obava z případného infekčního rizika. Dokumentace k těmto vzorkům se bohužel nedochovala, a protože jde o celosvětově jeden z nejobávanějších biologických patogenů, projekt nás samozřejmě ihned profesně oslovil.”

Podplukovník MVDr. Radoslav Krupka z odboru vojenského zdravotnictví sekce podpory MO

to výstižně přirovná k výjimečné možnosti ověřit si svoji kvalifikovanost: „Náš zájem být u toho byl naprosto pochopitelný. Jedná se o jedinečný materiál, na kterém se můžete naučit velice nebezpečné bioagens detekovat. Možnost dostat se k archeologickým vzorkům, které jsou, byť nepřímo, spojovány s pravými neštovicemi, je naprosto unikátní záležitost – nejen v tuzemsku, ale i celosvětově. Vždyť pravé neštovice byly roku 1980 prohlášeny Světovou zdravotnickou organizací již za zcela vymýcené. Proto izolovat ze sto i více roků starého preparátu nebo kosterních pozůstatků DNA (deoxyribonukleová kyselina – nositelka genetické informace) patogenu, který dotyčného člověka nebo zvíře usmrtil, je nepochybně významný vědecký počín.”

„V první fázi jsme však museli ke vzorkům přistupovat jako k potenciálně infekčnímu materiálu a pracovat s nimi v našich unikátních laboratořích splňujících standardy BSL3 (dle ČSN EN 12128 laboratoře s úrovní 3. technického zabezpečení). Prokázali jsme, že živý patogen ve vzorku již

není, jen stopy jeho DNA,” objasňuje Petr Pajer. Odborná literatura uvádí, že na světě existují pouze dva takzvané ostré vzorky pravých neštovic, a to ve Spojených státech amerických a v Ruské federaci. „Spousta laboratoří na světě deklaruje, že jsou schopny na základě identifikačních souprav patogen pravých neštovic identifikovat, ale nikdy a nikdo to ve skutečnosti neověřil,” vysvětluje podplukovník R. Krupka.

De facto stejný problém jako čeští resortní experti řešili například v NATO, a to u dvou starých vzorků rovněž popsanych jako pravé neštovice. Kolegům se podařilo u jednoho z nich potvrdit přítomnost tohoto vysoce nebezpečného onemocnění a u druhého preparátu vyvrátit přítomnost pozůstatků pravých neštovic, avšak pouze na základě snímků elektronové mikroskopie. DNA se jim izolovat nepodařilo a svůj verdikt postavili na jiných, přesněji řečeno nepřímých metodikách.

V této souvislosti je třeba uvést, že shodou okolností se do rukou pracovníků VZÚ dostal také jeden exponát kosterních pozůstatků uložených ve školícím a vzdělávacím středisku Ministerstva obrany v Choceradech. I u něho byl proveden odběr vzorku a odborná analýza na možnou přítomnost nebezpečné bioagens.

Je nabitelní, že převzatý byl jen potenciálně nebezpečných vzorků z výše uvedených lokalit probíhal podle stanovených postupů a především za přísných bezpečnostních opatření. Avšak představa, že se do laboratoří pražského Vojenského zdravotního ústavu převážejí v kontejnerech desítky kilogramů materiálu, je nejen úsměvná, ale

především značně mylná. „K účelu detekce postačují neveliké preparáty. Obecně se bavíme o velikosti v řádech milimetrů. Velikost vzorku není zásadní pro expertizu. Pro výsledek analýzy je totiž zásadní způsob odběru vzorků,” konstatuje vedoucí oddělení mikrobiologie a obranného biologického výzkumu major PharmDr. Jiří Dresler.

Schopnost identifikace DNA

Dříve než nahlédneme pod pokličku ojedinělé aktivity pracovníků VZÚ, je třeba sdělit, s čím měli takzvané tu čest být v bezprostředním kontaktu. Tím už předem naznačujeme, že jejich expertní mise přinesla konkrétní výsledek. Ano, u dvou z analyzovaných vzorků se jim podařilo potvrdit přítomnost zbytků DNA zmíněného patogenu! Na tomto místě je nutné zdůraznit, že Vojenský zdravotní ústav je držitelem rozhodnutí Státního úřadu pro jadernou bezpečnost, jímž se povoluje nakládání s vysoce rizikovými biologickými agens a toxiny, včetně viru pravých neštovic.

Pravé neštovice, latinsky variola, jsou považovány za jedno z nejnebezpečnějších onemocnění,

které provázelo lidstvo po tisíce let. Jen během dvacátého století neštovice zahubily 300 až 500 milionů lidí a ještě v roce 1967 jimi onemocnělo patnáct milionů lidí a dva miliony jich zemřely. Lékařská veřejnost tvrdí, že díky celosvětovému soustředěnému programu očkování byly de facto vymýceny. Poslední známý případ pacienta, který onemocněl variolou přirozenou cestou, pochází z roku 1977. Není tajemstvím, že řadu let se již očkování proti variole neprovádí. Podle dostupných údajů skončilo například v České republice v 80. letech minulého století a v ostatních zemích tomu bylo obdobně. Virus sám pravděpodobně existuje v infekční podobě pouze ve dvou laboratořích na světě. Přesto se o něm uvažuje jako o možném nástroji bioterorismu, a to vzhledem k jeho epidemiologickým charakteristikám a biologické nebezpečnosti. Pokud by byla tato choroba nebo její uměle vytvořená mutace použita jako biologická zbraň, mělo by to fatální následky. Existují sice zásoby očkovacích látek (například v USA pro potřeby ozbrojených sil, a dá se předpokládat, že podobně tomu bude i v Ruské federaci), ale jejich množství je omezené a případná výroba by nepochybně trvala delší dobu. Existuje také riziko, že by se tento virus dal získat z hrobů zemřelých na toto vysoce

nakažlivé onemocnění, kterých se po světě vyskytuje nepřeberně.

Z dílčích procesů komplexní analýza

Kolektivní záležitost. Těmito slovy stroze, ale výstižně charakterizují všichni zainteresovaní zmíněný projekt. Jedná se o pospolitě dílo pracovníků VZÚ, Národního muzea a Fakulty vojenského zdravotnictví Univerzity obrany (Ústavu molekulární patologie a katedry radiobiologie), přičemž každý ze specialistů přichází se svými osobitými poznatky, z nichž lze zformovat ucelený závěr. „Pokud by se jednalo jenom o to, zda se ve vzorku nachází onen patogenní virus, tak je to pro nás rutinní záležitost v trvání několika hodin, maximálně dnů. Tento projekt je však mnohem širšího rozsahu a vzorky při něm procházejí rukama celé řady odborníků. Někdo se při tom zaměřuje na analýzy DNA či proteinů, jiní lidé zase na elektronovou mikroskopii nebo histologii. Dílčími a přitom specifickými metodami zkoumá každý specialista svoji odbornou část. V realu se jedná o velice komplexní záležitost. V případě, že bychom v budoucnu řešili obdobný problém, tak už budeme mít ověřenou odpovídající metodiku, respektive zvolíme ten nejefektivnější postup,” argumentuje Petr Pajer. Řešení dané problematiky probíhá navíc také ve spolupráci s obdobným vojenským pracovištěm v německém Mnichově.

Tento dílčí úspěch samozřejmě přispívá k plnění klíčového úkolu ústavu, kterým je biologická ochrana v případě krizové situace. To platí jak v tuzemsku, tak i při nasazení profesionálů AČR v zahraničních operacích. „Každou takovouto praktickou činností získáváme cenné zkušenosti. Ty nám následně umožní navrhnout obecný postup, respektive metodiku dané analýzy. V praxi jsme si ověřili naši schopnost identifikovat DNA vysoce rizikového agens. Dostat se v dnešní době k takovéto expertize je velmi vzácné. Tato práce nepochybně přispěla ke zvýšení našich profesních schopností. Je důležité držet krok se světovými trendy v oblasti biologické ochrany,” dodává major PharmDr. Jiří Dresler a pochvaluje si skutečnost, že pracovali s variantou (izolátem) patogenu, který není obsažen ve sbírkách uložených v USA ani v Ruské federaci. „Původem lze jeho výskyt zařadit na asijský nebo africký kontinent,” dodává k přínosu projektu.

Je nejvyšší čas dát najevo, jaký je rezultat několikaměsíčního úsilí zainteresovaných odborníků. „Našli jsme zbytkové stopy DNA, přesněji řečeno pouze nepatrné fragmenty. To znamená, že zkoumaný preparát je ztotožnitelný s uvedeným nakažlivým onemocněním. Zároveň se nám podařilo potvrdit, že DNA je nenávratně poškozená a zkoumané preparáty nepředstavují žádné bezpečnostní riziko. Za pověstnou třetici na dortu pak považujeme to, že jsme našli i některé proteiny a na histologických řezech tkáněmi viděli typické patologické projevy tohoto onemocnění.” říká podplukovník MVDr. Radoslav Krupka a naznačuje, že obdobná spolupráce s Národním muzeem Praha bude pokračovat i nadále. Plánují proto podobný odběr a následné analýzy u dalších archeologických vzorků. Je nabitelní, že ku prospěchu všech zainteresovaných subjektů...

Text: Pavel Lang
Foto: autor a archiv VZÚ

Od nasazení české 7. polní nemocnice v irácké Basře uplynulo deset let

NABÍDNUTÁ lékařská ruka

Pokud bychom nasazení našich chemiků v letech 2002 a 2003 v Kuvajtu a následně v Iráku označili za jakýsi prolog této mise, tak doslova na záda jim dýchali čeští zdravotníci. Od dubna do prosince roku 2003 působila totiž v irácké Basře ve dvou rotacích naše 7. polní nemocnice.

Psal se duben 2003. V ulicích Basry se stále ještě ozývala střelba. Uplynul totiž sotva týden od okamžiku, kdy spojenecká vojska zlomila hlavní odpor Saddámových formací a vstoupila do ulic Basry. Metropoli jižního Iráku se v těchto kritických dnech nedostávala kromě vody a další nezbytné humanitární pomoci především lékařská péče.

Kolona českých vojenských vozidel klíčovala mezi domy namačkanými až k silnici. Vojáci si prohlédli již dva objekty. Konečně se jim podařilo najít to správné místo pro vybudování polní nemocnice. Stal se jím areál irácké vojenské nemocnice na jihoovýchodním okraji Basry. Vyslání zdravotnické pomoci v tomto okamžiku již nestálo nic v cestě. Na kuvajtském letišti začaly přistávat první obří letouny s českými vojáky a materiálem 7. polní nemocnice. Kontingent tvořil kromě zdravotníků humanitární odřad, skupina Vojenské policie, národní podpůrný prvek (NSE) a skupina pro civilně-vojenskou spolupráci (CIMIC). V první etapě se 17. dubna 2003 z Prahy přepravila předsunutá skupina třiceti devíti osob. Dalších pětasedmadesát příslušníků dorazilo 22. dubna, zbytek pak do 2. června. Část výzbroje, techniky, stanů, materiálu a přístrojového vybavení nemocnice se dostala do Kuvajtu v období od 18. do 23. dubna 2003 na palubě šesti smluvně zajištěných velkokapacitních dopravních letounů An-124 Ruslan. Zbytek dorazil od 23. dubna do 14. května 2003 na strojích C-5 a C-17 vzdušných sil USA (celkem jedenáct letů).

Po vybudování nezbytného zázemí zahájila nemocnice 18. května oficiálně svou činnost. Na plný provoz však přešla až o několik týdnů později. Jejím úkolem bylo poskytování humanitární pomoci a lékařské péče místnímu obyvatelstvu pro zmírnění dopadů poválečného stavu, dále poskytování odborné lékařské pomoci příslušníkům kontingentu AČR a v případě nutnosti i dalším příslušníkům ozbrojených sil států působících na území Iráku. Humanitární odřad zajišťoval pomoc místnímu obyvatelstvu zejména formou dopravy a rozvozu vody a také sběrem a likvidací nevybuchlé munice. Součástí nemocnice bylo 129 kolových vozidel a 132 kontejnerů. Materiál vážil téměř dva tisíce tun. Nemocnice měla 50 lůžek a šest míst na jednotce intenzivní péče, zároveň byla schopna pomoci až 300 pacientům denně. Personál tvořilo kromě středních zdravotnických kádrů sedmáct lékařů, dva farmaceuti, jeden veterinář a jeden mikrobiolog. Velením

kontingentu byl pověřen plukovník MUDr. Mojmír Mrva.

Příslušníci kontingentu neplnili ale jen výše zmíněné úkoly. Podíleli se i na doprovodu konvoje s humanitárním materiálem od tureckých hranic napříč Kurdistanem a Irákem. Vše začalo tím, že se zástupci nadace Člověk v tísni obrátili na Ministerstvo obrany s prosbou, zda by naši

vojáci nemohli zajistit doprovod a ochranu kamionu s humanitárním materiálem z tureckých hranic do sídla nadace v Amaře. Pracovníci nadace měli totiž určité problémy s přepravou humanitárního materiálu v ceně čtyřiceti milionů korun již na tureckém území. Navíc zpravodajské informace upozorňovaly na neklidnou situaci právě v kurdských horách a na mnozí se přepady konvojů s tolik potřebným materiálem. Základem doprovodného týmu se stali bechyňští průzkumníci z čtyř bojového zabezpečení. Na čtyři vozidla Land Rover naložili vojáci zbraně, střelivo a zásoby pohonných hmot na celou cestu. Na vozidlech byly připevněny i lafetované kulomety. Na přívěs pak umístili dostatečné množství potravin a vody. Ve čtvrtek 10. července 2003 ozbrojená kolona vyrazila na sever. Na tureckou hranici to bylo téměř dvanáct set kilometrů.

V Bagdádu čekal vojáky den odpočinku v rezidenci slovenského velvyslanectví. Cítili se jako

Alenka v říši divů. Krásná budova plná starobylého nábytku ostře kontrastovala s provizorními podmínkami jejich základny v Basře. O to horší bylo však probuzení v den odjezdu. V nedalekém domě se krátce před pátou hodinou ranní ozvala prudká střelba.

Na území Kurdistanu projížděli naši vojáci krásnými horami v nadmořské výšce zhruba 1800 metrů. Pro řidiče to byla ovšem poměrně náročná cesta. Ropu ze zdejších vrtů totiž vozí do Turecka staré nákladáky v otevřených vanách, z nichž každou chvíli tento produkt vyšplouchl. Silnice proto byly plné surové ropy, po které to především v zatáčkách hrozně klouzalo. Po třech dnech konečně dorazili do hraničního Zakho a převzali kamion s humanitární pomoci. Celou zpáteční cestu absolvovali vojáci nonstop. Téměř dvanáct set kilometrů na jeden záta. A to museli ještě v několika případech kvůli neprůjezdným mostům volit cestu oklikou. Během více než dva tisíce kilometrů

dlouhého přesunu je nepotkala jediná technická závada. Do Basry se vrátili krátce po půlnoci v úterý 15. července 2003.

V září a počátkem října 2003 proběhla rotace dalšího kontingentu 7. polní nemocnice. Jeho velitelem byl plk. gšt. Přemysl Škácha. Nový kontingent se ještě nestačil ani pořádně ohřát pod horkým iráckým sluncem a před branami základny se objevilo více než patnáct set rozvázných demonstrantů. Šejch Sabah Sajdí totiž obvinil Čechy z hanobení koránu. Údajně poblíž naší polní nemocnice byl nalezen text se sůrou z koránu doprovázený anglicky psaným hanobícím nápisem. Šejch to označil za urážku islámu a obvinil z ní právě naše vojáky. Veškerá jednání a vysvětlování, že s tím nemají nic společného, nepomáhala. Žádal omluvu ve sdělovacích prostředcích a hrozil demonstracemi a násilím. Sajdí byl známý svou spoluprací se šíitským radikálním hnutím Mukhtady Sadra, které bylo údajně

podporováno Íránem a kruhy, jimž šlo o export irácké islámské revoluce do Iráku. Představitelé v Basře se od Sajdího obvinění distancovali a opakovaně ocenili práci, kterou česká nemocnice udělala. „Chceme zdůraznit, že česká polní nemocnice je nejlepší formou humanitární pomoci, která byla vůbec poskytnuta,“ uvádělo se v dopise předaném zástupcům 7. polní nemocnice.

Přesto se demonstranti valili na bránu české základny v Basře. Vzduchem létaly i kameny. Čeští vojáci byli připraveni na to, že Iráčané prolomí vchod na základnu. Za ním stál kordon s plastovými štíty a se psy. Ve vypjaté situaci čekala příslušníky českého kontingentu nelehká

zkouška, v níž obstáli. „Spadli jsme do toho vysloveně rovnými nohama. Celou akci se nám ale nakonec podařilo zdárně pacifikovat především díky tomu, že jsme již dopředu přijali patřičná bezpečnostní opatření,“ řekl nám tehdy velitel kontingentu plukovník gšt. Přemysl Škácha. „Naši lidé byli perfektně připraveni. Pomáhali nám i britští vojáci. Nevyskytl se jediný případ selhání. Každý znal své úkoly, věděl přesně, co má dělat. Kromě našeho kordonu byly připraveny k zásahu i osádky dvou britských obrněných transportérů. Myslím si, že se jednalo o opatření víc než dostatečná.“ Během několika týdnů se situace uklidnila. Zůstalo pouze varování, kam až někteří radikálové mohou zajít. A kromě toho ještě zodolněné opevnění základny, které vojáci vybuvovali právě v době nepokojů.

Polní nemocnice splnila svůj hlavní úkol, tedy pomoci iráckému lidu při překonání humanitární krize vzniklé jako následek bojové činnosti.

Za dobu svého sedmiměsíčního působení ošetřila více než deset tisíc pacientů. A tak 20. listopadu 2003 ukončila plnění operačního úkolu a hned v následujícím měsíci zahájila přesun osob, výzbroje, techniky a materiálu zpět do České republiky. Odsun vojáků se uskutečnil v období od 4. do 21. prosince 2003. Přeprava výzbroje, techniky a materiálu byla zajištěna kombinovaným způsobem – lodí a železnicí. Lodní přeprava se uskutečnila po trase z přístavu Umm Kasr v Iráku do přístavu Rijeka v Chorvatsku. Z Rijeky do České republiky pokračoval přesun výzbroje, techniky a materiálu po železnici. Na pět vlaků bylo naloženo 103 kusů techniky a 171 kontejnerů o celkové váze 1 958,5 tuny. Přeprava byla ukončena 21. ledna 2004.

Text: Vladimír Marek
Foto: autor a archiv polní nemocnice

Projekt LEGIOVLAK

Legiovlakem se nazývá ambiciózní projekt Československé obce legionářské, který si předsevzal vytvořit věrnou repliku legionářského vlaku z období 1918 – 1920, kdy na Transsibiřské magistrále probíhaly válečné operace čs. legií. Vlak by měl v letech 2014 – 2020 křížovat Českou republiku a svými expozicemi by pomáhal veřejnosti a především mládeži obnovovat povědomí o čs. legiích a jejich zásluhách na vzniku státu.

Československá obec legionářská v současnosti vlastní sedm vyřazených historických vagonů a rekonstrukce tří z nich probíhala na jaře letošního roku.

Do výjezdu Legiovlaku zbývá nakoupit dva vagony a následně zrekonstruovat a vybavit šest vagonů. Samotný projekt je velice finančně náročný a bez zabezpečení dalších finančních zdrojů nebude možné projekt naplnit v plném rozsahu.

Konference ČsOL

Ve dnech 23. a 24. listopadu 2013 se v prostorách sídla Československé obce legionářské v Praze uskuteční první odborná konference s názvem „Československé legie v boji za samostatný stát a jejich odkaz v 21. století“.

Hlavním cílem konference je v předvečer 100. výročí zrodu prvního odboje připomenout aspekty vzniku a vývoje legionářského vojska, přiblížit dosud neznámé okolnosti a osudy přímo spjaté s iniciativou zaměřenou na vznik samostatného státu a v neposlední řadě zhodnotit morální a ideologický základ odboje a jejich předních představitelů s vyzdvihnutím aktuálnosti myšlenek pro soudobou společnost.

Konference je určena pro odbornou i laickou veřejnost a příznivce ČsOL.

Z registrovaných příspěvků bude vydáno speciální číslo časopisu Legionářský směr.

Více informací najdete pod projektem Legie 100 na stránkách www.csol.cz.

PIAVA

1918 ≠ 2013

SOBOTA 7. ZÁŘÍ 2013
AREÁL RAVELINU NO. XIV
V PEVNOSTI JOSEFOV

- ukázka bojů na řece Piavě v roce 1918
- výstava o čs. legiích v Itálii
- uniformovaná vojska
- soutěžní disciplíny pro děti
- ukázky dobové techniky
- přelet historických letounů

více najdete na www.piava1918.cz

Jak můžete realizaci projektu podpořit Vy?

- stát se partnerem projektu
- sponzorsky
- zasláním daru na sbírkový účet - 107-3040210217/0100
- vložení finanční hotovosti do sbírkové pokladničky
- zakoupením pamětního předmětu

V třicátých letech minulého století pomáhal nadporučík Josef Tichý zavádět v irské armádě sokolskou tělovýchovnou soustavu

Sport mu POMÁHAL i ve vězení

V roce 1932 se v československých sdělovacích prostředcích objevila zpráva následujícího znění. Sokolská výchova proniká všude v cizině. Podle zpráv z Dublinu hodlá vedení irské armády zavést sokolskou výchovu do vojska a později i do škol. Československý konzul v Dublinu byl požádán, aby obstaral spolehlivého československého vojenského instruktora, ovládajícího dokonale sokolskou tělovýchovu, který by řídil výcvik irského vojska po tělocvičné stránce. Československá vojenská správa navrhla pro tento účel dělostřeleckého nadporučíka Josefa Tichého.

Historie prvorepublikové armády má poměrně dobře zmapované mise československých důstojníků v Bolívii a Kolumbii v letech 1934 až 1935. O tom, že jeden z našich důstojníků působil ve třicátých letech minulého století jako instruktor v irské armádě, se ale příliš neví. A právě proto jsme se rozhodli o této tělovýchovné vojenské misi přinést podrobnější informace.

Josef Tichý se narodil 8. března 1906 v Mladé Boleslavi v rodině továrního strojírníka. Krátce po skončení první světové války jeho otec onemocněl španělskou chřipkou. Na rozdíl od milionu jiných se mu sice podařilo přežít, ovšem s trvalými následky. Musel opustit dobře placené místo v automobilce Laurin & Klement a poznamenán třesem byl až do své smrti v roce 1938 odkázán na ústavní péči v Brně. Veškerá starost o tři děti a domácnost zůstala výhradně na matce Marii Tiché.

Přesto se v roce 1924 podařilo Josefu Tichému odmaturovat na státní reálce v Mladé Boleslavi.

NĚKTERÍ Z ÚČASTNÍKŮ PRVNÍHO VEŘEJNÉHO CVIČENÍ IRSKÉ ARMÁDY DLE SOKOLSKÉ SOUSTAVY. ZĚVA: MR. AIKEN, MIN. NÁRODNÍ OBRANY; GENIMJ. BRENNAN, NÁČELNÍK HLAV. ŠTÁBU; MR. DERRIG, MIN. VYUČOVÁNÍ; P. RŮŽICKA, KONZUL ČSR V DUBLINU A ČSL. NADPOR. TICHÝ, INSTRUKTOR SOKOLSKÉ TĚLOVÝCHOVY V IRSKÉ ARMÁDĚ.

Nedostatek finančních prostředků ale ovlivnil rozhodování o jeho dalším studiu. Od dětství měl zájem o rostliny a přírodu vůbec, namísto Přírodovědecké fakulty UK si však zvolil Vojenskou akademii v Hranicích.

Dělostřelcem v Litoměřicích

Tu také v roce 1926 úspěšně absolvoval a v hodnosti poručíka se hlásil u dělostřeleckého pluku 3 v Litoměřicích. Ani v tomto okamžiku si nepřestal doplňovat své vzdělání. Absolvoval aplikační školu pro důstojníky dělostřelectva v Olomouci a tříměsíční kurz pozorovatele z balonu. Díky svému velice pozitivnímu vztahu ke sportu a tělovýchově se udržoval ve vynikající fyzické kondici. Zdokonaloval se i v šermu. Právě v této oblasti patřil v armádě k nejlepším. V roce 1929

si udělal tělocvičný kurz při vojenské tělocvičné škole a zároveň soudcovskou zkoušku podle závodního řádu Čs. obce sokolské. Publikoval články na téma tělovýchova v armádě. Především se ale velice aktivně zapojoval do sokolské činnosti.

„Sokolský sletový rok 1932 jsem prožil v pilné činnosti tělovýchovné jak v armádě, tak v tělovýchovné jednotě sokolské v Litoměřicích, kde jsem byl členem od roku 1929. Po absolvování pěti ročních kurzů pro důstojníky tělesné a mravní výchovy v Praze jsem se umístil nejlépe z osmadvaceti posluchačů. Ve cvičitelském sboru jsem zastával funkci cvičitele mužů,” vzpomínal po letech.

Všechno tohle dohromady sehrálo rozhodující roli při výběru důstojníka, který měl v Irsku reprezentovat nejen naši armádu, ale i Československo. „V srpnu 1933 došel na velitelství pluku 3 v Litoměřicích dotazník z Ministerstva národní obrany z Prahy, zda bych měl zájem učit tělesnou výchovu sokolskou v irské armádě. Přihlásil jsem se u pobočníka velitele pluku štábního kapitána Lehkého. Předpoklady pro to jsem měl jak po stránce odborné, tak částečně i jazykové. Už nějakou dobu jsem se učil anglicky,” popisoval tento pro jeho kariéru rozhodující okamžik v té době již nadporučík Tichý.

Učil také šermu

Do Irska odcestoval Josef Tichý v květnu 1934. Ještě předtím si ale musel doplnit jazykové znalosti a projít závěrečnou jazykovou zkouškou.

Jeho základním úkolem bylo uspořádat kurz pro šestatřicet budoucích instruktorů, kteří po jeho absolvování budou šířit metodiku sokolské tělovýchovy nejen v řadách irské armády. „Nadporučík Josef Tichý, který působí jako instruktor tělesné výchovy v irské armádě, získává neúnavně irskou veřejnost i armádu pro soustavu sokolského tělocvičnicku. Tak dokončil v lednu svůj druhý sokolský kurz. K závěru byla uspořádána veřejná tělocvičná akademie a program cvičení pro chlapce i dívky dorost, pro muže předvedeny také ukázky rytmiky. Kurzu se účastnilo třicet šest frekventantů, z nichž byla asi čtvrtina dočasně aktivovaných poddůstojníků. Ostatní se stanou cvičiteli tělocvičnicku na irských kolejích nebo v občanských tělovýchovných spolcích. Třetí poddůstojnický kurz začal v polovině

FOTOGRAFIE Z VEŘEJNÉHO CVIČENÍ VOJÁKŮ IRSKÉ ARMÁDY POD VEDENÍM NPOR. JOSEFA TICHÉHO Z ROKU 1935

února. Dále byl pod vedením nadporučíka Tichého v lednu zahájen jednoměsíční opakovací kurz pro nejlepší absolventy dřívějšího výcviku, navštěvovaný také důstojníky. Jeho účelem bylo seznámit účastníky hlavně s tělovýchovou mládeže. Aby mohla být irská sokolská cvičení doprovázena irskou hudbou, byl získán pro spolupráci lektor hudby na dublinské univerzitě skladatel dr. Larchet. Kromě toho pořádá Josef Tichý dobrovolné večerní šermířské kurzy pro důstojníky a do rozhlasu měl čtyři přednášky o Sokolu, jejichž obsah byl uveden v tisku,” referoval na jaře 1935 dobový tisk.

Asi největšího ocenění aktivit se nadporučík Tichému z irské strany dostalo tím, že požádala o prodloužení jeho původně ročního pobytu o dalších dvanáct měsíců. „Československá zahraniční propagační akce zaznamenala v Irsku pronikavý úspěch. Československému konzulovi se podařilo v Dublinu vzbudit zájem o sokolskou ideu a tělovýchovu. Původně se pomýšlelo na to, vyslati několik irských důstojníků do kurzu v Československu. Ale se zřetelem na předvídané jazykové nesnáze konzulát navrhl, aby do Irska byl povolán československý instruktor. Náčelník hlavního štábu irské branné moci generál Brennan konstatoval na sjezdu středoškolských profesorů v Dublinu, že od zavedení sokolské soustavy do armádních tělocvičných kurzů si slibuje velmi mnoho a vyslovil naději, že tato soustava bude později zavedena i na školách,” informoval tehdejší tisk.

Patnáct let ve vězení

Když se v říjnu 1936 Josef Tichý konečně vrátil ke svému útvaru do Litoměřic, byl již více než rok ženatý. V lednu 1935 si vzal za manželku dceru bývalého legionáře a technického

a administrativního ředitele cukrovaru v Ústí nad Labem Josefa Roubínka Lidmilu. Mladá rodina, včetně dcery Evy, mohla být konečně spolu. A tak si začala zařizovat v Litoměřicích byt. Do toho ale přišlo nečekané převelení Josefa Tichého do Bratislavy. Nastoupil k dělostřeleckému pluku 9 T. G. Masaryka. V té době byl také povýšen na kapitána. V listopadu 1937 začal studovat operační směr na Vysoké škole

válečné v Praze.

Obsazení zbytku Československa německou armádou a vytvoření protektorátu ho zastihlo v Mělníku. Jako správce ženijního skladu se snažil i po příchodu Němců tento materiál rozprodat. Ze štěti nechal převést sochy prezidentů Masaryka a Beneše, které, aby se nedostaly Němcům do rukou, zakopali do země. Pokusil se také využít své jazykové schopnosti. „V dubnu 1939 jsem na anglickém velvyslanectví podal žádost o přijetí do anglické armády. Bylo mi řečeno, že v tomto směru nejsou žádné směrnice. Totéž mi bylo řečeno i na americkém a jugoslávském velvyslanectví,” napsal později o své činnosti za okupace Josef Tichý.

Koncem června 1939 byl, podobně jako řada dalších důstojníků, propuštěn z branné moci a převeden na Ministerstvo obchodu. Zde pracoval v oddělení kontroly provozních a dovozních povolení. „Na podzim 1939 jsem byl zapojen do ilegální skupiny pplk. gšt. Berký se zpravodajským úkolem. Měl jsem navázat styk s poručíkem

dělostřelectva Binderem, který zastupoval transatlantickou službu Meckeyradio. Mým úkolem bylo zprostředkovat služby Meckeyradia pro cizince v Praze,” uvedl po válce o tomto období svého života kapitán Tichý.

V květnových dnech 1945 se aktivně zapojil do osvobozování Prahy. V pondělí ráno 7. května 1945 se přihlásil na barikádách v Podbabě. Velitel úseku plukovník Kadlečka ho určil zástupcem velitele barikády majora Tomáška. Po válce si Josef Tichý dodal Vysokou válečnou školu a byl zařazen na Ministerstvo národní obrany. Dostal se ale do konfliktu s některými levicovými funkcionáři Hlavního štábu. Odmítl do tělovýchovné přípravy vojáků zařadit hodiny osvěty v marxistickém duchu. Nakonec situaci řešil tím, že v listopadu 1946 na vlastní žádost armádu opustil.

Pracoval na Ministerstvu průmyslu. Komunistický převrat v únoru 1948 ho připravil o poslední iluze. Přesto se v létě toho roku ještě velice aktivně zapojil do organizování XI. všesokolského sletu. V květnu 1949 byl zatčen státní bezpečností. Vyšetřovatelé mu kladli za vinu, že společně s Karlem Sladkým a Emanuelem Čančíkem založili ilegální skupinu, jejímž cílem bylo svržení lidové demokratického režimu. A to dokonce násilným způsobem za pomoci zbraní, které si k tomuto účelu také opatřili. Přítěžující okolností v tomto případě bylo, že bezpečnostní složky u něho v době zadržení našly dva granáty. Na podzim 1949 ho Státní soud v Praze odsoudil na pětadvacet let za vlastizradu. Na jeho údajný čin se nevztahovala ani velice široce pojatá amnestie prezidenta republiky z května 1960.

I ve vězení mu ale pomáhal jeho vztah ke sportu. A to nejen při udržování velmi dobré fyzické kondice. Na svobodu se dostal až v roce 1963, a to jen díky podmínečnému prominutí zbytku trestu.

Text: Vladimír Marek
Foto: archiv rodiny Jana Deckera

15. září 1940

Bitva o Británii

Letecká bitva o Británii byla vlastně jen prologem plánované, a nakonec neuskutečněné operace Seelöwe, tedy bezprostřední invaze německých pozemních jednotek do Velké Británie. Ta měla odstartovat v okamžiku, kdy bude britské hospodářství rozvráceno, obyvatelstvo demoralizováno, námořnictvo vážně poškozeno a letectvo zničeno.

Podle většiny historiků je možné za počátek této letecké bitvy označit 10. červenec 1940. Ten den podniklo německé letectvo poměrně intenzivní útoky především střemhlavými bombardéry Junkers Ju 87 Stuka na britské konvoje. Někteří odborníci se ale přikláníjí již k datu 1. července 1940. Souboje mezi britským a německým letectvem totiž pokračovaly plynule i po kapitulaci Francie a evakuaci britského expedičního sboru a dalších spojenců. Prvního srpna 1940 vydali Němci směrnicí č. 17 o vedení letecké a námořní války, která ukládala zničit RAF a britský letecký průmysl, rozvrátit zásobování Velké Británie potravinami a způsobit co největší ztráty britskému obchodnímu a válečnému loďstvu. K dalším významným datům této bitvy patří 13. srpen (tzv. Eagle Day), kdy Luftwaffe zahájila všestranné útoky. Ty se ale neobešly bez katastrofálních ztrát střemhlavých bombardérů.

Masivní bombardování měst

Až do poslední srpnové dekády se německé bombardéry vyhýbaly Londýnu. V noci z 24. na 25. srpna s největší pravděpodobností omylem (podle Göringovy směrnice z 19. srpna 1940 se jednalo o zakázaný cíl) dopadly první bomby na Londýn. RAF na to následující noci reagovala bombardováním Berlína. Od tohoto okamžiku se bombardovací svazy na obou stranách

definitivně přestaly vyhýbat civilním cílům v hustě obydlených aglomeracích.

Velice těžkým náletům ve dne i v noci byla britská metropole vystavena 7. září 1940. Tento den, kdy odstartovaly skutečně masivní nálety na hlavní město, si ne náhodou získal označení „černá sobota“.

Na tom, kdy letecká bitva o Británii kulminovala, existuje vzácná shoda. Jedná se o 15. září 1940, kdy Luftwaffe podnikla masivní nálet

na Londýn s cílem definitivně zlomit britský odpor. RAF ale dokázala soustředit veškeré síly a sestřelit Němcům velké množství letounů při vlastních minimálních ztrátách. Ten den byla neděle a nad Velkou Británií bylo jasno a slunečno. Po ranním průzkumu nad ostrovem Wight vyslali Němci zhruba o půl dvanácté přes Doverskou úžinu směrem na Londýn čtyřicet bombardérů s doprovodem. Ty byly postupně napadány britskými stíhačkami. Jen několika z nich se nakonec podařilo dostat nad cíl. Zhruba o tři hodiny později byly v krátkém sledu po sobě zahájeny další tři útoky. Celkem se jednalo až o dvě stě bombardovacích letounů směřujících z Francie na Londýn. Ve tři hodiny odpoledne je následovalo dalších třicet německých strojů, které se pokoušely dostat nad přístav Portland. Všechny tyto útoky byly však nakonec

SPITFIRE 312. STÍHAČÍ PERUTĚ

památné dny resortu Ministerstva obrany

ČS. STÍHAČÍ WING PO ZAŘAZENÍ DO VZDUŠNÉ OBRANY VELKÉ BRITÁNIE

odražený a hodnocení celého tohoto dne vyznělo pro Německo jednoznačně jako porážka.

Symbolická účast Italů

O dva dny později, 17. září, vydalo německé vrchní velení rozkaz, že operace Seelöwe se odkládá na neurčito. Letecké úderky postupně ztrácely na intenzitě a zaměřovaly se na britské přístavy a zásobování. Jako určitou derniéru této letecké kampaně je možné označit dva nálety italského letectva na Británii, které se uskutečnily 29. října a 11. listopadu 1940. I ty totiž skončily nezdarem. Italové přišli o několik zastaralých bombardérů Fiat B. R., které byly sestřeleny nad východní Anglií. I po tomto datu sice německé letecké útoky pokračovaly, a to až do května 1941, ovšem již s výrazně nižší silou.

Luftwaffe přišla v bitvě o Británii (10. 7. až 31. 10. 1940) podle některých zdrojů o téměř dva tisíce čtyři sta strojů. Z toho jich bylo 1 789 sestřeleno a zbytek byl poškozen. Ztráty na britské straně byly o poznání menší, jen 1 398 letounů.

Ještě větší význam než poměrně velké ztráty německého letectva měla skutečnost, že RAF nebyla ani zdaleka tak rozvrácena, jak si v Berlíně představovali. Britský válečný průmysl totiž stačil doplňovat ztráty letadel, ke kterým došlo v boji. Jen v červenci 1940 jich vyrobil 1 665. Přitom o pouhé dva měsíce dříve dostávalo britské letectvo pouze 325 strojů.

Britové také na rozdíl od Němců dokázali poměrně úspěšně zapojit do systému včasné výstrahy radar. Navíc měli k dispozici širokou síť pozorovatelů, která hlásila německé formace okamžitě po překročení pobřeží. Boj o informace vyhrávali i v oblasti rádiového zpravodajství. Kromě cenných poznatků pocházejících z rozluštění

německých depeší šifrovaných přístrojem Enigma se jednalo o informace získané sledováním rádiového provozu bombardérů Luftwaffe.

Když tolik vděčilo tak málu

Mnohem větším problémem ale pro Brity bylo nahrazení lidských ztrát. Chyběli jim kvalitní, vycvičení piloti. Bylo proto rozhodnuto o využití zahraničních letců, kteří se po porážce Francie stáhli do Velké Británie. Mezi nimi sehrávali neuvěřitelnou roli Čechoslováci. Jako první se do bitvy o Británii zapojili piloti 310. čs. stíhací perutě, která byla zformována 12. července 1940 v Duxfordu. Hned první den svého nasazení, tedy 26. srpna 1940, sestřelili tři nepřátelská letadla. Do závěrečných fází bitvy se zapojila i 312. čs. stíhací

LETEČTÍ TECHNIČI

perutí, která vznikla 5. září 1940 a operovala z letiště Speke. Její příslušníci měli za úkol bránit nedaleký Liverpool. Své první vzdušné souboje svedli 12. října. Jistý podíl na bitvě je možné přičíst i 311. čs. bombardovací peruti, založené 2. 8. 1940. Ta již 10. září uskutečnila svůj první bojový bombardovací nálet na seřazovací nádraží v Bruselu.

Kromě toho bojovalo dvacet pět našich letců u polské a britských perutí. Nejúspěšnějším československým letcem v bitvě o Británii byl jednoznačně rodák z Otaslavic u Prostějova Josef František, který působil právě u 303. polské squadrony. Za pouhých osmadvacet dnů této bitvy měl sedmkrát potvrzených vítězství. S tímto výsledkem se stal jedním z nejúspěšnějších letců bitvy o Británii vůbec. Tragickým se mu stal návrat z bojového letu v úterý 8. října 1940. Jeho letoun havaroval z nejasných příčin při přistání na letišti Ewell Sutton. Četaře Františka pohřbili o dva dny později na hřbitově v Northwoodu u Londýna. Příčiny této katastrofy nejsou dodnes přesně objasněny. Historikové dávají přednost verzi o letecké nekázni, případně únavě z enormního nasazení. Josef František totiž v září a počátkem října 1940 při bojových letech několikrát překračoval povolené počty nalétaných hodin. Jeho nervy dostávaly zabrat. Ve vzduchu se cítil jistější než na zemi, a tak opakovaně usedal do svého letounu.

Celkově českoslovenští piloti v této bitvě sestřelili přes sedmdesát nepřátelských letadel. Nejvíce, a to čtyřicet, příslušníci 310. čs. stíhací perutě. Sedm československých pilotů položilo v těchto leteckých soubojích své životy.

Právě bitvy o Británii se týká i jeden ze slavných citátů Winstona Churchilla. „Na poli lidských konfliktů nikdy nevděčilo tolik za tak mnoho tak málu,“ pronesl britský premiér 20. srpna 1940.

Text: Vladimír Marek
Foto: VÚA-VHA, VHU

NÁSTUP ČS. LETCŮ VE VELKÉ BRITÁNII JEŠTĚ VE FRANCOUZSKÝCH STEJNOKROJÍCH

601. skupina speciálních sil Generála Moravce v Prostějově

vyhlašuje

VÝBĚROVÉ ŘÍZENÍ

pro zájemce o službu u této elitní
jednotky AČR

Kdy? 9. září 2013

Kde? Letecká kasárna Prostějov

Je určeno pro dvě skupiny uchazečů:

- kategorii A** – zájemci o službu u bojových jednotek (7 dnů)
- kategorii B** – zájemci o službu u ostatních součástí skupiny (2 dny)

Skládá se ze dvou částí:

- základního výběru (pro kategorii A i B)
- výběrového týdne (pouze pro kategorii A)

Vstupní podmínky:

- minimálně dva roky aktivní služby u útvarů a zařízení AČR nebo absolvent vojenské vysoké školy (ve zvláštních případech může být odpuštěno)
- zdravotní klasifikace A
- čistý rejstřík trestů
- úplné středoškolské vzdělání s maturitou (výjimky pouze u zabezpečovací jednotky)
- pokud možno bezpečnostní prověrka požadovaná na danou funkci

Ubytování je zajištěno v prostoru kasáren bez možnosti opuštění ubytovacího prostoru. Na první dva dny výběrového řízení je nutné si zabezpečit stravu.

Zájemci o výběrové řízení, kontaktujte oddělení personalistiky 601. skupiny speciálních sil nejpozději do **3. září 2013** na tel. **(973) 411 596 (411 539), 724 692 676 (725 705 125)** nebo na e-mail **personalni@601skss.cz**.

Více informací o útvaru a výběrovém řízení naleznete na internetových stránkách **www.601skss.cz**.

Máš odvahu vyzkoušet své schopnosti? Čekáme Tě!

 military english

X. NUCLEAR ENERGY

X.IV ALTERNATIVE USE OF NUCLEAR ENERGY WITHIN THE MILITARY

Despite the fact that the **exploitation** of nuclear energy for weapon programmes has become the key element for **nuclear engineers** in the military, it is by far not the only area to which vast amounts of money and attention are focused. In modern military systems, two other branches are being pursued: nuclear energy in **propulsion systems** and military nuclear **power plants**. Whereas the **latter** reflects its civilian **counterpart** quite a lot, there are few, if any, civilian projects aiming at propelling vehicles by nuclear energy.

At the **advent** of the discoveries leading to the **utilization** of nuclear power, nuclear military **budgets** may have seemed **underfunded**, and did only begin to increase during World Wars, but the nuclear prospects were too attractive to be **let gone**. Nuclear reactor research was considered one of the priorities of the main powers like the US, Canada, the USSR, Great Britain and their research programmes were **classified**. The focus of the research was obvious for most of the world powers, as can be seen from the following: the first US atomic bomb test in 1945, the first US nuclear submarine in 1954, the first US army nuclear power plant in 1957, the first US civilian nuclear power plant in 1957; the first Russian atomic test in 1949, the first Russian civilian power plant in 1954, the first Russian nuclear submarine in 1958.

Nuclear reactors built to supply the army with electricity seem to have been rather **neglected** by most nuclear powers, most likely due to the fact that civilian power plants are able to provide enough electricity for most common military uses. However, nuclear power plants designed for example under the **ANPP** (Army Nuclear Power Program) came in different sizes, **output levels** and **transportability** (**portable**, **mobile**, **stationary**). Military nuclear power plants under the ANPP were primarily aimed at making distant and remote military forts and sites fully **operational** without the need of complicated logistic **resupplying** or the necessity to build the sites near vital **natural resources**. Although the ANPP research was cancelled, its ideas are now being **resurrected** as modern operations take place in distant locations without any local energy support and the demand for **gas** to run the generators in the battlefield is **skyrocketing**. Smaller and **modular** nuclear power plants might be just what the armies need.

With the **dawn** of atomic energy, advanced military powers began to **investigate** areas where nuclear propulsion would be **feasible** and **sustainable**. Submarines turned out to be the right choice and the first nuclear-powered submarine was born in 1954 – the U.S.S. Nautilus. The advantages of nuclear over **conventional** diesel submarines are **manifold**. Modern nuclear propulsion, lacking the dependency on **air intake**, allows the submarines to travel at higher speeds and over longer distances, **cover** vast areas without the need to **surface** for previously unimaginable time periods, being limited only by the human factor (as resupplying of **consumables**). **Conversely**, a nuclear submarine may stay **submerged** on a single place or in one area for very long periods without the need of **refuelling**, thus making intelligence gathering and surveillance much more efficient. Nuclear propulsion systems are also more **space-friendly** and **grant** more room for soldiers, weapons as well as modern technologies. However, they are very **costly**, making them rather a luxury privileged only to the wealthiest powers. Currently, only 6 nations have operational and **commissioned** nuclear submarines with a vast **discrepancy** in the numbers of them – e.g. Russia has **fielded** around 10 whereas India only one.

Glossary

■ **advent** /'ædvənt/ – příchod, nástup; ■ **air intake** /eə/ /'ɪn, teɪk/ – přívod vzduchu; ■ **budget** /'bʌdʒɪt/ – rozpočet; ■ **classified** /'klæsə, faɪd/ – utajený, utajovaný; ■ **commissioned** /kə'mɪʃənd/ – uvedený do provozu; ■ **consumables** /kən'sʊməbəl/ – spotřební zboží/materiál; ■ **conventional** /kən'venʃənəl/ – obvyklý, tradiční; ■ **conversely** /kən'vɜːzli/ – a naopak; ■ **costly** /'kɒstli/ – nákladný; ■ **counterpart** /'kaʊntə, pɑːt/ – protějšek; ■ **cover** /'kʌvə/ – pokrýt, pokrývat; ■ **dawn** /dɔːn/ – počátek; ■ **discrepancy** /dɪ'skrepənsɪ/ – rozdíl, neshoda; ■ **exploitation** /,eksplɔɪ'teɪʃən/ – využívání; ■ **feasible** /'fiːzəbəl/ – proveditelný, realizovatelný; ■ **grant** /grænt/ – poskytovat, zaručovat; ■ **investigate** /ɪn'vestɪ, gert/ – (pro)zkoumat; ■ **latter** /'lætə/ – druhý, posledně jmenovaný; ■ **let go** /let/ /goʊ/ – propáchnout, nechat si utéct/uniknout; ■ **manifold** /'mænə, fəʊld/ – rozmanitý, mající širokou škálu; ■ **mobile** /'moʊ baɪl/ – mobilní, pojízdný; ■ **modular** /'mɒdʒələr/ – modulární, stavebnicový; ■ **natural resource** /'nætʃərəl/ /'rɪsɔːs/ – přírodní zdroj; ■ **neglected** /nɪ'glektɪd/ – opomíjený; ■ **nuclear engineer** /'nʊkliər/ /,ɛndʒə'nɪər/ – jaderný technik/inženýr; ■ **operational** /,ɒpə'reɪʃənəl/ – provozuschopný, funkční, akceschopný; ■ **output level** /'aʊt, pʊt/ /'leɪvəl/ – úroveň/stupeň výkonu; ■ **portable** /'pɔːtəbəl/ – přemístitelný, přenosný; ■ **power plant** /'paʊər/ /plænt/ – elektrárna; ■ **propulsion system** /prə'pʌlʃən/ /'sɪstəm/ – pohon; ■ **radiation sickness** /,reɪdɪ'eɪʃən/ /'sɪkɪnɪs/ – nemoc z ozáření; ■ **refuel** /rɪ'fjuəl/ – doplnit palivo; ■ **resupply** /rɪ'sə'plai/ – doplnit zásoby; ■ **resurrect** /,rezə'rekt/ – oživit; ■ **skyrocket** /'skaɪ, rɒkɪt/ – prudce stoupnout, vylétnout nahoru; ■ **space-friendly** /spes/ /'frendli/ – šetrící místo/prostor; ■ **stationary** /'steɪʃə, nəri/ – stacionární, nepohyblivý; ■ **submerged** /səb'mɜːdʒd/ – ponořený, skrytý pod vodou; ■ **surface** /'sɜːfɪs/ – vynořit se, vyplout na povrch; ■ **sustainable** /sə'steɪnəbəl/ – dlouhodobě udržitelný; ■ **transportability** /træns'pɔːtə, bɪlɪtɪ/ – přepravitelnost; ■ **underfunded** /'ʌndər fʌndɪd/ – nedostatečně financovaný; ■ **utilization** /juːtɪl,ɪ'zeɪʃən/ – využití, užití
Phonetic transcription taken from www.dictionary.com.

Phraseology and definitions

The word **consumables** (usually used in plural) denotes things to be used or consumed and may include things like paper, toners, hygiene products, clothes, etc. Very often, the word refers directly to food or fuel. The verb **to field** means to put on duty or start using something in action (*The Indian Army has just fielded their new tanks*). The noun **gas** can be contextually differentiated and can stand for a *physical state* (opposed to solid and fluid), a *combustible mixture* (used for example for cooking), or as in our text, a short form of *gasoline* (a flammable mixture used in majority of modern cars). **Latter** /'lætə/ and **later** /leɪtə/ have different pronunciations, their meanings may sometimes be similar (*the effects were only known in latter times/the effects were only known later*), however, in our text, **latter** works differently, meaning *the second mentioned*, and cannot be interchanged with later.

Commentary

ANPP (Army Nuclear Power Program) founded in the 1950s was an American military research programme into atomic energy uses for the military and remained active for over 20 years. **The years** used in the text represent the first times some atomic technology was successfully to practice. They should illustrate the focus of the two main superpowers when it came to atomic research – military uses being favoured over civilian ones (dates taken from internet sources).

EXERCISES

1. Match the beginnings of the sentences with their endings.

- In total, about 27 countries tried to develop their nuclear program, and only ten
- Several countries were under suspicion of intention to produce nuclear weapons but
- Transportable nuclear reactors
- Nuclear propulsion
- Research into nuclear-powered aircraft was pursued by the US and the USSR as it
- Nuclear propellant technology was never used in non-military context as it
- would presumably allow to keep nuclear bombers in the air for extremely long periods of time.
- no nuclear weapons were identified.
- are known to have succeeded.
- was considered inherently dangerous.
- could play a key role in space missions.
- could be quickly brought on line providing electrical power.

2. Read the statements and decide if they are true or false.

- Civilian nuclear reactors are sufficient for majority of military demands so there is no need to build military ones. _____
- Military vehicles and civilian vehicles use the same system of nuclear propulsion. _____
- One of advantages of portable nuclear power plants is their gas independency. _____
- The only aspect influencing the period nuclear submarines spend submerged is the crew. _____
- The Russian nuclear research was not financially secured until the WWII. _____
- The initial utilization of nuclear energy was more humane than its later use. _____

Answer key to the exercises

Ex. 1: 1C, 2B, 3F, 4E, 5A, 6D **Ex.2:** 1T, 2F, 3T, 4T, 5F, 6F
Ex.3: 1 advent/dawn, 2 consumables, 3 discrepancy, 4 exploitation, 5 manifold, 6 modular, 7 neglect, 8 resurrect, 9 submerged.
Ex. 4: 1 nuclear, 2 reactors, 3 submerged, 4 conventional, 5 surfacing/refuelling, 6 refuelling/ surfacing, 7 air-independent, 8 radiation, 9 sickness, extra: fuel

3. Find expressions in the text that match definitions below. Part of speech is indicated in the brackets.

- _____ – (n) coming into place, view, or being; arrival
- _____ – (n) something that is produced to be used or used up, as processed food or fuel
- _____ – (n) an instance of difference or inconsistency
- _____ – (n) use or utilization to the greatest possible advantage
- _____ – (adj) of many kinds; numerous and varied
- _____ – (adj) composed of standardized units or sections for easy construction or flexible arrangement
- _____ – (v) to pay no attention or too little attention to; disregard
- _____ – (v) to bring back into use, practice, etc.
- _____ – (adj) under the surface of water or any other enveloping medium

4. Fill in the gaps with appropriate words from the box below. There is one extra expression.

air-independent	conventional	fuel
nuclear	radiation	reactors
sickness	submerged	surfacing
refuelling		

The dawn of the _____ (1) submarine marked the era of new possibilities and record-breakings. In 1960, the U.S.S. *Triton*, operated by two nuclear _____ (2), became the first vessel ever to circumnavigate the world while being _____ (3) throughout the whole operation. Previous _____ (4) submarines had always been limited by their _____ (5) and _____ (6) limitations. Modern diesel submarines are employing latest design engines which are also becoming _____ (7) thus narrowing the gap between these two types to a certain level. Nuclear energy, unfortunately, has its own risks and _____ (8) leak accidents do happen. It is reported that the most serious ones have taken place on board Russian (Soviet) nuclear submarines, causing numerous cases of radiation _____ (9), one of the accidents being made into a film in 2002 – *K-19: The Widowmaker*.

Zpracoval tým ÚJP Vyškov

Vaše případné dotazy, připomínky a náměty nám prosím posílejte na naši e-mailovou adresu: a_report@ujp-acr.cz.

Dopravní letoun Tu-154

Když Sovětský svaz začal v padesátých letech minulého století používat proudový dopravní letoun Tu-104, naplno se projevily výhody proudového letounu před vrtulovými typy. Tu-104 ale jednoznačně představoval dočasné řešení postavené na základě bombardéru Tu-16, které mělo SSSR zajistit vedoucí roli v oblasti proudové přepravy. Proto byly zahájeny práce na vývoji nástupce, který měl být již od počátku konstruován pro přepravu osob. Nový letoun měl nabídnout zcela novou úroveň komfortu i letových výkonů. Konstruktér kancelář Tupolev se rozhodla postavit třímotorový typ s vysokou mírou bezpečnosti. Koncepte tří motorů byla v šedesátých letech minulého století velmi populární a stejnou cestou se vydávaly i americké společnosti. První prototyp poprvé vzlétl 4. října 1968 a již během zkoušek prokázal, že jde o zdařilou koncepci. Například díky své maximální rychlosti šlo a dodnes jde o jeden z nejrychlejších dopravních letounů na světě. V konstrukci se také projevil v Rusku tradiční požadavek na maximální odolnost a robustnost stroje, který je schopen působit i z letišť s horším povrchem. V roce 1970 zahájil výrobce dodávky prvních letadel pro sovětského monopolního dopravce Aeroflot. Zprvu letouny sloužily pro převoz pošty, po zpracování všech metodik začaly o rok později zajišťovat i přepravu osob. Ačkoliv sériová výroba započala před více než čtyřiceti lety, poslední kus modernizované verze Tu-154M byl dokončen až v loňském roce. Celkem vzniklo více než tisíc kusů, které sloužily a slouží ve více než osmi desítkách zemí světa.

Do Československa se první Tu-154 dostaly v roce 1980. Tehdy je získala Letecká správa Federálního ministerstva vnitra (FMV), která s nimi zajišťovala přepravu státních představitelů. Po přeškolení posádek v SSSR byly dodány celkem čtyři letouny Tu-154B-2. Letecká technika provozovaná zmíněným útvarem pro převoz prezidenta a dalších čelných představitelů země ale mohla z bezpečnostních

důvodů sloužit jen omezenou dobu a poté musela být nahrazena. Letecká správa FMV proto v roce 1988 objednala čtyři nové letouny vylepšené verze Tu-154M. Jelikož původní Tu-154B-2 byly ve velmi dobrém stavu, ministerstvo rozhodlo o jejich převodu k československému vojenskému letectvu. V roce 1989 proběhlo přeškolení vojenské posádky v SSSR a v březnu téhož roku získal první Tu-154B-2 vojenské barvy; druhý kus jej následoval o dva roky později. U letectva sloužily zejména k přepravě osob. Převážely například piloty stíhaček MiG-29 z přeškolení v SSSR. Po roce 1990 došlo k výraznému nárůstu plněných úkolů. Známé je nasazení letounů při přepravě osob i materiálu do oblasti Perského zálivu, kde působily československé jednotky. Díky kvalitnímu komunikačnímu vybavení tvořily Tu-154 často doprovod vojenských strojů při cestách

na zahraniční vystoupení. Stíhací stroje se držely u křídla „stopadesátčtyřky“, protože jejich vybavení jim neumožňovalo samostatnou komunikaci s řízením letového provozu. Kromě přepravy osob se letouny podílely i na podpoře humanitárních misí.

V roce 1998 bylo rozhodnuto o převedení přepravy státních činitelů pod vojenské letectvo, které tak spolu s tímto úkolem získalo od Ministerstva vnitra další letoun Tu-154M.

Hlavní takticko-technická data Tu-154M:

Délka trupu	47,9m
Výška trupu	11,4m
Rozpětí křidel	37,55m
Prázdná hmotnost	54 000 kg
Vzletová hmotnost	100 000 kg
Maximální rychlost	975 km/h
Dostup	12 100 m
Dolet	6 600 km

Protože ale v té době již létal pouze jeden stroj verze B-2 (druhý byl předán na Slovensko v rámci rozdělení federace), rozhodla vláda o pořízení zcela nového Tu-154M přímo od výrobce. Po roce 2005 tedy sloužily u vojenského letectva pouze dva Tu-154M, které zajišťovaly kompletní přepravu ústavních činitelů i vojáků. Jelikož dráha základny ve Kbelích byla pro Tupolevy příliš krátká, byly provozovány z ruzyňského letiště. Koncem roku 2007 letectvo oba stroje vyřadilo, neboť nesplňovaly přísné hlukové a emisní limity pro provoz na evropských letištích a z technického hlediska rychle zastarávaly. Jejich roli převzaly dva zcela nové Airbusy A319CJ. I když byly oba Tu-154M prodány soukromé firmě, dodnes jsou odstaveny na dráze kbelského letiště. Veřejnosti je Tu-154M znám zejména ve spojitosti s nehodou polského vládního letounu v Rusku, při níž zahynul prezident země.

Základní technický popis

Tu-154 je třímotorový samonosný celokovový dolnoplošník určený pro provoz na středních a dlouhých tratích. Před začíná randomem pro radiolokátor. V kokpitu sedí posádka tvořená třemi až čtyřmi osobami (pilot-kapitán, druhý pilot, palubní technik-radista a navigátor). Prostor za koptem zaujímá kabina vybavená několika nouzovými otvory. Převážná kapacita letounu je maximálně 180 pasažérů (jejich počet závisí na uspořádání interiéru). K trupu je připevněno rozměrné křídlo opatřené mechanizací na naběžné i odtokové hraně. Tři pohonné jednotky typu budto NK-8-2U o tahu 90 kN (Tu-154B-2), nebo D-30KU-154 o tahu 103 kN (Tu-154M) jsou uloženy v zadní části trupu. Všechny motory jsou vybaveny mechanickými obraceči tahu. Trup zakončují ocasní plochy ve tvaru „T“. Zasouvací podvozek je tvořen příďovou nohou se dvěma koly a dvěma hlavními nohama po šesti kolech.

Text: Jakub Fojtík
Foto: autor a Jan Kouba

technika a výzbroj

BROKOVNICE Winchester 1300 Defender

Brokovnice jsou laickou veřejností považovány spíše za loveckou zbraň, přesto vojáci využívají jejich předností již více než sto let. Ve dvacátém století se dlouhé zbraně s hladkým vývrtem osvědčily jako neocenitelný příspěvek k výzbroji pěchoty. A to především v boji zblízka a v nepřehledném terénu, jako je například džungle či město.

Hlavní výhodou této zbraně je schopnost používat širokou škálu rozmanitého střeliva, které je možné si vybírat podle úkolu, jež jednotka právě plní. Je tak trochu s podivem, že armáda po celou tu dobu využívala lovecké či sportovní zbraně. K jejich úpravě, ať již pro potřeby policie či armádních složek, došlo zhruba před čtyřmi desetiletími. Jednou z takovýchto brokovnic, které jsou zařazeny do výzbroje Armády České republiky, je Winchester 1300 Defender. A to v provedení jak s pažbou, tak i v kratší verzi s pistolovou rukojetí. Kromě našich ozbrojených sil využívá tuto velice spolehlivou zbraň s jednoduchou obsluhou celá řada dalších armád.

Výrobce této brokovnice je americká zbrojovka Winchester, která je známá především svou opakovací puškou Winchester 1886. Brokovnice funguje na principu manuálního přebíjení. Před výstřelem se tahem posuvného předpažbí k sobě směrem vzad odemkne a otevře závěr, poté dojde k iniciaci podavače nábojů směrem vpřed. Hlava svou hranou vsune náboj do komory, který se při prvním pohybu závěru vzad vysunul z trubice zásobníku. V poslední fázi pohybem předpažbí vpřed do přední polohy se závěr pomocí otáčení po funkční ploše uzamkne a brokovnice je připravená k výstřelu.

Hlaveň má hladký vývrt bez zahrnutí, je dlouhá 474 mm a slouží k usměrnění letu střely. Zadní část hlavně se rozšiřuje do přechodového kužele v nábojní komoru pro náboj ráže 12/76. Hlaveň je zasazena do pouzdra závěru. Její součástí je objímka, která je s ní pevně spojena (slouží k zabránění vychýlení hlavně při zahřívání a vibracím při výstřelu) a nasazena na zásobník.

Prostřednictvím závěru se uskutečňuje vlastní činnost zbraně. Otočný závorník uzamyká nábojní komoru. Jeho součástí je zápalník, jenž iniciuje zápalku náboje. Závěr rovněž zasunuje náboj a vytahuje vystřelenou nábojnici.

Závěr se skládá ze závorníku, zápalníku a spojovacího mostu. Závorník má v přední části lůžko pro dno nábojnice s vytahovačem, který slouží k vytažení vystřelené nábojnice ven z nábojní komory. Závorníkem prochází zápalník. Závorník je spojen se závěrem pomocí spojovacího čepu, který zároveň tvoří palec pohybující se ve šroubové drážce závěru, čímž je závorník nucen konat postupný a současně i otáčivý pohyb. Zápalník s pružinou je ve své poloze zajištěn spojovacím mostem tvořícím i jeho pojistku proti vypadnutí. Závorník slouží k uzamčení nábojní komory. Zápalník iniciuje zápalku náboje. Spojovací most plní funkci spojení nosiče závěru se závěrem. Zároveň je i pojistkou proti vypadnutí zápalníku s pružinou. Pouzdro závěru je pevně spojeno s pažbou. V jeho přední části je nalisován zásobník. Ten tvoří kovová trubka, v jejímž čele je krytka

zásobníku s pružinou, která tlačí přes podavač náboj směrem k pouzdru závěru. Pouzdro závěru plní funkci spojení ostatních částí brokovnice v jeden celek. Do přední části pouzdra závěru nad zásobníkem je zasazena hlaveň. Za hlavní je výhozné okénko, kterým se vyhazují vystřelené nábojnice. V pouzdru závěru je dále uložen závěr s otočným závorníkem a zápalníkem. Nosič závěru je pevně spojen s pohyblivým předpažbím. To umožňuje svým pohybem činnost zbraně při nabíjení a vyhazování vystřelené nábojnice. Ve spodní části pouzdra závěru je zasazen spoušťový mechanismus. Posuvné předpažbí s vodicími lištami je spojeno se zásobníkem a pouzdrum závěru. Jeho cyklickým pohybem vpřed a vzad dochází k nabití zbraně, vytažení vystřelené nábojnice z nábojní komory a k jejímu následnému vyhození ze zbraně. Součástí předpažbí je nosič závěru. Je to kovový výlisek, který tvoří pomocí svých táhel a spojovacího mostu spojení se závěrem. Uvádí do činnosti závěr, závorník a spoušťovou páku.

Spoušťový mechanismus s mechanickou pojistkou proti nechtěnému výstřelu je uložen v pouzdru závěru a zajištěn kolíkem proti vypadnutí. Skládá se ze spouště, spoušťové páky, pojistky, páky závěru, bicího kladívka a podávací páky. Spoušť je otočně uložena na čepu spouště a ovládá spuštění bicího kladívka prostřednictvím spoušťové páky. Spoušťové páky drží bicí kladívko v poloze „nataženo“. Při stisknutí spouště, pokud je nábojní komora prostřednictvím závorníku uzamčena, vypouští bicí kladívko, které udeří na zápalník a ten pak iniciuje zápalku náboje. Pojistka mechanického typu je uložena v přední části lučíku spouštěcího mechanismu. Má dvě polohy „zajištěno“ a „odjištěno“. Páky závěru slouží k odemknutí a otevření závěru i při nataženém zápalníku, což umožňuje manipulaci

se zbraní při jejím vybíjení a rozebírání. Páka závěru svým koncem sahá na levou stranu zadní části lučíku, kde je ji možno ovládat. Bicí kladívko přenáší energii na zápalník, ten iniciuje zápalku náboje. Podávací páky (podavače) slouží k podání náboje vysunutého ze zásobníku do prostoru před závěr. Při pohybu závěru od sebe dochází k zasunutí náboje do nábojní komory. Pažba zbraně je vyrobena z plastu a pevně spojená s pouzdrum závěru. Na jejím konci je pryžová botka sloužící k utlumení zpětného rázu při výstřelu.

Kapacita zásobníku je 6 až 7 nábojů ráže 12 v závislosti na typu náboje. Uvnitř je umístěn posunovač, jenž prostřednictvím pružiny posunovače tlačí náboje ze zásobníku směrem ke lžici podavače. Pružina posunovače je zajištěna krytkou zásobníku v jeho přední části. Příslušenství zbraně tvoří popruh a čištění na zbraň, které se skládá z vytěraku, měděného a žíněného kartáčku a koudelníčku. Zbraň využívá k zamíření na cíl perličkovou mušku a vrchní antireflexní hranu pouzdra závěru. Z brokovnice lze střílet z každé polohy (vstojе, kleče, vsedě, z místa, za pohybu atd.). Střílet lze i z bojových vozidel.

Text: Vladimír Marek
 Foto: Vševojsk-51-16

Hlavní takticko-technická data:

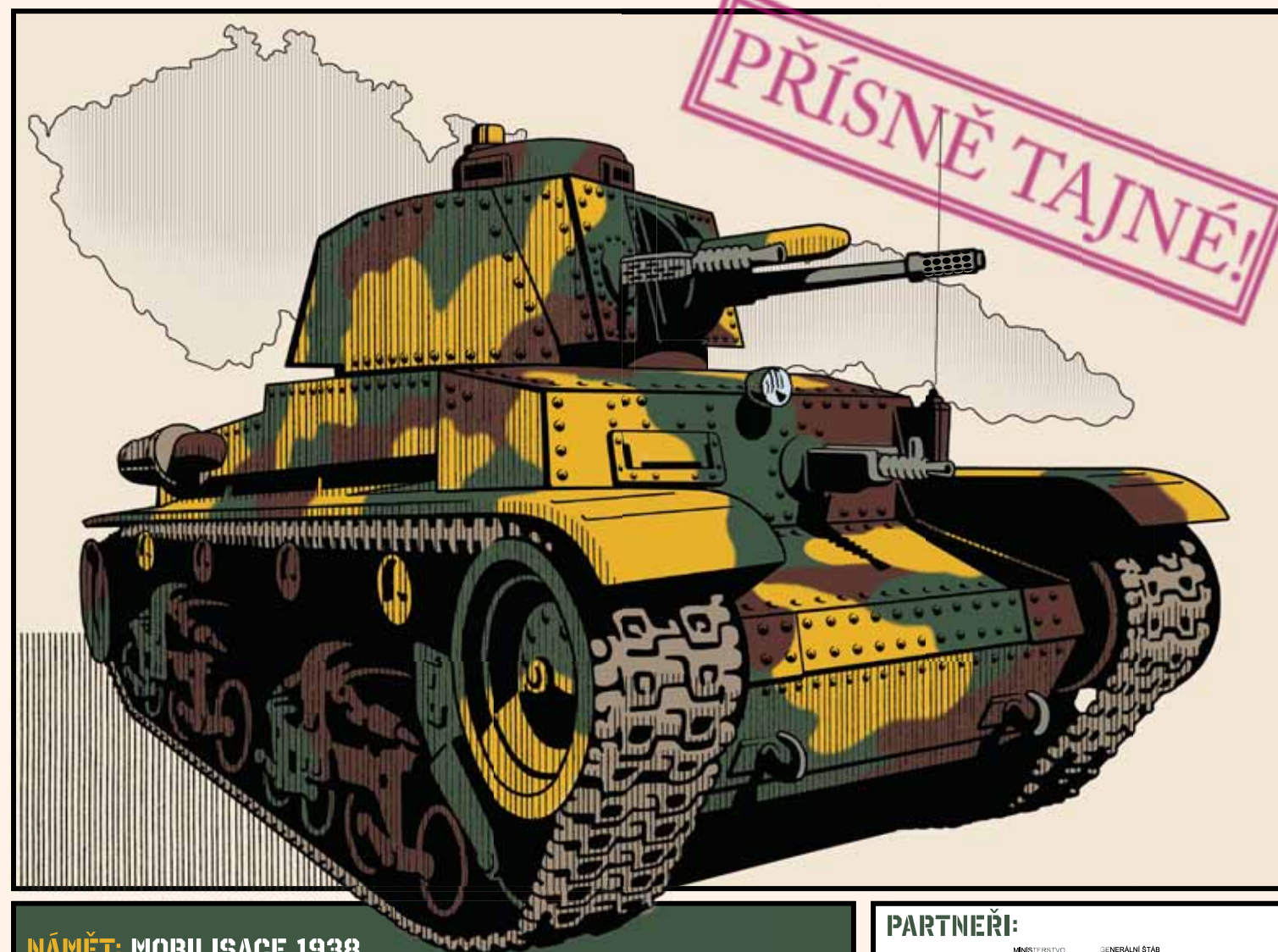
Ráže:	12 mm
Délka nábojní komory:	3 palce (76 mm) – mohou se používat náboje s označením 2 ¾ palce (70 mm) s maximální náplní broků 53 gramů (náboje typu Magnum)
Kapacita zásobníku:	6 nebo 7 nábojů v závislosti na typu náboje
Režim střelby:	jednotlivými ranami
Hmotnost s prázdným zásobníkem:	2,75 kg
Celková délka zbraně:	980 mm
Délka hlavně:	474 mm

VOJENSKÝ HISTORICKÝ ÚSTAV PRAHA VOJENSKÉ TECHNICKÉ MUZEUM LEŠANY

UVÁDÍ

V NEDĚLI
1. ZÁŘÍ 2013

MOBILISACE 1938

NÁMĚT: MOBILISACE 1938

SCÉNÁŘ A REŽIE: VOJENSKÝ HISTORICKÝ ÚSTAV PRAHA

VÝPRAVA A KOSTÝMY: VTM LEŠANY A KLUBY VOJ. HISTORIE

PRODUKCE: MINISTERSTVO OBRANY ČR A GENERÁLNÍ ŠTÁB AČR

V HLAVNÍCH ROLÍCH: ŠKODA LT-35, PRAGA LT-38, ŠKODA 6L, PRAGA AV, TATRA 27 A DALŠÍ Z PRODUKCE ČSR

WWW.VHU.CZ

VSTUP ZDARMA

MUZEUM OTEVŘENO
OD 9.30

ZAHÁJENÍ UKÁZEK
V 10.30

PARTNEŘI:

21. základna taktického letectva „Zvolenská“

Stále více útvarů Armády České republiky se může pyšnit historickými a čestnými názvy. Ne ve všech případech jsou ale dostatečně prezentovány a mnohdy ani vojenská veřejnost přesně neví, co se za nimi skrývá. Právě tato skutečnost nás přivedla na myšlenku připomenout nejen odborné veřejnosti některé z těchto názvů a také tradice, k nimž se hlásí jejich nositelé. Tentokrát se budeme věnovat čestnému historickému názvu 21. základny taktického letectva – „Zvolenská“.

Čáslavské základně ho propůjčil u příležitosti osmdesátého třetího výročí vzniku Československa 28. října 2001 prezident České republiky Václav Havel. Základna nese tradici našich stíhacích jednotek nejen z období první republiky, ale především z druhé světové války, a to působících jak na východní, tak i na západní frontě. Organizační jádro 1. čs. samostatného stíhacího leteckého pluku v SSSR, který později získal čestný historický název „Zvolenský“, totiž představovaly dvě desítky pilotů a důstojníků pozemní služby pod velením Františka Fajtla. Tato skupina původně sloužila ve Velké Británii a do Sovětského svazu se přepravila až v únoru 1944. V květnu téhož roku tito letci vytvořili na letišti Ivanovo 128. československou samostatnou stíhací leteckou perut, která se počátkem následujícího měsíce na letišti Kubinka transformovala na výše zmíněný 1. čs. samostatný stíhací letecký pluk. V té době také piloti dokončili výcvik na sovětských letounech LA-5. Počátkem srpna byl pluk v plné bojové pohotovosti, ale pro nedostatek pohonných hmot uskutečnil v následujících týdnech jen minimum letů. Dne 7. září 1944 přeletěl na letiště Stubno, z něhož měl podporovat 1. čs. armádní sbor v SSSR, který právě zahajoval karpatsko-dukelskou operaci. Ani v tomto případě ale tomuto leteckému útvaru nepřálo štěstí. Kvůli špatnému počasí se jeho piloti museli omezit pouze na průzkumné lety nad frontou.

Asi nejslavnější kapitolu svých dějin napsal pluk během čtyřicetidenního působení na povstaleckém území na Slovensku. Po několika urgencích dostal štábní kapitán Fajtl konečně 14. září od velitele 2. letecké armády generála Krasovského rozkaz přepravit co nejdříve pluk na Slovensko na letiště Tri Duby. Hned následujícího dne ve tři hodiny odpoledne odstartoval se svým rojem z letiště Stubno a o tři a půl hodiny později přistál na letišti Tri Duby. „Přes obrovské nadšení, které nakazilo i mne, jsem najednou zchladl. To když jsem se rozhlédl a na letištní budově, hangáru i ploše jsem zahlédl stopy po bombardování. Dozvěděl jsem se, že na letišti Tri Duby útočí intenzivně Němci startující z Piešťan. Povstalcí museli prý již postavit nové letiště. Chtěl jsem ho okamžitě vidět. A tak jsme nasadili do auta a jeli asi pět kilometrů za Zvolen k vesničce Zolná. Při pohledu na posečenou louku s okrajem hustého kamuflážního prostoru jsem se hned rozhodl. Namísto na příliš angažovaném letišti Tri Duby přistaneme zde na Zolné a odtud také zahájíme operační činnost,“ líčil později František Fajtl.

Po dojednání všech detailů přepravy letecké jednotky přistál o dva dny později na povstaleckém území celý pluk. Stal se tak první jednotkou československé zahraniční armády nasazenou na původním území Československa. „Letěl jsem s Fajtlem v první skupině. Byli jsme už u hranic, když velitelé najednou nečekaně klesl tlak v mašině. Museli jsme se otočit zpátky. Naštěstí jsme se ale celkem bez problémů dostali

1. ČS. STÍHACÍ LETECKÝ PLUK NA SLOVENSKU

PILOTI 1. ČS. STÍHACÍHO LETECKÉHO PLUKU PŘED STARTEM NA PRVNÍ BOJOVÝ ÚKOL – PŘEPAD LETIŠTĚ V PIEŠTANECH 18. 9. 1944

STÍHACÍ LETOUNY ČS. SMÍŠENÉ DIVIZE PŘI VÝCVIKU

na letiště Krosno. Dřív než opravili závadu, startovala na Slovensko druhá letka. Koukali jsme se za ní hodně smutně. K večeru bylo letadlo opravené, a tak jsme znovu odstartovali a už celkem bez problémů přistáli na letišti,“ vzpomínal Stanislav Hlučka, jeden z příslušníků jednotky.

Hned druhý den po přeletu na Slovensko zorganizovali úspěšný útok na letiště v Piešťanech, které drželi v rukou Němci a zle z něho dotírali na povstalece. „Směrem na Piešťany nás odstartovalo osm. Formaci vedl nadporučík Josef Stehlík, který před válkou v této posádce sloužil. Znal tedy perfektně terén. Letěli jsme hodně nízko nad zemí, aby nás nemohli zaměřit. Těsně před letištěm jsme dostali rozkaz k rozestupu. Němci měli letouny seřazeny podél železniční trati. Tak jsme je hned pokropili. Pak jsme se Stehlíkem vystoupali do výšky pěti set metrů a hlídkovali, abychom nemohli být napadeni dalšími stíhači. Něco se ale blýskalo u řeky poblíž mostu. Němci tam měli ukryté stíhačky Messerschmitt. Napadli jsme je a teprve potom se přidali ke klukům a vraceli se zpátky na letiště,“ vyprávěl Stanislav Hlučka.

Ve druhé polovině října 1944 začala zhoršená situace povstalecké armády doléhat i na stíhací pluk. Dne 23. října nařídil štábní kapitán Fajtl evakuaci letiště Zolná. V této souvislosti došlo také k zapálení dvou neprovozuschopných letounů. Ráno následujícího dne provedl pluk poslední bombardovací nálet na obrněný vlak u Liptovského Sv. Jána a autokolonu v prostoru Detvy. Celkem pluk za posledních pět týdnů uskutečnil 566 letů (383 operačních hodin) a napadl 436 nepřátelských cílů. Ve vzdušných soubojích sestřelili piloti devět letounů, dalších deset zničili pravděpodobně a sedm jich poškodili. Kromě toho deset letounů zlikvidovali na zemi, deset jich zničili pravděpodobně a pět poškodili. Tři piloti pluku byli při těchto bojích zabiti a několik dalších vážně zraněno.

LAVOČKA 1. ČS. STÍHACÍHO LETECKÉHO PLUKU V SSSR PŘI STARTU Z LETIŠTĚ TRI DUBY

O den později se zhroutil fronta. Vojska začala ustupovat do hor a přecházet na partyzánský způsob boje. Také štábní kapitán Fajtl dostal od 1. sovětské letecké armády rozkaz k ústupu. Vojáci všechna letadla neschopná letu zničili. Stejně naložili i s náhradními díly a dalším materiálem. Pohonné hmoty vypustili. Část pluku měla přeletět na území ovládané Rudou armádou, zbytek se pod velením štábního kapitána Rejthara měl stáhnout do hor. S ohledem na krajně nepříznivé počasí byly stanoveny dvě trasy přeletu, a to buďto do Krosna, anebo Debrecínu.

„Jako první odstartoval ve 13.30 Stehlík s Vendlem a Kocfeldou. Za ním Štíčka s Dobrovským a Hlučkou. Když pojížděl na start Chábera, uvízla lavočka v díře po bombardování. Byl jsem postaven před dilema, koho zde nechat, protože velmi úspěšný velitel perutě musel prioritně odletět. Otočil jsem se k poručíku Borovcovi. Snad vyčetl z mé tváře spíše prosbu než rozkaz. Než jsem otevřel ústa, sundal kuklu, nasadil si brigádýrku, zasalutoval a tiše řekl: ‚Pane štábní, já tu zůstanu s Jirkou,‘ a zařadil se za Sehnala,“ popisoval tyto osudové okamžiky František Fajtl. Ze čtyř rojů jeden přistál na letišti Stryj v Polsku a zbývající tři v rumunských nížinách Oradea Mare a Aradu. Přestože dosedaly nouzově a v neznámém terénu, nikdo se nezranil a ani stroje nebyly poškozeny. Jediný pilot Matoušek musel pro poruchu motoru přistát ještě v lesích na Slovensku. I on vyvázl bez zranění a přidal se k partyzánům.

V Przeworsku byl pluk doplněn materiálem, lidmi a reorganizován podle sovětských válečných tabulek. Dne 28. října 1944 získal čestný historický název „Zvolenský“. V polovině dubna 1945 byl stíhací pluk nasazen do bojů o Moravskou bránu a později o Moravskou Ostravu. Bojovou činnost ukončil 9. května 1945 na letecké základně v Albrechticích nedaleko Příboru.

V poválečném období působil pluk nejprve v Praze, odkud se tak trochu symbolicky vrátil na Slovensko na letiště Tri Duby. V říjnu 1950 se jeho mateřským letiště staly opět pražské Kbely. Na jaře 1952 zaujal jeden z jeho rojů bojovou pohotovost na letišti v Českých Budějovicích, kam se za ním následně přestěhoval celý pluk. Těto posádce byl věrný až do první poloviny devadesátých let minulého století. V lednu 1995 se příslušníci 1. stíhacího leteckého pluku společně s letci některých dalších útvarů stali základními kameny čáslavské letecké základny.

Text: Vladimír Marek
Foto: VÚA-VHA, VHU

DEN POZEMNÍHO VOJSKA

BAHNA® 2013

31. SRPNA OD 9:00 HODIN NA TANKODROMU
BAHNA U STRAŠIC, OKRES ROKYCANY
VÍCE INFORMACÍ A PODROBNÝ PROGRAM NA WWW.BAHNA.EU
VSTUP ZDARMA

SKUPINA ČEZ

Středočeský kraj

Česká pošta

MAXIM
MAXIM

inspirea
vše královské fotografie

CzechRegio TV

LOM PRAHA

Lellier & Bellot

Píseňský skart

